

Serie nouă
MARTIE 2021

3

(CCXXXVI)

48 pagini

ISSN

1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor la Palat
- ✓ Convorbirile AM - Mihai Constantinescu
- ✓ Archaeus - 35
- ✓ Amintirea lui Sile Dinicu
- ✓ Istoria șlagărului: "Copacul" de Jolt Kerestely
- ✓ Sergiu Cioiu: omagiu lui Brâncuși

În imagine:
Aza

La vale, cu toată viteza, înainte!

Asistăm în ultima vreme la o campanie deloc ascunsă, desfășurată la vedere, care își propune declarativ să promoveze anumite valori, dar de fapt atacă, subminează și conduce la distrugerea altora – a celor tradiționale, istorice. Sub pretextul unui progresism bazat pe corectitudinea politică, sunt blamate opere de artă ale trecutului, cărora li se "descoperă" (mai bine zis li se atribuie) tot felul de tare de natură morală, incriminate de cei cuprinși de panică în fața unei potențiale alunecări în păcatul discriminării.

Nu o să mă refer aici la monumente de for public, de arhitectură sau religioase, căzute și ele nu doar în dizgrație, ci și în fărâșă, ci, desigur, voi îndrepta reflectorul spre zona muzicală, cea mai puțin pretabilă, nu-i așa?, acuzațiilor, deoarece limbajul muzical comunică direct cu sufletul, fără intermedierea cuvintelor, care ar putea fi culpabilizate. Dar noii activiști (asemeni celor din anii de tristă amintire ai stalinismului și ai vânării dușmanilor poporului) nu par a se împiedica deloc în asemenea... amănunte. "Vom găsi noi ceva", par ei a spune, "oricât de... ascunse sunt intențiile autorilor" (de cele mai multe ori morți de zeci și chiar sute de ani), și răscolesc în muzica cu text și în libreturile de teatru muzical. De data aceasta sentințele apar fără procesele răsunătoare unde artiștii erau condamnați cu mânie proletară de "popor" în cadrul unor Adunări de prelucrare și de condamnare, de demascare publică, de-a dreptul inchizitoriale (să ne aducem aminte ce au pățit compozitorul Mihail Andricu sau cântăreții de operă Dinu Bădescu, Valentina Crețoiu, Șerban Tassian). Acum se dau direct verdictele: cutare operă, cutare balet, cutare operetă, cutare musical, cutare arie trebuie demascate, interzise, date ca exemplu negativ, pentru că jignesc sentimentele unor minorități rasiale, sexuale, naționale sau de alt fel.

Să mai terminăm cu *Aida* (se spune în forul public și se scrie în presă) - o operă care promovează sclavia, rasismul și puterea absolută a unei caste asupra unor cetățeni africani. Ca să nu mai spun de îngrozitoarea *Nabucco*, unde sclavii sunt puși să cânte în cor, iar strigătul lor de libertate se pierde în van... În *Andrea Chénier* poetul care se răzvrătise împotriva aristocrației în numele celor mulți și flămânzi ajunge să fie executat pe eșafod! Cu alte cuvinte morala este: să ne mai ținem gura, altfel ne așteaptă condamnarea... Este de-a dreptul inadmisibil să mai reprezentăm o operă ca *Nunta lui Figaro*, care face apologia hărțuirii sexuale și a "dreptului de stăpân" a unui personaj care se pretinde a avea sânge albastru în vine... Ori, cum este posibil să fie expus atât de frust bietul Porgy, în loc să i se ia apărarea acestui afro-american cu dizabilități (devenit cerșetor pentru că nimeni nu i-a oferit șansa unui un loc de muncă) în *Porgy and Bess*?! Mai mult, această operă a servit drept perfid pretext celor care spuneau că, iată, și cântăreții de culoare au dreptul de apărea pe scenă, dar cu condiția absconsă ca să interpreteze doar personaje de aceeași rasă! Bietul Otello, doar pentru că avea pielea întunecată, devine țintă a inteligentului Iago și este ridiculizat, păcălit cu ușurință, manipulat și condus spre omor și sinucidere. În *Aurul Rinului* piticii sunt puși la muncă în mină (ca și în *Albă ca zăpada*, de altfel). *Siegfried*, kak izvesno (sintagma preferată a delatoriștilor din anii stalinismului), sugerează că dintr-o anume națiune se ridică supraomeni, în timp ce *Lohengrin* pune într-o lumină nefavorabilă femeile, care par a nu putea să-și respecte cuvântul dat, temă reluată în *Tristan și Isolda*. Tot bietele reprezentante ale sexului frumos sunt ținta în *Lucia di Lammermoor*, inducându-se ideea că trebuie să se mărite la porunca unui bărbat, singura soluție găsită de biata eroină fiind crima și apoi sinuciderea. Iar despre *Lakmé* ce să mai spui, când este evident o operă care prezintă imperialismul, colonialismul, dominarea unui popor asiatic de către stăpânitorii britanici...

Lacul lebedelor jignește comunitatea afro-americanilor, pentru că Lebăda neagră, în antiteză cu Lebăda albă, reprezintă demonul, răul, forțele întunericului.

Voievodul țiganelor are ca țintă un grup etnic și îi denușește, cu dispreț, conform vechii formule din dicționar, în locul celei noi, inventată în numele corectitudinii politice. Femeile sunt înjosite și demnitatea lor este grav lezată în *Văduva veselă*, unde tinerele fete sunt expuse ca dansatoare de cabaret, pentru plăcerea bărbaților. Iar faptul că o întreagă închisoare, în *Chicago*, nu are și deținuți bărbați, este o tentativă de inducere a ideii că doar femeile pot deveni infractori...

În *West Side Story* sunt puși într-o lumină proastă emigranții, etnicii portoricani care par a nu mai avea loc pe străzile New York-ului, dominate de supremația rasei caucaziene...

Dar nu este suficient să citim doar titlul unor asemenea creații muzical-teatrale pentru că, în perfidia lor, autorii, nu-i așa?, au mascat, au ascuns multe alte jigniri, discriminări și lucruri neconforme în cuvintele ariilor, de exemplu. Cum adică o arie începe cu: "Zi-i, țigan!?! Numai reprezentanții ai aristocrației asupritoare precum Conte Tassilo și Contesa Maritza ar fi putut să se adreseze astfel și dea ordine unor robi, doar pentru că aceștia din urmă erau romi.

Deja Opera din Paris a angajat în echipa managerială un responsabil cu egalitatea de șanse și cu corectitudinea politică, persoană care are dreptul să recomande eliminarea unor asemenea creații considerate nelalocul lor! Iar Metropolitan Opera din New York, care nu mai are bani să-și plătească artiștii, a făcut același lucru, angajând acum, în plină criză și la un pas de faliment, un salariat nou, cu responsabilități similare, lucru care este insistent recomandat tuturor teatrelor de operă.

Se impune puternic impresia că aceștia sunt primii pași în direcția reabilitării unor Comisii de epurare care să fie responsabile cu cenzura, cu eliminarea reacționarilor, a decadentismului, cu controlul și cu îndrumarea ideologică, cu prelucrarea noilor tendințe dar și cu infierarea celor care au luat-o pe căi greșite, acum sau în secolele XVIII-XIX-XX, nu data contează, nu-i așa?

Iar scuza potrivit căreia uneori cuvintele pot apărea, pentru melomani, doar ca un suport pentru muzică, pentru sonoritățile nemuritoare create de Verdi, Giordano, Ceaikovski, Gershwin, Johann Strauss-fiul, Kálmán etc., evident că este o escamotare a realității!! La fel de penibilă ca așa-zisul argument potrivit căruia o bună parte dintre acești autori puși la zid astăzi au trăit în epoca romantică, a cărei estetică și ale cărei valori, peste tot în lume, erau, desigur, altele decât militantismul.

Istoria merge în spirală, iar trecutul este cel mai bun profesor. Să luăm aminte! Sau, mai bine nu, pentru că acest îndemn prea derivă din ceea ce propovăduiesc preoții creștini; și poate răni sentimentele musulmanilor, evreilor și ale multor altora...

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Memoriu UCMR către Ministerul Culturii...2-3

Convorbirile AM - Mihai Cosntantinescu...4-5

Archaeus - 35.....12-13

Femina.....31-35

Legende. Sile Dinicu.....36-38

Către
Ministerul Culturii

În atenția Domnului Ministru, Bogdan GHEORGHIU

În atenția Domnului Secretar de Stat, Liviu BRĂTESCU

În atenția Doamnei Secretar General, Camelia MARCU

Domnule Ministru,

În numele Consiliului de Conducere al **Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România** întrunit la data de 5 martie 2021, noi membrii ai Biroului Executiv, semnatarii prezentului **Memoriu**, am fost mandatați de către colegii de breaslă să vă comunicăm următoarele:

După cum cunoașteți, pe 21 mai 2021 expiră *Convenția și Contractul* stabilite între Ministerul Culturii și U.C.M.R. cu privire la folosința spațiului deținut de noi în Palatul Cantacuzino. Cele două acte consfințesc o înțelegere bazată pe investiția financiară majoră făcută de U.C.M.R. la acea dată pentru consolidarea și repararea edificiului respectiv și a Casei Memoriale, sub forma unei chirii plătita în avans pe o durată de 30 de ani. Suplimentar ne-am angajat să acoperim toate costurile prilejuite de administrarea, regia, reparațiile curente legate de clădirea propriu-zisă și de întreținerea parcului înconjurător. Ceea ce s-a și îndeplinit.

Întâmplător sau nu, zilele trecute am fost înștiințați de către reprezentanții "Muzeului G. Enescu", că în curând vor începe (probabil!) lucrările de renovare și restaurare la obiectivul mai sus menționat. Anticipând evoluția situațiilor descrise am solicitat Ministerului Culturii încă din 2013 și ulterior să convenim asupra unei formule amiabile și legale – după cum era prevăzut în paragraful final al *Convenției* din 1991 – care să permită continuarea muncii noastre în locația din Calea Victoriei 141, sect. 1. Mai mult, am consimțit să reducem spațiul actualmente deținut cu cca. 75% și să ne mutăm într-o altă destinație pe perioada derulării activității șantierului, acoperind prin mijloace proprii cheltuielile aferente. Din păcate, până în prezent nu am primit un răspuns oficial din partea Ministerului Culturii la propunerile noastre repetate și insistente, iar dorința exprimată de Maestrul Enescu, Președintele fondator al Uniunii și de soția sa Maruca Enescu, donatoarea clădirii, "să facem astfel, încât casa noastră să fie casa compozitorilor" devine pe zi ce trece tot mai improbabilă. Asta după ce am

evoluția situațiilor descrise am solicitat Ministerului Culturii încă din 2013 și ulterior să convenim asupra unei formule amiabile și legale – după cum era prevăzut în paragraful final al *Convenției* din 1991 – care să permită continuarea muncii noastre în locația din Calea Victoriei 141, sect. 1. Mai mult, am consimțit să reducem spațiul actualmente deținut cu cca. 75% și să ne mutăm într-o altă destinație pe perioada derulării activității șantierului, acoperind prin mijloace proprii cheltuielile aferente. Din păcate, până în prezent nu am primit un răspuns oficial din partea Ministerului Culturii la propunerile noastre repetate și insistente, iar dorința exprimată de Maestrul Enescu, Președintele fondator al Uniunii și de soția sa Maruca Enescu, donatoarea clădirii, "să facem astfel, încât casa noastră să fie casa compozitorilor" devine pe zi ce trece tot mai improbabilă. Asta după ce am

funcționat acolo peste 75 de ani și în contextul în care instituția noastră și-a aniversat în 2020 centenarul existenței.

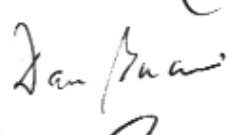

Pe cale de consecință am subliniat în trecut, reiterăm și acum preocuparea noastră extrem de serioasă mai cu seamă privitoare la soarta **Bibliotecii U.C.M.R.**, un departament de o inestimabilă valoare, ce adăpostește o parte consistentă din tezaurul muzical național. Concret, este vorba despre partituri, știmate, manuscrise, varii documente, corespondențe, cărți rare, enciclopedii, dicționare, volume de muzicologie, tratate și manuale de specialitate, tomuri de filozofie, estetică, teoria și istoria artei, lexicoane, albume, reviste, discuri și înregistrări antologice, transcrieri de folclor autentic etc., care au fost adunate, îngrijite și inventariate în ultimul secol. Sunt stocate, de asemenea, în incinta respectivă colecții separate de partituri și cărți, precum fondul Enescu (opús-urile publicate la Editura Salabert din Paris, 1965), fondurile G. Breazu, M. Jora, P. Constantinescu, St. Niculescu, L. Comes și altele, ce fac obiectul unor donații ale autorilor sau moștenitorilor acestora. Per total ea conține un număr de peste 100.000 de titluri.

Sistematizând lucrurile, în cuprinsul Bibliotecii se regăsesc trei secțiuni importante: arhiva, compartimentul staționar și cel mobil. Atragem atenția cu deosebire asupra menirii acestuia din urmă, deoarece el asigură practic necesarul trafic de opusuri românești în țară și peste hotare. Blocarea sa, chiar și temporară, ar duce la întreruperea prezentării publice a audițiilor aparținătoare creației autohtone în toate instituțiile de spectacol, de la filarmonici, opere, teatre muzicale și dramatice sau de revistă, până la unități de învățământ sau centre culturale. Aceasta pentru că aproximativ întregul portofoliu de piese sonore disponibile spre execuție ori înregistrare audio din toate timpurile și din toate genurile fonice se află în proprietatea U.C.M.R. și este găzduit de Biblioteca de împrumut. (Să ne închipuim de pildă, cum ar arăta oare proximalul Festival G. Enescu, organizat la 140 ani de la nașterea muzicianului, fără unele dintre lucrările sale și fără lucrările- inclusiv materialele de orchestră - aparținând tuturor creatorilor români referențiali din toate perioadele).

Demersul nostru se întemeiază sub raport juridic pe dispozițiile art. 72 alin. (1) și (2) din Legea nr. 334/2002 a bibliotecilor, care obligă autoritatea publică să asigure continuitatea neîntreruptă a bibliotecii UCMR, într-un spațiu adecvat, care să respecte standardele optime de funcționare. În același sens sunt și prevederile art. 2 alin. (1) și (3) din Legea nr. 185/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată, care obligă Statul Român să protejeze bunurile care fac parte din patrimoniul cultural național mobil și să asigure, potrivit legii (art. 874 Cod civil), baza materială necesară acestora.

În condițiile expuse, vă rugăm stăruitor, Domnule Ministru, să aveți în vedere posibilitatea să degajăm împreună o variantă de ieșire din posibilul impas ce se profilează rapid la orizont - poate cu sprijinul Bibliotecii Naționale de exemplu - astfel încât eventuala dislocare a Bibliotecii U.C.M.R. să se petreacă în condiții de maximă siguranță, de protecție a materialelor existente, de păstrare a funcționalității și a deschiderii acesteia către toate categoriile de beneficiari, inclusiv pentru organizatorii de concerte, festivaluri, concursuri naționale și internaționale. Miza chestiunii evocate este deopotrivă excepțională și urgentă. Rezolvarea sa excede însă capacitatea exclusivă de acțiune a Uniunii, întrucât toate deciziile juridice și administrative vizând Palatul Cantacuzino, dar și anumite aspecte în legătură cu protejarea patrimoniului cultural intră în competența Ministerului de resort.

Cu speranța unei colaborări fructuoase, vă asigurăm de întreaga noastră considerație.

Prof. univ. dr. DHC Adrian Iorgulescu Președinte UCMR	
Prof. univ. dr. Ulpiu Vlad Vicepreședinte UCMR	
Prof. univ. dr. DHC Dan Dediu Coordonator Secție Instrumentală și Multimedia	
Prof. univ. dr. Dan Buciu Coordonator Secție Vocală	
Prof. univ. dr. Nicolae Gheorghită Coordonator Secție Muzicologie	
Compozitor George Natsis Coordonator Secție Jazz-pop	

De vorbă cu Mihai Constantinescu despre Festivalul „George Enescu” – ediție aniversară

Norela-Liviana Costea: *Bun găsit! Vă mulțumesc că ați acceptat invitația. Aș dori să vă întreb câteva lucruri despre organizarea festivalului din anul 2021. Care sunt cele mai mari provocări care au venit odată cu situația sanitară actuală?*

Mihai Constantinescu: Provocările sunt și acum multe și cred că vor mai fi și altele, neprevăzute. Momentan noi luăm în calcul mai multe scenarii: în funcție de gradul de ocupare a sălii – 30%, 50%, în funcție de numărul de persoane vaccinate sau de acces pe bază de testări sau nu. Din punct de vedere al programului, suntem în discuții cu orchestrele pentru a vedea dacă va rămâne așa cum este momentan sau dacă facem unele modificări, unde sunt lucrări foarte mari (cum sunt *Simfoniile* de Mahler). Din punct de vedere organizatoric de asemenea, avem multe necunoscute în privința cazării, transportului... ne temem să nu pierdem bani în cazul în care facem rezervări, plătim avansuri și ni se anulează festivalul, ș.a.m.d.. Multe necunoscute sperăm să le rezolvăm pe parcurs, până în septembrie. Altele probabil le vom rezolva pe loc, dar este clar că trebuie să dăm drumul muzicii.

N.L.C.: *Ce ar trebui să știe cei care vor dori să participe la festival în sală, în ce privește măsurile de siguranță?*

M.C.: În primul rând, trebuie să își facă vaccinul. În al doilea rând, să aibă grijă în perioada următoare; dacă sunt persoane care din punct de vedere medical nu pot face vaccinul, acestea vor trebui să aibă test negativ sau să aibă documente care să ateste că au avut boala, dar nu o mai au acum. Sunt mai multe opțiuni, pe care le vom oferi în acord cu D.S.P. și cu celelalte instituții. Trebuie să aibă în vedere că dacă nu vor cumpăra bilete nu vor putea să intre în sală, și în cele din urmă nu ne vor putea ajuta nici pe noi. Vladimir Jurovski (director artistic al Festivalului, n.r.) spunea foarte bine: intrați în săli sau cumpărați-vă bilete pentru internet, dacă nu puteți participa fizic. Cum ne vom mișca, rămâne de văzut; dar ne bazăm foarte mult pe public: sperăm că va înțelege condițiile și nu îi va fi frică să intre în sală. Acesta este oricum un alt gen de festival, nu cum sunt cele pentru tineri (care sunt mai „poetici”, nu prea țin cont de problemele de sănătate); aici vin mai mulți oameni în vârstă, cărora le este teamă de situația actuală. Știm asta, și de aceea apelăm la ajutorul și înțelegerea lor. În ce ne privește, ne străduim să facem festivalul la nivelul celor de până acum. Cum? Vedem...

N.L.C.: *Cum se va desfășura finala concursului, care are loc mai devreme, în luna mai?*

M.C.: La concurs este mai simplu, chiar și dacă nu vom fi lăsați să primim public (deși cred că măcar 30% vom putea ocupa și în sală). Noi suntem de mult timp în corespondență cu membrii juriului, care sunt deja vaccinați și vor putea veni în țară. În ce privește concurenții, așteptăm încă, sperăm să fie și ei vaccinați până atunci. În caz contrar, există posibilitatea de a fi asimilați sportivilor care, pe baza unui test negativ pot sta în localitate 3-4 zile. Am solicitat instituțiilor abilitate să ia în considerare faptul că ei sunt chemați pentru a presta o activitate profesională, nu vin în vilegiatură. În ce privește orchestra, după cum știți și deschiderea Concursului de anul trecut am făcut-o cu o formulă mai mică. Toate lucrările din finală sunt discutate cu dirijorii în așa fel încât să se poată reduce numărul muzicienilor din orchestră la 40-50 de persoane, care pot intra pe scena Ateneului. Din punct de vedere al vizibilității, în urma primelor două etape de concurs pe care le-am desfășurat online am realizat că este în interesul tuturor ca acest concurs să aibă două etape, una online –

semifinala, și una *live*. Vă dau un exemplu: la prima etapă de violoncel aveam în sală între 30 și 50 de persoane care asistau în cursul unei zile; în online, la aceeași etapă, același instrument, am avut 3500 de vizionări. În orice caz, finala va fi transmisă și online. Vom avea același sistem de *pay-per-view* (bilet electronic pentru accesul la streamingul online, n.r.), urmând ca televiziunea și radioul partenere să preia și să retransmită concertele respective ulterior. Canalul Mezzo va prelua semifinala și finala la concursul de pian, și astfel încercăm să ne urnim, pentru că nu ne face bine amorțeala, nici nouă ca organizatori, cu atât mai mult artiștilor, dar nu în ultimul rând publicului, care s-a saturat deja să asculte numai „conserve”, și își doresc să vadă și concerte live.

N.L.C.: *Care vor fi punctele culminante ale festivalului?*

M.C.: Aici este ca și cum ai întreba un părinte cu mai mulți copii pe care-l iubește mai mult. Fiecare program a fost făcut cu un anumit grad de atractivitate. Toate sunt interesante, pentru că pun în valoare orchestra sau pun în valoare lucrările. Unele partituri sunt chiar interpretare de două ori, pentru a se vedea diferențe de concepție interpretativă. Sunt oaspeți care au solicitat să dirijeze sau

să interpreteze anume lucrări. Suntem bucuroși că prezentăm atât de multe lucrări de George Enescu și toate sunt interpretate de artiști străini. S-a trecut de prejudecata că lucrările lui le interpretăm doar noi, românii, că știm cel mai bine. Putem spune că Enescu este deschis pentru interpretare internațională și, după cum ați văzut în ultimele ediții, se pot auzi multe și diferite interpretări ale lucrărilor.

Nu pot alege între Filarmonica din Berlin, Filarmonica din Israel, Orchestre National de France, care vin cu lucrări deosebite în primă audiție, operele pe care le prezintă orchestrele noastre, sau Concertgebouw, care încheie festivalul, Daniele Gatti, care conduce *Simfonia a V-a* de G. Enescu... sunt multe highlight-uri.

N.L.C.: Există colaborări noi cu orchestre din țară?

M.C.: Nu. Sunt orchestrele pe care noi considerăm că le putem prezenta fără nicio reținere în programul festivalului. Dacă vor apărea între timp filarmonici din țară care vor dovedi că au nivelul solicitat de festival, cu mare

plăcere le vom deschide ușile. Apreciez că în țară se prezintă muzică contemporană, pe care nu au ocazia să o abordeze în alte ocazii, cu artiști și dirijori de mare valoare. Nici muzica nu este din genul celor greu de înțeles, este o muzică deja cunoscută pe marile scene, comandată de orchestre mari, interpretată de mari dirijori sau soliști.

N.L.C.: Spuneți că toate concertele festivalului vor fi difuzate și online, chiar dacă va fi permis accesul publicului în sală. Așteptați, așadar, o creștere considerabilă a prezenței în mediul electronic?

M.C.: Sigur că da. La concurs a fost o creștere extraordinară. Este adevărat că era perioada mai grea, erau foarte puține opțiuni iar concertele au fost oferite gratuit, ori aici vom cere iubitorilor de muzică și bani, pentru că artiștii trebuie remunerați. Dar sunt sigur că va fi o afluență mare, pentru că de obicei aveam mult public în sală. Cei care vor să vadă concerte de calitate vor investi, mai ales că biletele online nu vor fi scumpe (prețul

la care ne-am gândit este sub cel pentru spectacole de teatru); eu zic că va merita.

N.L.C.: Veți putea cuantifica numărul de spectatori din afara țării?

M.C.: Desigur, ne dorim ca transmisiile concertelor să aibă o perioadă-limită de vizionare de douăsprezece ore. Dacă pentru un cumpărător din Statele Unite sau Asia este incomodă ora la care se difuzează concertul, îl poate viziona mai târziu. Am gândit acest lucru tocmai la solicitarea acestora, din edițiile anterioare, când transmiteam și online. Foarte mulți ne spuneau că orele erau imposibile pentru ei. De altfel, nu doar în America și Asia, dar și în Europa, concertele de la ora 17.00 nu puteau fi vizionate din cauza decalajului orar. În plus, anul acesta nu sunt foarte multe festivaluri, nu sunt foarte multe evenimente, iar cei care vor să ne audă vor avea această posibilitate.

N.L.C.: În ce condiții se va desfășura Simpozionul de Muzicologie?

M.C.: Cred că Simpozionul se va desfășura online, luându-se din timp măsuri pentru a se anunța programul și să se facă solicitarea de teme pentru simpozion. Bugetul folosit altminteri pentru transport, cazare și altele, ar putea fi redirecționat către onorarii pentru lectorii participanți. Mi se pare că Simpozionul, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România și, în definitiv Enescu, vor fi mai câștigați astfel. Studenți sau tineri doctoranzi pot fi, deci, co-interesați să participe și prin acordarea acestor onorarii sau un bilet de acces online la concertele din festival. De altfel, poate fi dificilă deplasarea pentru unii dintre ei, în condițiile actuale. Mai mult, cu această ocazie se poate lansa apelul cât mai departe, la universități sau fundații, edituri care până acum nu au avut posibilitatea de a participa.

N.L.C.: Ce perspective există pentru concursul de anul viitor? Dar pentru festivalul din 2023?

M.C.: Câteva planuri sunt, am inițiat deja discuții cu membrii juriului. Cel care va hotărî cum se va desfășura concursul de anul viitor poate să preia din experiența pe care am avut-o până acum. În principiu, va fi o primă etapă online cu un recital de 60 de minute, pe care concurentul și-l va alege pentru a fi în avantaj. Nu vor mai fi lucrări impuse, va fi un recital liber; toate înregistrările vor fi luate

în considerare – nu va exista preselecție. Perioada de evaluare va fi mai lungă – lucru apreciat de juriu, pentru că și în ediția de anul acesta au avut timp să analizeze materialele (unele au trebuit reascultate, pentru a crea o imagine mai concludentă a concurentului).

În schimb, prima etapă se va desfășura probabil până în luna iunie, iar semifinala și finala vor avea loc în septembrie, cum au fost în ultimele ediții dinaintea celei de anul trecut, în condiții normale.

Pentru festivalul din 2023 suntem în faza inițială, de a aduna propuneri din partea orchestrelor, artiștilor. Probabil că va fi un nou director artistic – nu știu dacă maestrul Jurovski se va răzgândi, dar probabil că nu – astfel că noii directori vor avea un cuvânt de spus în această ediție.

N.L.C.: Până atunci, așteptăm ediția a XXV-a, din 2021. Succes și să ne vedem în număr cât mai mare în sălile de concert! Vă mulțumesc!

Norela-Liviana COSTEA

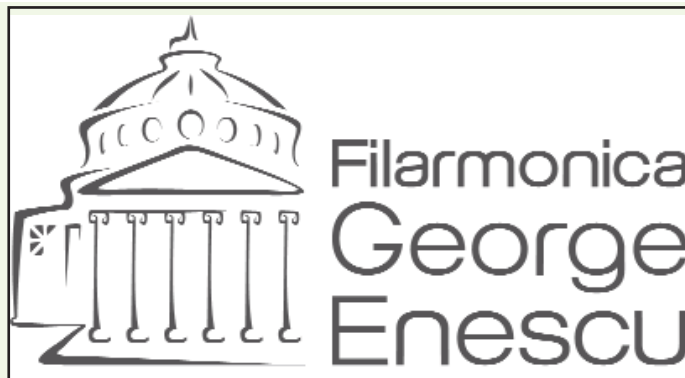
O boare de primăvară

Filarmonica George Enescu se dezmoștește, încet-încet, din blocajul pandemiei. Au reînceput repetițiile de ansamblu, au reînceput concertele și recitalurile. Publicul fidel a revenit entuziast în templul culturii românești. Se bucură de revederea dintre ei, schimbă impresii și încurajări, și savurează împreună ceea ce doar marea muzică poate oferi. O veche, minunată, dar uitată ambianță de normalitate se simte prezentă, deși e încă sfioasă.

Marti 23 februarie, Sala Mică a Ateneului l-a avut ca protagonist pe foarte tânărul bariton Cristian Ruja, pentru o seară de arii. Alături de el au mai fost la fel de tânărul bas Ștefan Lamatic și pianista Raluca Ouatu. Oportunitatea de a susține acest recital la Ateneu a fost parte din premiul "Florica Cristoforeanu" dobândit cu un an un urmă la concursul "Drumul spre celebritate" de la Râmnicu Sărat.

Cristian e, într-adevăr, pe acest drum. A ținut neapărat, timp de o oră, să ne convingă că este așa. Și a venit cu un repertoriu ucigător: arii din Mozart, Rossini, Donizetti, Puccini, Verdi și Massenet. Un risc asumat, o probă de rezistență vocală la care puțini dintre cântăreții consacrați ar subscrie. Dar acest tânăr artist nu ne-a arătat doar ambiție și anduranță; el posedă o tehnică frumos croită ce îi permite să ia în piept repertoriul înalt de bariton liric cu dinamismul și fluxul sonor masiv al unui timbru ce poate deveni, în timp, dramatic. Așa că micile sale insecurități din registrul acut, abia sesizabile, de fapt, se vor rezolva în momentul când maturizarea aparatului fonator va fi completă. Sunt sigur că, la momentul acela, va ști doamna profesoară Bianca Manoleanu ce să facă cu acest prețios student! Până atunci, Cristian Ruja își va savura cu voluptate darurile native și munca susținută. E atât de reconfortant să vezi și să asculți un tânăr bariton dându-se dezinvolt publicului și invitându-l, cu șarm în universul plin de trăiri pasionale al repertoriului liric!

Prietenul său, basul Ștefan Lamatic, e deja un artist consacrat. Tot pe "drumul celebrității", ca și Cristian, dar, așa zice eu, cu un mic avans din start. Spun asta pentru că vocea sa de bas autentic e foarte rară, mai ales la această vârstă (Ștefan nu a împlinit încă 26 de ani!). Provenit dintr-o celebră familie de soliști vocali (Gladiola Nițulescu, soprana Operei, și Mihnea Lamatic, basul Operei) Ștefan are deja o activitate bogată în urmă. E distribuit deja în roluri

importante la Opera Comică, a cântat ca solist la Ateneu, în stagiunea Filarmonicii George Enescu.

În recitalul despre care scriu, Ștefan a interpretat Rossini, Bellini și Gershwin. Un repertoriu variat, contrastant și ambițios. El ne-a arătat o voce extrem de bogată în armonice, masivă dar cizelată, suplă, fără inerția ce de regulă apare la astfel de voci. El calcă scena cu deplină încredere, nu pare a avea trac, și are tăria să privească liniștit publicul în timp ce cântă.

Absolut minunată pianista Raluca Ouatu! O evoluție care a instaurat de la bun început, încredere și suport soliștilor, și a ajutat, prin felul în care urmărea partitura și partenerul, felul în care se construiau frazele.

Se știe: spectatorii simt ceea ce cântărețul simte. Dacă celui de pe scenă îi e frică, atunci și cei din sală sunt temători. Dacă cel din față e grăbit, blazat, neglijent sau prea obosit, performanța sa nu satisface, indiferent cât de "tehnic" e totul. Dar dacă artistul are ceva de spus, își asumă muzica, îl "costă", îl energizează, atunci publicul asistă la momente de artă autentică și nu este deranjat de micile inadvertențe inevitabile ale unui concert greu. Asta așa putea să spun că s-a întâmplat la recitalul lui Cristian Ruja. Și sunt foarte bucuros că am fost acolo! Aveam nevoie de o boare de primăvară!

Cu toate astea, recitalul lui Cristian Ruja m-a și întristat. M-am întrebat de ce a ales să pună atâtea arii grele laolaltă și de ce a riscat atât. Cu fiecare început, mă luau emoțiile. Oare o va duce la bun sfârșit? Oare mai are puterea necesară să treacă cu bine peste finalul piesei? Cred că am un răspuns la întrebare: Cristian nu cântă des în public, căci nu are unde. Se pregătește,

Raluca Ouatu

Foto: Mircea Materu

studiază neobosit, asta e cert, însă nu are activitate pe scenă. Cu alte cuvinte, a vrut să profite de acest recital-premiu ca să ofere tot ce are mai bun, cu orice risc. Pentru că, distinși cititori, așa funcționează un artist tânăr și autentic: el trebuie să ofere munca și pasiunea sa, el are nevoie de confirmare, de validare și de admirație! El își dorește să impresioneze, să aibă siguranța că există în această teribilă meserie și că are un cuvânt de spus!

Apoi mi-am adus aminte de uriașa nedreptate ce se face tinerilor cântăreți. Posibilitățile lor de afirmare, de angajare sunt cvasi nule. Operele din țară te angajează doar dacă au locuri în schemă (și, firește, nu au), și dacă ești deja consacrat. Corurile profesioniste din București sunt închise, deși e clar ca lumina zilei că ele trebuie primenite. Mă refer doar la cei angajați definitiv la Filarmonică sau Radio. Ei sunt protejați de lege în așa fel încât nimic pe lume nu-i poate clinti de-acolo. Ar fi evaluările profesionale anuale, dar ele sunt făcute doar din pix, de șefi fricoși, în cel mai bun caz. Aceste mari instituții de artă au uitat pe parcurs care e de fapt scopul lor, și anume ca produsul artistic oferit spectatorilor să fie cel mai bun posibil. Asta implică, în primul rând, menținerea unui nivel

ridicat de performanță. Dar din păcate, colectivele acestor două ansambluri (din care am făcut sau fac parte, deci știu ce spun și am dreptul), sunt pline de artiști care au renunțat la orice ambiție. Sau, și mai grav, la pseudo-artiști care nu ar fi trebuit niciodată să reprezinte aceste instituții. Comparația dintre valoarea profesională a acestora din urmă și a tinerilor care absolvă facultatea e năucitoare. Iar numărul absolvenților de canto care îngroașă rândurile șomerilor crește absurd, de la an la an.

Sigur, există nuanțe. Mulți dintre cei care nu mai fac față postului au scuza, pe deplin justificată, că și-au pierdut vocea slujind colectivul. Alții ar spune că nu trebuie să ai performanțe de solist ca să fi un bun tuttist. Și aici e un adevăr. Dar nu există nicio scuză, niciuna, când te simți "cu sacii în căruță", când nu mai studiezi, când nu te dăruiești nicicum actului artistic și când faci dintr-o profesie de vocație, o altă zi plictisitoare la birou.

Încă nu s-a născut acel director care să poată rezolva această situație. E demult o realitate faptul că șefii instituțiilor de artă și dirijorii își bagă capul în nisip. Ei se tem exact de cei pentru care nu ar trebui să aibă nicio compasiune. Iar în loc să atragă în componența colectivului tineri cu vocație și talent, cei ce conduc aceste ansambluri lovesc doar în cei ce le tulbură locul călduț și incompetentă.

Cred că vremea schimbării a venit! Tineri ca Cristian Ruja, Ștefan Lamatic și Raluca Ouatu ar trebui

Ștefan Lamatic

să fie noul aer care să oxigeneze mediul muzical românesc.

Răzvan GEORGESCU

Orchestra Națională Radio

Viața culturală a Terrei continuă să fie puternic bulversată de situația greu de definit care s-a creat de mai bine de un an, când au fost oprite toate "adunările" indiferent de natura lor. Lumea artistică, pe care o putem defini a fi extrem de creativă în felul ei (altfel nu ar aparține artei), s-a orientat în cele din urmă și a găsit tot felul de, să

5 Vineri, februarie 2021 ora 19.00
Sala Radio

ORCHESTRA NAȚIONALĂ RADIO

Dirijor: **CRISTIAN MANDEAL**
Solist: **GABRIEL CROITORU** - vioară

L. van Beethoven:

Uvertura *Creaturile lui Prometeu*, op. 43
Romanța nr. 1 în Sol major, op. 40
Romanța nr. 2 în Fa major, op. 50
Simfonia nr. 4 în Si bemol major, op. 60

le spunem impropriu surogate pentru a supraviețui... o vreme. În contextul dat, festivitățile programate a omagia 250 de ani de la nașterea lui Beethoven se vedeau amenințate, compromise. Totuși programul mondial a fost în mare parte respectat spre marea satisfacție a oamenilor încă iubitori de muzica din sfera clasică - această arcă a salvării spiritului uman în fața zombi-ficării impuse de aiurea. Ecurile sublimelor formulări ale muzicii Titanului de la Bonn s-au prelungit și în anul 2021, Orchestra Națională Radio oferind un "afiș Beethoven" sub bagheta dirijorului Cristian Mandeal. Cu regretele unei săli goale și ale aplauzelor "între noi artiștii" programul a depășit cu puțin o oră de muzică... prea modest ca timp pentru o muzică atât de mare....! Concertul s-a deschis cu Uvertura la baletul *Creaturile lui Prometeu*, op.43. scris/ă în 1801, un opus care, culmea, a depășit ca număr de reprezentații orice altă scriere a sa desfășurat/ă pe timpul vieții. Despre noile mijloace artistice pe care le abordează ca simbolizare a eroismului, ele pot fi identificate în operele următoare, cum am fi de pildă în finalul *Simfoniei a III-a op.55* supranumită *Eroica* (1803-4) dar și în cele precedente, de pildă acordurile solemne din introducerea *Simfoniei I-a op. 21* (1801) și în configurarea celor două teme. Revenind la Introducerea uverturii - *Adagio* - aceasta a excelat prin expresivitate, respirațiile ample, cu mare efect dramatic, care au separat cele câteva acorduri contrastând perfect cu cantabilitatea liniei melodice următoare, asemănătoare unui coral de la

sufletători în însoțire cu coardele. Tempo alert imprimat secțiunii *Allegro con brio* a fost unul dus cumva la extrem, fapt care a conferit o notă de virtuozitate la orchestră, ansamblul fiind perfect sincronizat, fără a se șterge nuanțele indicate și tensiunile induse de modulațiile succesive. Desigur, deschiderea orchestrală pentru acest balet este una de dimensiuni reduse comparativ cu *Egmont*, *Coriolan* sau pentru *Fidelio*, considerate a fi deja uverturi de concert, dar s-a înscris într-o economie foarte bine gândită a programului. Privit în ansamblu, acesta a fost conceput a se desfășura în tonalități majore: *Romanțele pentru vioară și orchestră* fiind în Fa și Sol major, iar *Simfonia a IV-a* în Si bemol major. În același timp structura este oarecum palindromică, finalul simfoniei având trăsături comune cu vivacitatea uverturii, de unde întreaga seară a excelat ca unitate și din acest punct de vedere. Așa cum am semnalat, partea solistică a serii a fost asigurată de violonistul Gabriel Croitoru care ne-a introdus prin minunatul său sunet în lumea ideilor sensibile specifice trăirilor beethoveniene. Gabriel Croitorul este într-un fel un "îndrăgostit" de Beethoven, un profund cunoscător al lucrărilor dedicate viorii, mărturie stând nenumăratele turnee alături de pianiști renumiți cu care a interpretat cele *10 Sonate pentru pian și vioară* (astfel le-a intitulat autorul) scrise între 1798 și 1812. În fonoteca RTV mai există o superbă peliculă înregistrată cu celebrul *Concert în Re op.61*, document sonor care susține afirmațiile noastre. Atmosfera celor două Romanțe se înscrie în tiparul meditativ care caracterizează profundul lirism al gândirii beethoveniene, specific mai ales mișcărilor lente. *Romanța în Sol op.40*, mai dramatică în

Cristian Mandeal

Foto: Romi Drăghici

secțiunea de contrast, cea în *Fa op.50* profundă, gânditoare, pretabilă a transporta auditoriul în alte sfere ale existenței...pline de grație și bunăvoință divină. Bisul...doar la cererea mentală a celor din fața ecranelor sau a scalei radioului, s-a încadrat în stilul propus, *Rondino pe o temă de Beethoven* de Fritz Kreisler, cu aranjament de

Tri-uvertura lui Jupiter

Vineri, 19 februarie 2021, la orele 19:00, Orchestra Națională Radio s-a reunit sub bagheta dirijorului italian David Crescenzi pentru a interpreta 3 uverturi (la operele *Domnul Bruschino*, *Contractul de căsătorie* și *Scara de mătase*) semnate de Gioacchino Rossini și *Simfonia nr. 41 în do major*, K. 551 - „*Jupiter*” de Wolfgang Amadeus Mozart. Concertul a fost transmis live pe pagina de Facebook a Orchestrei Naționale Radio.

Uvertura la *Domnul Bruschino* debutează antrenant și vioi, cu accente apăsate ce contrastează cu pasaje jucăușe și gingașe. Pozitivismul și „la joie de vivre” ale compozitorului se reflectă în această lucrare emblematică, sintetizându-i spiritul jovial. Momentele în care arcușele viorilor bat ritmic pe pupitre sunt prezente pe tot cuprinsul lucrării, rupând șirul melodic. Tocătura mărunță, egală, determină crearea unei verve care clocotește. Jocul de game descendente și ascendente conlucrează cu pulsația constantă spre un final potolit.

În continuare, uvertura la *Contractul de căsătorie* începe prin a pune concluziile, probabil semnarea actului de căsătorie. Sonoritatea acesteia este mult mai densă, iar dirijorul părea calm și pozitiv.

Caracterul devine mai gingaș, iar apoi mersul treptat mărunțit conduce spre o acumulare de tensiune. Flautul diafan nu este lipsit de consistență, fiind potențat de dantelăriile de la vioară. Tema I se reia, creând un clocot

orchestră, rafinat, în autentică atmosferă *wienerisch*. Inspirată dintr-o lucrare reală, un mic *Rondino pentru vioară și pian* (WoO41) pe care Beethoven l-a scris undeva între 1793-94, Kreisler propune o evoluție sonoră proprie, colorată cu o fermecătoare codetta, mica piesă fiind publicată și în versiunea pentru cvartet în 1916. Seara s-a încheiat cu *Simfonia a IV-a în Si bemol major op.60* care a beneficiat de o interpretare modernă, contemporană, în care desfășurarea muzicală a avut dezvăluit logica construcției,

Gabriel Croitoru

care a reliefat în același timp profundul caracter emoțional, începând cu ampla introducere enigmatică, plină de mister, dramatică, ale cărei ecouri - în pofida tonalității majore a simfoniei - transpar pe suprafețe semnificative de-a lungul întregului opus. Dirijorul și-a fixat câteva ținte pe care le-a urmărit îndeaproape, care au asigurat coeziunea, aspectele dinamice ale *Allegro-ului vivace* din prima mișcare găsindu-și "perechea" în finalul simfoniei *Allegro ma non troppo*, totuși cu indicația *aufgeklopft*, adesea descris ca un perpetuum mobile datorită desfășurării neîntrerupte de șaisprezecimi de la instrumentele cu coarde și a unei Coda de mari dimensiuni care exprimă bucurie de viață și forță vitală. Credem că totuși sentimentul profund pe care îl emană dintru început, ne referim la aceeași *Introducere - Adagio* și mai ales mișcarea secundă, au emoționat în mod deosebit, auditoriul descoperind (iar aici vorbim în mod explicit despre extrema grijă pentru detaliu, pentru relevarea importanței lui în contextul general pe care Cristian Mandea l-a acordat acestuia) o multitudine de formulări cunoscute deja din corpusul cameral, mai ales din *Sonata op.30 nr.3* scrisă în 1801. În opinia noastră totul s-a desfășurat impecabil, fără greș, orchestra fiind în totalitate foarte bine pregătită, activă, însuflețită și receptivă la cele mai mici intenții ale dirijorului. La încheierea transmisiunii ne-a venit în minte un aforism de Andrzej Majewski : *Crezul supraomului: nu sunt om, deci nimic din ce este inuman nu mi-e străin...* inumană este sala goală de concerte...

Corina BURĂ

David Crescenzi

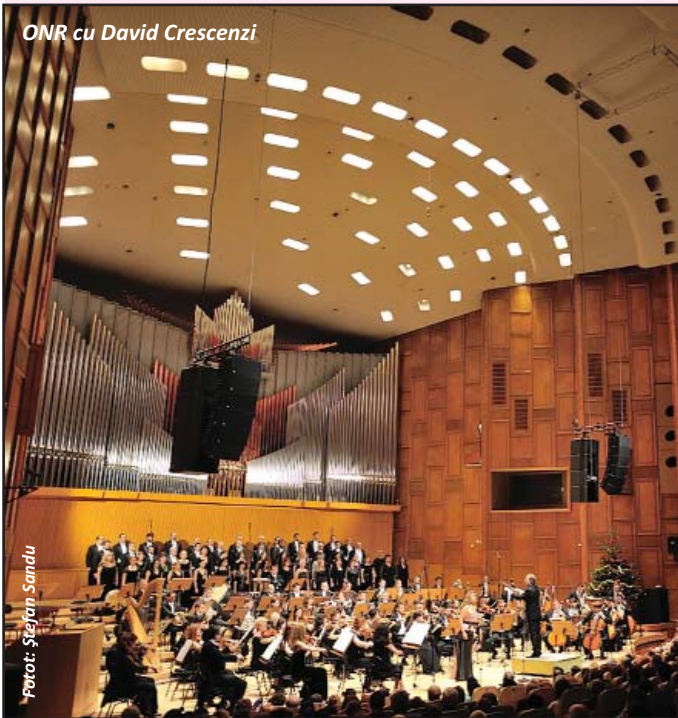

mocnit ce așteaptă să izbucnească. Crescendoul general descrie un plăcut joc de registre prin game ascendente și descendente.

Carismaticul dirijor David Crescenzi oferă în continuare ultima uvertură a seriei, aceea la *Scara de mătase*, într-o manieră degajată. Mai bogat ornamentată decât surorile sale, aceasta este presărată cu multe apogiaturi și triluri, descriind un vârtej sonor ce te absoarbe înăuntru. Părțile vivace, pline de vioiciune și virtuozitate, se află în contrast cu un fragment median mult mai legat și dens,

curgător. Flautul solist croiește mici ornamente peste pătura sonoră creată, iar întreaga orchestră se amplifică, culminând cu finalul exuberant.

După o foarte scurtă pauză, dirijorul a revenit pe scena Sălii Radio pentru *Simfonia „Jupiter”* de Wolfgang Amadeus Mozart. Partea I – *Allegro vivace* – debutează cu puternice accente din ecoul cărora se cristalizează stilul vesel și gingaș al lui Mozart. Pasajele rapide se împletesc

cu cele calme, apar multe secvențări, iar dirijorul David Crescenzi face onorurile cu naturalețea cu care o gazdă umple paharele invitaților. Nota de tristețe ivită trecător se preschimbă rapid într-o veselie omniprezentă. La Mozart tristețea nu poate fi altfel decât efemeră. Sonoritatea orchestrei pe registrul mediu are o consistență onctuoasă. *Andante cantabile* începe dens, păstos, iar mersul greoi și ostinat conferă o gravitate solemnă. David Crescenzi, elegant în gestică, seduce și manipulează sonoritatea orchestrei, prefăcând-o într-una liniștită și curgătoare, ce emană serenitate. Vioi, amply și maiestuos, cu ușoare poticniri voite la coarde, așa debutează *Menuetto*, partea a treia. Instrumentele de suflat își impun prezența, iar întreaga secțiune abundă în secvențări, în special pe mers treptat descendent. Final este scurt și concis, abrupt, caracteristic unui Mozart nerăbdător.

Ultima parte din simfonie izbucnește vivace, cu o amplă desfășurare de forțe. Glorioasă, în do major, tensiunea acumulată este eliberată aproape instantaneu pentru a face loc alteia. Note mărunte păstrează caracterul viu, iar deasupra lor, game ascendente și descendente se succed în valuri. O sonoritate liniștită și greoaie reprezintă trambulina pentru explozia efervescentă care se dezlănțuie în final.

Dirijorul a mulțumit orchestrei, ca o eliberare a ultimei fărâme de energie acumulată în timpul concertului. S-a înclinat în fața publicului virtual și a spus în limba română „Mulțumesc! Paște fericit!” cu un umor spumos à la Rossini, în timp ce părea scena în aplauzele muzicienilor.

Teodora CONSTANTINESCU

Romantism la Sala Radio

Regretatul dirijor Camil Marinescu a studiat la Universitatea Națională de Muzică din București fagot, compoziție, orchestrație și dirijat. Timp de zece ani a ocupat postul de dirijor la Opera Națională din capitală și de asemenea, a colaborat cu diferite orchestre precum Berliner Symphonie Orchester (Germania) sau Orchestre Symphonique de Montréal. Obişnuia să includă în concertele sale și muzică românească, scopul fiind de a familiariza audiența cu armoniile ei.

Seara de 24 februarie a reprezentat un omagiu adus acestui dirijor remarcabil prin concertul susținut de Orchestra de Cameră Radio desfășurat sub bagheta maestrului Cristian Mandeal. Începând cu orele 19 ne-am delectat cu un repertoriu care a evidențiat emoția determinată de comemorarea regretatului artist, constând în lucrări ce datează în majoritate din perioada Romantismului.

În debut am ascultat *Serenada în mi minor op. 20* de Edward Elgar, piesă pentru corzi, în trei părți. Începutul hotărâtor a fost adus de partida violei prin sunete repetate și marcate, iar intervenția violilor a dinamizat această frază prin mersurile ascendente foarte, frazarea lor producând efect de valuri. Se conturează o temă duioasă și cursivă, iar conducerea corzilor principale conferă un caracter expresiv. M-a impresionat solo-ul vioii din următoarea secțiune, foarte cantabil, iar preluarea acestui motiv de către restul partidei a fost realizată natural, formându-se un mic dialog pe care dirijorul a știut să-l sublinieze printr-o nuanță potrivită

Camil Marinescu

aleasă. Se remarcă ingeniozitatea compozitorului, care a gândit această secțiune ca o pregătire pentru repetarea temei, condusă dezinvolt de orchestră datorită contrastului dintre nuanțe și interpretării cursive. A fost o tendință de monotonie din cauza folosirii aceluiași elemente de dinamică muzicală, dar este de apreciat că tempo-ul a fost riguros pe tot parcursul expunerii. A urmat un *Larghetto* foarte expresiv: interpretarea temei a fost degajată, lăsată să curgă,

iar mișcărilor ample ale dirijorului au condus la un moment deosebit de nuanțat. M-a impresionat marcarea disonanțelor prin nuanța de forte, aceasta realizându-se treptat și rezolvarea lor care aducea liniște. Se spune că partea aceasta a fost scrisă de compozitor în perioada maturității sale, iar Orchestra de Cameră a reușit să sublinieze acest lucru printr-o interpretare cantabilă și evocatoare. În Allegretto putem auzi ecourile părții întâi, nu doar prin tempo, ci și prin unele motive transpuse la relativa tonalității inițiale. Orchestra a răspuns la gesturile dirijorului și a evidențiat aceste lucruri prin nuanțele duioase. Către final apogiaturile violoncelului evidențiază un moment „jucăuș”, conferă mister, iar scăderea treptată a nuanței pregătește cadența picardiană de la sfârșit, sugerând un deznodământ fericit.

În continuarea programului orchestra a interpretat „Nocturna” din suita *Visul unei nopți de vară op. 61* de Felix Mendelssohn. Tema este adusă de corni, iar nuanțele folosite subliniază un discurs muzical cursiv. Totuși, repetarea ei cu aceeași nuanță nu este foarte avantajoasă pentru exprimarea

un discurs muzical expresiv, iar timbrul cald al instrumentului învăluie sala. Acompaniamentul corzilor oferă un caracter duios, după care urmează preluarea temei de către o violă, pe fundal fiind arpegiul harpei. Instrumentul solo aduce o interpretare emoționantă, iar discursul muzical a fost bogat în nuanțe și flexibil datorită vibrato-urilor evocatoare. Flautii intervin cu expunerea unei noi idei muzicale, iar harpa realizează foarte cantabil un mers descendent de gamă care umple atmosfera cu armonii sublime. Către final viorile ne încântă auzul cu tema inițială interpretată maiestuos. Totuși, sfârșitul era aproape perfect dacă și nota din acut a viorilor era atinsă cu precizie.

Atracția serii a fost *Idila lui Sigfried* de Richard Wagner. Tema este subliniată de viori și emană o atmosferă de liniște prin contrastul de nuanțe care evidențiază mersurile ascendente și descendente. Încheierea frazelor este realizată prin pauze pe care dirijorul a știut le aduce într-un mod natural, după care se întărește ideea temei prin transpunerea pe diferite sunete a ei și creșterea în nuanță. M-a impresionat cum la repetarea motivelor foloseau nuanțe de mică intensitate, iar la prelungirea ultimului sunet realizau un crescendo, evitând astfel monotonia. Pe deasupra temei intervine flautul cu sunete din registrul acut care mențin atmosfera liniștitoare. De asemenea, se poate auzi și oboiul care completează melodia flautului și destinde atmosfera printr-o sonoritate duioasă. Urmează un moment misterios conferit de corni și oboi, acompaniați de trilurile viorilor. Prin gesturile sugestive, dirijorul evidențiază dialogul dintre instrumente, iar nuanțele folosite conferă o atmosferă zglobie. Mișcarea învolburată a viorilor și sunetele din registrul acut mențin caracterul expresiv al secțiunii. Este interesant cum dirijorul a exploatat timbrul oboiului: în momentul solo acesta a ieșit în evidență prin nuanțele diverse pe care le-a folosit, iar linia sa melodică a fost foarte expresivă prin frazarea pe care a conferit-o. Tema a fost preluată de mai multe instrumente care au interpretat-o în moduri diferite, după care toate partidele s-au reunit și au realizat un crescendo. Secțiunea aceasta a fost învolburată, foarte dinamică, iar mersul descendent al viorilor a pregătit discursul cornilor. Elementele de dinamică muzicală sugerează o atmosferă tumultuoasă pe care orchestra a adus-o printr-un discurs pregnant. Instrumentele de alamă detensionează cadrul prin salturile realizate natural, însă intervenția viorilor printr-o linie melodică rapidă și foarte puternică în nuanță anunță reluarea temei. Este impresionantă această parte deoarece corzile au un moment energetic, iar intrarea cornilor pare că domolește situația, dar intervin viorile și, astfel, se ajunge la climax, care este constituit de reluarea acestei idei melodice. Viorile conduc foarte zvelt acest moment, flautul aduce expresivitate, iar toate aceste lucruri sunt concluzionate de un final cursiv. Se realizează, de asemenea, un dialog între violoncel și viori pe care dirijorul a știut să-l evidențieze prin gesturile sale. M-a impresionat efectul de ecou de la sfârșit adus de corzi, prin tema interpretată într-o nuanță foarte discretă. Acordul tonalității de bază aduce liniște, inspirând la meditație.

Apreciez inițiativa maestrului Cristian Mandeal și Orchestrei de Cameră Radio de a organiza acest concert dedicat memoriei dirijorului Camil Marinescu. M-am bucurat că am asistat la un asemenea eveniment care ne-a încântat auzul cu armoniile speciale și interpretarea generoasă a instrumentiștilor.

Sarah RIZESCU

ORCHESTRA DE CAMERĂ RADIO

Dirijor: **CRISTIAN MANDEAL**

In memoriam Camil Marinescu

E. Elgar

Serenada în mi minor pentru orchestra de coarde, op.20.

F. Mendelssohn

Nocturnă din suita *Visul unei nopți de vară*, op. 61

C. Saint-Saëns

Serenada op.15

M. Ravel

Pavană pentru o infantă defunctă

G. Fauré

Pavana, op. 50

R. Wagner

Idila lui Siegfried

ideii. Intervenția viorilor aduce un caracter dramatic printr-o linie melodică care se învolburează treptat și se conturează un dialog între instrumentele de suflat și corzi. Flautii atenuează tensiunea dobândită prin terțele descendente, intervale consonante ce aduc liniște, acest motiv fiind subliniat printr-un decrescendo treptat. Secțiunea pregătește reluarea temei de către corni, de data aceasta acompaniați de toate instrumentele. A fost un moment plăcut datorită sonorității pline pe care orchestra a dobândit-o prin multitudinea de nuanțe folosite și frazării cantabile. Am apreciat scăderea nuanței pentru a evidenția discursul muzical al instrumentelor de alamă. Mersul de gamă descendent al viorilor destind atmosfera, îndreptându-ne către finalul piesei, unde descoperim un joc între trilurile viorilor și melodia flautilor. Toate acestea se concluzionează cu un sfârșit expresiv care a venit ca o înseninare la tot ceea ce a fost expus anterior, prin nuanțe care au redat efectul de pace.

Următoarea piesă – *Serenada în mi bemol major op. 15* de Camille Saint-Saëns – ne menține în lumea Romantismului prin armoniile sublime. Arpegiul tonalității cântat de corzi pregătește tema oboiului. Acesta intervine cu

ARCHAEUS - 35 - icon al performanței interpretative contemporane

Vorbind despre Atelierul de Muzică Contemporană **ARCHAEUS**, dincolo de impersonala evaluare statistică a sutelor de concerte pe care le-a susținut din toamna anului 1985 și până astăzi, esențialul atribut al evoluției lor de-a lungul vremii rămâne promovarea creației muzicale a secolelor XX-XXI. Gravitând la fel de entuziaști pe orbita culturală a Europei, „archae-ii” de ieri și de azi s-au coagulat într-o personalitate artistică unică, singulară, cu cea mai longevivă activitate neîntreruptă în domeniul muzicii contemporane.

În 35 de ani, **ARCHAEUS** a colaborat cu actori, dansatori, scenografi, regizori, compozitori și dirijori, soliști

vocali și instrumentiști, scriitori, muzicologi, realizatori Radio-TV, orchestre de cameră și simfonice, dar și cu formații corale, inițiind formule spectaculare extrem de diverse. Și-a intersectat traiectoria artistică, printre alții, cu dirijorii Horia Andreescu și Ovidiu Bălan, Aldo Brizzi și Pieralberto Cattaneo (Italia), Alexei Vinogradov (Rusia), trombonistul și dirijorul Barrie Webb (Marea Britanie), saxofonistul Daniel Kientzy (Franța), clarinetiștii Eduardo Terol (Spania) și Aurelian Octav Popa, pianiștii Alan Mandel (S.U.A.) și Mihai Vîrtosu, naistul Gheorghe Zamfir, mezzosopranele Mihaela Agachi și Steliana Calos, compozitorii Iannis Xenakis (Franța), Vicent Berenguer, Jordi Orts și Javier Santacreu (Spania), Octavian Nemescu și Ștefan Niculescu, artistul plastic Josep Son (Spania), inginerul Theodor Christen (Germania), actorii Claudiu Bleonț, Coca Bloos, Ion Caramitru, Mircea Diaconu, Diana Lupescu, Ionuț Kivu, Geo Popa, Irina Ungureanu, Viorica Vatamanu, scriitorul Mircea Cărtărescu, poezii Mircea Dinescu și Grete Tartler, coregrafele Raluca Ianegic și Liliana Iorgulescu, regizorii Radu Igaszag, Alexandru Tocilescu și Cornel Todea, scenografele Alina Herescu și

Viorica Petrovici, compania de dans **Sincretic Art**, grupul vocal **Nectarie Protopsaltul**, corul Radiodifuziunii și Orchestra de Cameră Radio, imaginând concepte interculturale comentate la superlativ de către muzicologii Petre Codreanu, Alfred Hoffmann, Iosif Sava, Vasile Tomescu, compozitorul Costin Cazaban sau criticul de teatru Valentin Silvestru.

Despre **ARCHAEUS** s-a scris și în *Daily Graphic* (Marea Britanie), *Il Piccolo*, *La Nuova*, *L'Eco di Bergamo* (Italia), *Informacion* (Spania), *Berliner Morgenpost* (Germania) dar și, repetat, în *Le Monde de la Musique*, publicație prețioasă în care Costin Cazaban investea ansamblul cu atributul continuității și cu cel al unui „travaliu în profunzime”. Fondat și condus de compozitorul Liviu Dănceanu până în octombrie 2017, **ARCHAEUS** și-a creat destul de repede un public propriu ale cărui aprecieri i-au reflectat, pas cu pas, evoluția interpretativă, iar astăzi este singura formație camerală de muzică nouă care concertează consecvent, în condițiile în care urmează să împlinească, în curând, vârsta unui „dublu majorat”!

După aproape douăsprezece luni pandemice, în 21 februarie, violoncelista **Anca Vartolomei**, pianista **Rodica Dănceanu**, clarinetistul **Ion Nedelciu**, fagotistul **Șerban Novac**, violonistul **Marius Lăcraru** și mai tinerii **Ana-Maria Radu** (oboii) și **Sorin Rotaru** (percuție), sub conducerea dirijorului **Mircea Pădurariu**, s-au bucurat să se reintâlnească cu auditoriul bucureștean în foyerul Palatului **Tinerimea Română**, pentru un nou recital din microstagiumul camerală pe care și-au dorit să și-o permanentizeze. Sintagma **AB UNO DISCE OMNES** („după modelul unuia, îi poți deduce pe toți”), preluată din textul muzical al piesei

lui Liviu Dănceanu, *Aliquote*, a dat, simbolic, titlul întregului recital care a cuprins, alături de lucrarea deja menționată, încă două opus-uri din arealul contemporan românesc: *Apfelwürmer VI* al lui Dan Dediu și *Diffractions brisées* de Horia Șurianu.

Implicând toți membrii formației, cu excepția percuționistului (câteva instrumente de percuție fiind totuși mânuite de către interpreți), partitura concepută de Liviu Dănceanu a provocat auditoriul să-i exploreze subtilitățile, suprapunerea rafinată dintre continuumul ambianței modale de filiație arhetipală și traseul zig-zagat al unor linii melodice „ciobite”, aparținând unui univers metaforic dezbinat. În contrast, ca un corolar al celor trei partituri propuse spre audiere, *Diffractions brisées* aparținând lui Horia Șurianu – una din lucrările preferate ale „arhe-ilor” – a expus ideea sincronizării treptate a traiectoriilor individuale, proprii celor șapte partide instrumentale, prin modelări repetitive cu potențială tentă ritualică, prefigurând virtual o ideală comuniune de stări. „Puntea” dintre cele două piese menționate, structurată, și ea, pe osatura unui background modal, s-a regăsit, firesc, în cea de-a șasea piesă a postmodernului ciclu *Apfelwürmer* – o

inspirată juxtapunere de *pattern*-uri stilistice într-un carusel multinaunțat, „marca” Dan Dediu, sclipitor duel de idei materializate într-o sintaxă de graniță definită prin asocieri sonor-vizuale.

Coordonat cu minuțiozitate de către dirijorul Mircea Pădurariu, demersul interpretativ al **ARCHAEUS**-ului și-a reconfirmat, fără echivoc, forța de seducție; iar „archae-ii” ne-au demonstrat, o dată în plus, că fac parte dintr-un ansamblu de referință al spațiului românesc, un veritabil icon performant al fenomenului muzical contemporan și, totodată, al metamorfozelor unui microunivers sensibil care ne guvernează, discret, existența.

Loredana BALTAZAR

“Comuniune prin muzică”, un nou proiect cultural

Două tinere interprete fac pereche pe scenă dar sunt și legate de o frumoasă prietenie iar ideea lor de a promova muzica printr-un proiect artistic nu este, așadar, surprinzătoare. Violonista Sara Stroici și pianista Andreea Dobia au fost și sunt sub îndrumarea științifică doctorală dar și conceptuală artistică a domnului profesor Șerban Dimitrie Soreanu, Andreea fiind recent absolventă și posesoare a titlului de Doctor în muzică. Ele au ales să promoveze muzica și realitatea ei artistică sub forma unui ciclu de concerte-conferințe organizate lunar timp de un an, excepție făcând doar lunile iulie și august. Aceste manifestări au loc sub titlul *Comuniune prin muzică* și sunt găzduite de Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea în mai multe orașe din țară dar majoritar în capitală.

Conceptul de „proiect artistic” este atât de des întâlnit în ultima vreme și atât de ușor aplicat oricărei manifestări încât aproape că își pierde din valoare însă modul original în care cele două artiste au gândit această inițiativă este scris exact în cheia potrivită pentru a-i mulțumi atât pe melomani cât și pe cei mai avizați specialiști.

„Umbrela” sub care se derulează aceste concerte este intitulată *SonoSofia*, sau așa cum afirmă artiste, „drumul de la sunet la semnificație”. Tocmai această profundă preocupare pentru cercetare muzicală și filosofică a fost sâmburele care a dat naștere acestui proiect. „Temele conferințelor au caracter educativ, subiectele țin de dezvoltarea culturală și spirituală și au o largă adresabilitate. Am descoperit că publicul este dornic și receptiv, ne adresăm tuturor studenților și melomanilor, dar mai ales celor care vor să afle despre fenomenul muzical sub forma principală și filosofică”, declară cele două coordonatoare de proiect.

Despre ce este vorba în aceste conferințe? Caracterul lor este, într-adevăr, unul educativ însă nivelul este unul echilibrat în așa fel încât poate fi ușor accesibil și unor simpli iubitori de muzică fără pretenții de specialiști dar și muzicienilor avizați, studenți, cadre didactice care au acces la informații de specialitate oferite cu mare precizie de cei care le susțin.

Proiectul a debutat în luna decembrie 2020 la Piatra Neamț și l-a avut ca invitat pe domnul profesor Șerban

Dimitrie Soreanu. Domnia sa este un iubit orator care captivează în doar câteva clipe atenția oricui are șansa de a-l asculta iar cu o temă ca *Muzica e viața însăși* și cu o improvizație liberă la pian succesul a fost garantat. Conferința, deși susținută și organizată cu public conform restricțiilor din aceste vremuri pandemice a fost urmărită live pe facebook de peste 100 de persoane iar mai apoi online a înregistrat peste 1200 de vizualizări.

Cea de-a doua apariție din cadrul acestui proiect a avut loc la București, în sediul Bisericii Adventiste Militari și i-a avut ca invitați pe clarinetistul Emil Vișenescu și pe pianista Manuela Giosa. Cei doi au propus o lucrare pe care o putem numi cel puțin interesantă, sonata nr. 2 pentru clarinet și pian op. 120 de Johannes Brahms. Aceasta face parte dintr-o pereche de lucrări pentru clarinet compuse la apusul vieții creatoare a marelui compozitor dar care, paradoxal, a reprezentat un răsărit, un incipit pentru multe creații pentru clarinet ale altor compozitori ce i-au urmat lui Brahms. Domnul Emil Vișenescu a fost vocea întâi a prezentării, secondat permanent de doamna Manuela Giosa. Într-o atmosferă deloc rigidă, aproape informală și deosebit de caldă, cei doi au dat detalii extrem de interesante despre lucrare și au reușit să stabilească un

Manuela Giosa, Emil Vișenescu

foto: Andreea Dobia

echilibru perfect între noțiuni de larg interes și detalii specializate care țin de semantică, de analiză muzicală.

Am avut plăcerea să văd în sală mulți tineri dar nu numai, mulți elevi și studenți iar în mediul online, la transmisiunea live au fost peste o sută de vizualizări.

“Ne dorim să promovăm și să semnalăm existența acestor evenimente deoarece credem în înalta ținută a invitațiilor și a prezentărilor pe care aceștia le susțin. Actul artistic în sine este de interes pentru întreaga societate iubitoare de muzică.”, au mai adăugat organizatoarele iar noi așteptăm cu mare interes următorul concert care va avea loc la Iași.

Andra APOSTU

EL TANGO

Foarte așteptata premieră a stagiunii în curs de la Opera Națională Română din Iași și-a primit îndelungile-i aplauze chiar în seara premergătoare zilei ce marchează începutul primăverii, oferind astfel publicului din sală un frumos măștișor, atât la propriu cât și la figurat. Spun asta pentru că, așa cum am perceput-o eu, construcția spectacolului a fost asemeni tradiționalului șnur (de

Amalia Mîndruțiu, Ovidiu Matei Iancu

măștișor) cu cele două fire iscusit împletite. Cel roșu, reprezentând personajul principal al ei, respectiv tangoul argentinian, cu al său spectaculos parcurs, de pe strada unde s-a născut până la cele mai importante scene ale lumii, definit de conaționalii lui ca "*sentimentul care se vede*", și cel alb, dansul clasic cu grația, eleganța, fluiditatea, căldura vaporoză și zborul lui aproape nepământean. Șnur, ce leagă într-o mare fundă ca o îmbrățișare, un prețios album din ale cărui file prind viață fotografiile timpurilor fie trecute sau prezente ale unor personaje (singulare, cupluri sau grup) care, însuflându-se, își retrăiesc din nou pasiunea trecută prin propriile lor tonalități și emoții, având ca bază a amintirilor acest copil teribil al dansului argentinian, *tangoul*. Tocmai de aceea, mărturisesc că am fost cucerită de curajul coregrafei Amalia Mîndruțiu care, în ciuda caracteristicilor acestor două stiluri atât de diferite ca accente, temperament, ținută, punctuație, expresivitate, echilibru, a reușit o armonios dozată împletire a lor, dând naștere aproape unui nou stil de dans. Cine stie? Premiera cu *El tango* a dezvăluit publicului fidel o minunată lucrare de echipă, un spectacol

Florentina Onică; dansează Pamela și Elvis Gache

unitar, cu toate ingredientele necesare unui succes: subiect unic - *tangoul*, muzică adecvată și partituri coregrafice ingenioase care oferă protagoniștilor posibilitatea de a-și

etala în egală măsură imaginația artistică, emoțională și virtuozitatea tehnică. Am văzut generoși pași rotați, fandări, prize și piruete clasice, dublu tur în aer... realizate impecabil. Viu colorat - așa zice prea viu -, cu costume frumos croite - dar prea lucioase și sclipitoare - cu minunați pantofi și sandale specifice tangoului, în pofida plasării lui într-un decor nici de stradă, nici de scenă mare, ci mai degrabă de bar sau cabaret, și al luminilor exagerate - ce bine ar fi dat niște felinare stradale- spectacolul *El tango* se impune atenției ca o luminoasă lucrare mozaicală, una dintre puținele în care toți componenții ei (miniorchestra de șapte instrumente, coregraf, soliști de balet dar și vocali, scenografi, regizor) colaborează în cel mai încheșat mod, ca într-o familie. Concepută pe scena unei celebre săli, dotată cu artiști de mare imaginație, spectacolul captează prin unitate, fluiditate, limbaj inedit, concepție și evident interpretare. Seara de 28 februarie mi-a părut ca o vizită în anotimpul primăverii, ca o incursiune în explozia ei de sălbatice splendori în care acest personaj adulat, tangoul, pare atât de la el acasă. Iar creatoarea lui, coregrafa Amalia Mîndruțiu, a izbutit prin talentul, experiența și imaginația ei, știme frumos creionate care arată multitudinea acestor aspecte. Mi-au plăcut toți dansatorii (soliști și ansamblu) ca și tot ce a însemnat interpretare

Florentina Onică; dansează Monica Alilesei, Ovidiu Matei Iancu

vocală, mai ales că ea a fost făcută în limba lui Cervantes. Dar în mod deosebit i-aș menționa pe Pamela Tănase-Gache și Elvis Gache, cuplul care a dansat în timp ce se cânta *Por Una Cabeza* de către Florentina Onică, o partitură cu elemente acrobatică, dublu tur în aer și o prindere în priză electrificând publicul; Ovidiu Iancu Matei în *Cite Tango* de Astor Piazzolla: cu un foarte frumos dublu tur a la second și o variație clasică înconjurat de opt fete ce-și exteriorizau sentimentele la unison; solista Nicoleta Maier cu cel mai frumos costum din spectacol (negru ca un fluture) unduit de mișcarea brațelor în *Besa me Mucho*; duetul Amalia Mîndruțiu și Ovidiu Iancu Matei într-o plină de nerv și vigoare scenetă tipic argentiniană trecând prin ceartă, împăcare, despărțire, foarte convingător și cuplul Ovidiu Iancu Matei și Georgiana Dimitrescu - care a dansat cu poante arătând un frumos *cou de pied* și cele cinci, șase artistice piruete. Indiscutabil premiera anului de la Opera din Iași este o reușită din care transpare gingaș spusa conform căreia "sufletul are nevoie de mai mult spațiu decât corpul". Bravo Iași!

Doina MOGA

Nicolae Teodoreanu – destrămare în pulbere de soare

Amintire la 3 ani de nemurire. Cronica volumului VÂRSTELE SUNETULUI

“Compozitor de mare rafinament sonor, cunoscător în detaliu al muzicii de avangardă, dar și al tradiției bizantine psaltice, al muzicii electronice și al arsenalului său

etnic, etnomuzicolog de forță, cercetător dedicat și minuțios al muzicii tradiționale românești, Nicolae Teodoreanu a predat mai departe tinerilor câte ceva din sufletul și spiritul său olimpic, nobil și calm”: așa își dăltuia în cuvânt Dan Dediu gândurile sale despre cel plecat la cele veșnice acum trei ani.

Acest răstimp a fost răgazul pentru adunarea aproape a tuturor studiilor sale de etnomuzicologie într-un volum de 270 de pagini, publicat la Editura muzicală din București în 2020, sub îngrijirea doamnei Mihaela Nubert-Chețan: VÂRSTELE SUNETULUI.

Intrând în viață în vara lui 1962 într-o familie cu o reverberație spirituală unică (în care îl regăsim și pe ilustrul bunic și preot, Dimitrie Balaur), Nicolae Teodoreanu a absolvit secția de compoziție la Universitatea națională de muzică din București în 1986, unde a preluat experiența pedagogică a maestrilor Aurel Stroe, Anatol Vieru și Ștefan Niculescu. În anul 2002 avea să finalizeze teza de doctorat la *Academia de Muzică* din Cluj-Napoca, iar după Revoluție a fructificat aceste profunde cercetări din postura de etnomuzicolog cercetător al *Institutului de etnografie și folclor „Constantin Brăiloiu”* și din cea de profesor asociat la Universitatea națională de muzică din București.

Membru al *Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România* (UCMR) și al Consiliului internațional pentru muzică tradițională, atașat fenomenului muzical (componistic și muzicologic) al timpului său, autorul unui repertoriu care se extinde de la muzica de cameră la cea electronică, Nicolae Teodoreanu a fost distins în anul 2006 și cu Premiul George Enescu al Academiei Române. Simultan cu exercitarea unei seriozități rămase proverbiale, preocupările sale aveau un spectru amplu: de la reevaluarea fundamentelor psihoculturale ale muzicii, la folosirea metodelor analitice algoritmice și informatizate, la cercetarea confluențelor muzicii culte europene cu elemente de limbaj preluate din studiul muzicilor tradiționale (inclusiv cea bizantină).

O parte a preocupărilor sale etnomuzicologice sunt materializate în studiile din volumul VÂRSTELE SUNETULUI. Conceput ca o formă variațională, acesta se deschide cu un Praeludium, urmat de două mari capitole: Teme cu variațiuni, ritm, sunet și structură (de la Constantin Brăiloiu la cercetarea electroacustică) și Passacaglie, culegere și arhivare (de la D. G. Kiriac la era digitală).

Studiile din prima parte se referă la C. Brăiloiu și la ipoteza universalilor în muzică, la probleme de metodologie în abordarea ritmului muzical folcloric, la mijloace electroacustice și metode statistice în cercetarea etnomuzicologică a sistemelor intonaționale, la sunetul muzical ca mediator între două lumi în muzicile de factură orală, secțiunea încheindu-se cu cele două părți ale amplului studiu intitulat *Vârstele sunetului – locul folclorului între muzicile lumii*.

Cea de a doua secțiune (de asemenea, variațională) prezintă înregistrări din arhivele Institutului, posibilitatea conservării acestora prin tehnologii digitale care să asigure perenitatea lor ca act superior de informare, de teaurizare a moștenirii muzicale și etnografice a poporului român. Finalul volumului include aspecte ale cercetării etnomuzicologice reflectate în creația muzicală proprie și un tulburător capitol dedicat amintirii autorului.

Una din poeziile cele mai sensibile pe care a scris muzică (*Lacrima și raza* de Lucian Blaga) întruchipează taina plecării sale atât de timpurii: “O lacrimă/desprinsă dintre genele unei plăpânde amintiri/ce stă ascunsă-n fundul unui suflet/căzu/pe albul unei fragede petale.../ (...) În vreme ce se destrăma în pulbere de soare” ... Nucu Teodoreanu a lăsat această mărturie profund științifică (ancorată parțial în paginile acestui volum, pe care l-am dori continuat cu un altul care să cuprindă cealaltă parte a creației sale muzicologice), fiind însă Omul care a știut să își ia în serios nu doar arta, ci și credința. Mărturia sa de dincolo de vremelnicie va reverbera adânc în sufletele celor care l-am cunoscut, în acel orizont curat al veșniciei senine, din care probabil rostește și acum, la început de Post Mare, imnele Sfântului Efreem Sirul, cântând *Laudă Glasului întrupat*.

Petruța MĂNIUȚ-COROIU

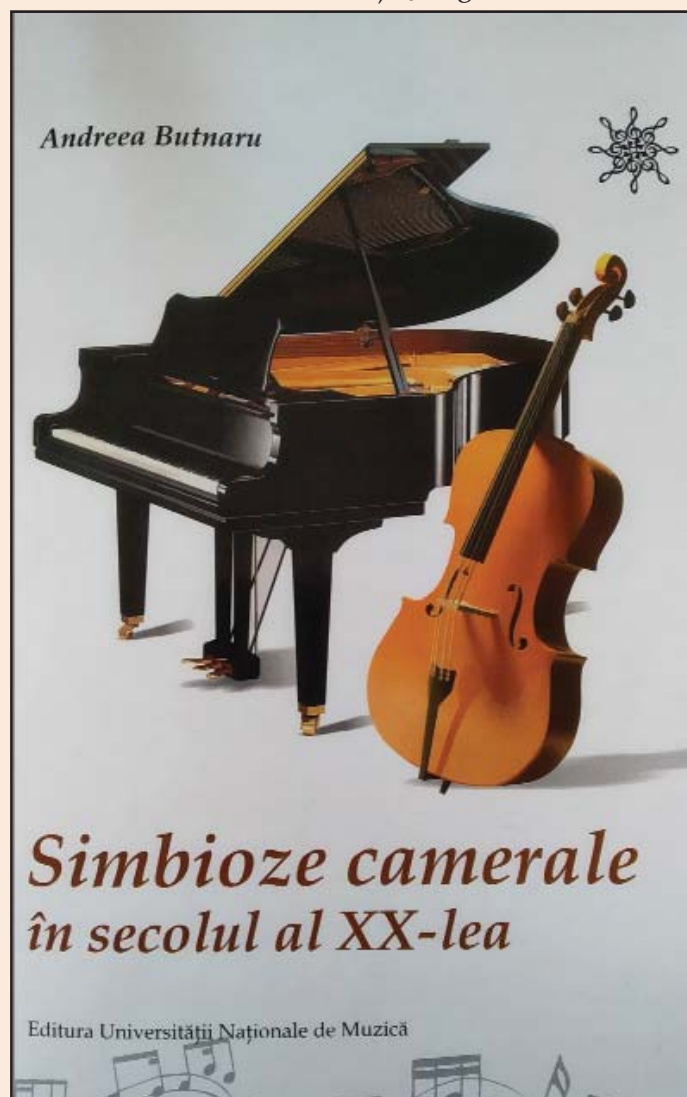
Prolog la o poveste muzicală

Zilele trecute, sporovăind cu statornicii prieteni din propria-mi bibliotecă, am descoperit cu surprindere și mare bucurie o carte – parcă scoasă în față de arătătorul unui spiriduș – carte, pe care o credeam pierdută înainte de a o fi citit, darămite recitit, cum am în obicei. Așa că m-am pus repede pe lecturare, încercând ca, prin această grabă, să îmi scuz nesăbuita neglijență, atât de străină mie, față de orice apariție editorială cu subiect captivant. Și ce inspirată am fost!

Pentru că, în ea, am găsit, pe lângă multă muzică - trecută prin acuratul și sensibilul filtru al autoarei -, și document, și imaginație, și istorie, și culoare, și atmosferă, și inovație, și nenumărate secrete desecretizate. Se cheamă *Simbioze camerale în Secolul al XX-lea*, de **Andreea Butnaru** și sigur este o carte de specialitate destinată în principal profesioniștilor. Dar, până la capitolele care conțin exemplele muzicale din partituri și analiza lor fascinantă pentru cunoscători, ea dezvăluie numeroase povești adevărate, unele neștiute, altele uitate, povești pline de esențe parfumate din istoria muzicii universale, istoria pianului și a violoncelului, istoria vieții compozitorilor care s-au exprimat genial în această combinație instrumentală din muzica de cameră, încât ea, cartea, captează instant atenția și interesul oricărui meloman și nu numai. Este frumoasă, luminoasă, expresivă, poetică, pastelată și incitantă. Concepută într-un stil accesibil, cu fraze clare și ton cald, păstrând un elegant echilibru interior latin (după cum ar spune compozitorul și muzicologul Doru Popovici) între opiniile sale personale și esența obiectivă a fenomenelor studiate/explicate, cartea se aseamănă cu un frumos mozaic încheșat, în care autoarea așează trei lucrări de anvergură, trei repere stilistice ale componisticii din prima parte a secolului XX: Sonatele pentru pian și violoncel de *Claude Debussy*, *George Enescu* și *Bohuslav Martinu*. Lucrări pe cât de asemănătoare prin genul abordat, respectiv cameral, în "poate cea mai interesantă combinație a instrumentelor", tot pe atât de diferite în rest. Și aici mă refer la modalități de exprimare, frazare, zonă de inspirație, mânăuire a paletelor coloristice, univers sonor și mesaj.

Dar până la subiectul în sine, cititorul află sau își reamintește că primul demers solistic a apărut în perioada barocă, când s-au pus bazele conceptului de *musica da camera* (grup instrumental de sine stătător) și care s-a dezvoltat spectaculos odată cu evoluția instrumentelor, în special cea a violoncelului, care a atins parametrii moderni încă din secolul al XVII-lea - cu corzi de metal, cu limitarea lor la patru, cu sprijinirea instrumentului pe un cui metalic, cu lungirea gâtului și a tastierei cu refacerea formei arcușului, etc. -, perfecționându-se continuu pe parcursul celor 100 de ani până la apariția pianului. Mai aflăm că violoncelul, primind statutul de solist datorită valențelor noi expresive în îmbinarea ideală cu strămoșul pianului, clavecinul - care avea pe atunci doar rol de acompaniator - dă naștere unui vast și important repertoriu; că pianul,

mai ales cel cu mecanică engleză de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care câștigă și el prin perfecționare - mărirea ambitusului de la cinci la șapte octave - oferind o unitate registrală unică, forță și capacitate dinamică de exprimare, a intrat și el în atenția marilor compoziști, care l-au utilizat în numeroase forme, rezultând astfel un amplu repertoriu, de care în mare parte ne bucurăm și astăzi. Se mai poate afla din carte că cel "cucerit de melanjul timbral între claviatură și coardele cu arcuș", care a acordat tânărului pian un rol egal solistic cu al vârstnicului violoncel, creând un ideal echilibru între calitățile lor sonore și tehnice, a fost Beethoven, primul compozitor care realizează cinci sonate pentru *pian și violoncel*, lucrări de o rară forță și ingeniozitate ritmico-

melodică, ele, sonatele, fiind la rândul lor primele lucrări de acest gen din istoria muzicii europene.

De-abia apoi urmează propriu-zisa expunere și analiză a celor trei sonate menționate (Debussy, Enescu, Martinu), analiză bazată pe dubla experiență personală a **Andreei Butnaru**, aceea de solist, avându-le incluse în repertoriul curent, frecvent dăruit publicului în concerte de pe importante scene ale lumii, cât și cea de profesor, pe care o practică de ani buni la Conservatorul din București. Iar succinta descriere a celor trei lucrări, din rândurile următoare, ce aparține autoarei, singura în măsură să o facă, este cel mai convingător prolog la această poveste:

Andreea Butnaru

„...trei lucrări atrag atenția, atât prin frumusețea lumii sonore pe care o inițiază, cât și prin noutăți de limbaj componistic, noutăți care au fost preluate de către urmași și transformate în stiluri creative. Impresionismul delicat al lui Claude Debussy, de o rară frumusețe, ne introduce într-o lume de basm, plăsmuită prin sugestiile programatice ale fiecărei părți. În viziunea artistică a lui George Enescu din Sonata a doua pentru pian și violoncel, reveria și dorul sunt elementele filozofice dominante, ca posibilități virtuale de evadare din cotidian într-un univers propriu sensibilității artistului. Bohuslav Martinu este un călător fără granițe, un rătăcitor prin culturile Europei și Americii, cu adânci rădăcini în fondul muzical al folclorului ceh. Mozaicul primei sonate pentru pian și violoncel descrie în mod inspirat explozia de inedit, de nou în lumea interioară a artistului, generată de combinația ingenioasă a intonațiilor europene și extra-europene”.

Eu mai adaug doar faptul că această carte este și un mare ajutor pentru toți cei ce doresc să interpreteze aceste lucrări, mai ales că detaliile pe care le cuprinde sunt chei rare de acces în particularitatea lor. De aceea cred că ea n-ar trebui să lipsească din biblioteca de suflet a nici unui interpret, mai ales a celor ce și-au legat viața de pian și violoncel.

Simbioze Camerale în secolul al XX-lea este o carte frumoasă, luminoasă, expresivă, poetică, pastelată și incitantă. Citiți-o!

Doina MOGA

Constantin Arvinte, Marin Voican-Ghioroiu: “Tu, romanță-ncântătoare”

La Editura Muzicală a apărut acest impresionant volum, în format mare și cu nu mai puțin de 560 de pagini, datorat neobositului publicist (a semnat până acum circa 30 de cărți), compozitor și poet Marin Voican-Ghioroiu, profund atașat de creația muzicală autohtonă și de măiestria ei (să amintim în acest sens colaborarea cu Gheorghe Zamfir, cu o secvență și în volumul de față). Dragostea pentru romanță îi alătură pe cei doi semnatori, fiindcă dintre cele 36 de lucrări incluse în volum (cu partituri, versuri și de multe ori chiar și știmate), mai bine de jumătate aparțin lui Constantin Arvinte, nu o dată Marin Voican-Ghioroiu fiind autor al versurilor și chiar co-semnatar al muzicii. Fiind vorba de romanțe, regăsim aici piese laureate la festivalurile de gen de la Târgoviște (“Crizantema de aur”) și Chișinău (“Crizantema de argint”), cum ar fi “Dragostea mea”, “Romanța dragostei” (Constantin Arvinte), “Din scrisori facem palate”, “Copil sărman” (versuri: Marin Voican-Ghioroiu), dar și alte cântece cu o frumoasă carieră, înscrise deja în cartea de aur a romanței. Este un gest minunat de recunoștință și considerație din partea scriitorului, omagiindu-l pe Constantin Arvinte, acest patriarh al muzicii românești, la vârsta de 95 de ani. De altfel, Marin Voican-Ghioroiu, autor, practic, al volumului, semnează, inspirat, în versuri sau în proză, pasajele de trecere și de legătură dintre capitole și lucrări. Prodigioasa sa activitate este creionată succint în două pagini introductive ale cărții, așa cum cariera de excepție a maestrului Constantin Arvinte se regăsește în intervențiile din primele pagini, aparținând, între altele, unor Ștefan Cărăpănceanu, Octavian Ursulescu, Rodica Anghelescu și, firește, celor doi

protagoniști. După știința noastră, este prima apariție de asemenea dimensiuni consacrată exclusiv romanței, ceea ce ne îndreptățește să credem că Alina Mavrodin-Vasilie, directoare artistică a “Crizantemei de aur”, și soțul ei Teodor Vasiliu, istoriograf de seamă al genului, o vor așeza la loc de cinste în vitrinele excepționalului muzeu “Casa romanței” de la Târgoviște! (Marius GHERMAN)

Un Trio virtual feminin: Madrigale și Psalmi

Reprezentante ale Renașterii muzicale italiene în prim plan componistic, interpretativ și educativ, **Maddalena Casulana** și (surorile sau *aliasul*!?) **Raphaella și Viitoria Aleotti/Aleotta** alcătuiesc un inedit Trio virtual feminin, toate trei părând a fi veritabile „vârfuri de lance” într-o lume în care spiritul creator părea a fi fost propriu doar bărbaților. Se cunosc relativ puține amănunte privind biografiile lor dar, din fericiire, au rămas câteva partituri definitorii: *Madrigale* și *Psalmi*.

Maddalena Casulana: compozitoare, cântăreță, interpretă la luth și *maestra di musica* a intrat în orbita cercetătorilor care o consideră a fi prima compozitoare ce ar fi avut conștiința profesionalismului său și, totodată, prima

femeie care a publicat volume de *Madrigale* la patru voci, integral semnate de ea. În cele 66 *Madrigale* rămase se observă un discurs echilibrat în parametrii diatonic-cromatic, linii melodice cantabile, dialog susținut între partide, evidențiind contrastul registric; stilistic pare apropiată de **Luca Marenzio** sau **Philippe de Monte**.

După un prim volum compilat de **Giuglio Bonagiunta** (1556/1557) în care i se publică 5 *Madrigale*, începând cu 1568 începe să publice primele două volume personale: *Il primo* și *Il secondo libro di madrigali a quattro voci* (1568, 1570), primul dedicat **Isabellei de Medici** iar cel de-al doilea unui potentat milanez; cel de-al treilea volum de *Madrigale* (la 5 voci) fiind semnat „Maddalena Mezari detta Casulana Vicentina”, se presupune că între timp s-a căsătorit.

Despre celelalte două nume ale acestui Trio virtual de Cinquecento rămâne ca biografii muzicali să-și dea verdictul; vorbim despre două persoane diferite – două dintre surorile **Aleotti** – sau despre un *alias* în persoana primei născute dintre cele cinci fiice ale cunoscutului arhitect renascentist **Giovanni Battista Aleotti**, un obișnuit al Curții lui **Alfonso II d'Este** din Ferrara?! Pentru fiecare din aceste două ipoteze argumentele par a fi totodată la fel de solide dar și la fel de fluide. Sunt propuse fie un nume dublu, cât și date duble care plasează o singură persoană

în timp, respectiv **Raphaella/Vittoria** (1570/1574/1575- după 1620/1646); pe de altă parte, sunt avute în vedere două muziciene surori: **Raffaella Aleotta** (c. 1570-fl.1593/?după 1620) și **Vittoria Aleotti** (c. 1574/1575-?după 1646).

Cercetări recente, întreprinse de dr. **Barbara Harbach**, cadru didactic la *University of Missouri-St. Louis*, compozitoare dar și pasionat istoric și editor al multor manuscrise de secol XVII-XVIII, cu cercetări pe direcția manifestării spiritului creator feminin (editor al *the WomenArts Quarterly Journal*), au condus la concluzia existenței a două muziciene surori, **Raphaella Aleotta** (fiica cea mare) și **Vittoria Aleotti** (a doua născută).

Ambele au beneficiat acasă de o solidă educație umanistă și de studii de instrument sau cânt vocal sub îndrumarea compozitorilor **Alessandro Milleville** (1521-1589) și **Ercole Pasquini** (c. 1560-1608/1619), după care

ambele au intrat pe porțile mănăstirii augustine *San Vito* de lângă Ferrara, considerată proprie desăvârșirii educației muzicale. Acolo se învăța scris-cititul muzical, se țineau cursuri de instrument – orgă, instrumente de coarde (violine, viole bastarde) și de suflat (cornetti, flaute, tromboni) –, se țineau concerte foarte gustate de publicul care, potrivit mărturiilor vremii, era entuziasmat de vocile angelice și de perfecta sincronizare a instrumentistelor.

În calitatea ei de *maestra di musica* al așezământului, implicit de programare și conducătoare a manifestărilor muzicale dar și de dirijoare a unui ansamblu coral numărând 23 tinere muziciene, în scopul îmbogățirii repertoriului acestui ansamblu coral existent la *San Vito*, **Raphaella** semnează la 1593 *Sacrae cantiones: quinque, septem, octo & decem vocibus decantande*. Piesele sunt aranjate în ordinea creșterii

dificultății de abordare vocală, de la 5 la 10 voci. Dedicat *Episcopului* din Ferrara, este recunoscut în istoria muzicii ca fiind primul volum de muzică scară publicat sub semnătura unei femei, fiind în același timp și singura ei publicație. Potrivit titlurilor, se pot discerne 5 *Psalmi*: *Ps. 68 – Exurgat Deus* (nr. 2), 55 – *Exaudi Deus orationem meam* (nr. 5), 100 – *Jubilare Deo omnis terra* (nr. 6), 18 – *Diligam te, Domine* (nr. 7), 51 – *Miserere mei, Deus* (nr. 10), toate aceste *Motete* fiind concepute la 5 voci. În ciuda numărului mare de voci, scriitura este simplă, aerată, cu multe secțiuni în stil declamatoriu, cu dese cadențări și alternări polifono-armonice, cu dialoguri între partide. Ca *tessitura*, Sopranele sunt notate în registrul acut și supra-acut, iar vocea de Alto tentează extrema gravă, pe datele unei virtuozități atent puse în pagină.

În legătură cu **Vittoria Aleotti**, după un prim madrigal (*Di palide viole*) din antologia sugestiv intitulată *Il giardino de musici ferraresi* (1591) la doi ani distanță publică un prim volum cu optsprezece *Madrigale* la 4 voci: *Ghirlanda de Madrigali a quattro voci*. Cu excepția celor două „coperte” ale colecției (care sunt cântări religioase pe text tradițional biblic), în toate celelalte piese atrage atenția semnătura poetului, dramaturgului și diplomatului **Giovanni Battista Guarini** (1538-1612). *Madrigalul T'amo mia vita*, un scurt și expresiv expozeu privind primii fiori ai iubirii, construit à

Vittoria Aleotti

la manière de Tasso, va deveni rapid sursă de inspirație pentru cel puțin 19 compozitori (bărbați) care, după exemplul **Vittoriei Aleotti**, îi vor conferi formatul de *Madrigal*; între aceștia se detașează nume celebre ca **Gregor**

acelorași sonori potrivite să exprime serenitatea în priviri și simțiri...

Carmen STOIANOV

Alertă

Îmi place să fiu în centrul atenției când mă distrez cu prietenii, să fiu bufonul care aduce hohote de râs, buna dispoziție, dar făcând acest lucru constant, s-ar putea ca ei să mă perceapă întotdeauna ca pe un bufon, ori chiar să mă trateze cu seriozitate în acest sens, în cel mai bun caz...

Același lucru îl întâlnim la «artiștii» care fac pe bufonii o lungă perioadă de timp, poate chiar ani la rând, neîncetat. Și ne întrebăm: oare ei chiar sunt așa, bufoni? Problema, de fapt, este a celor care le acordă prea multă atenție, de cele mai multe ori fiind copiii fără discernământ, și nedându-și seama de absurditatea prezentată de acești artiști sau... creatori de conținut irelevant, în schimbul unui profit vremelnic.

Se inoculează, astfel, în conștiințele copiilor, tot felul de branduri, locuri de vacanță, rase de câini sau produse minune, făcându-i să le dorească cât mai ușor și cât mai repede, aceștia încercând apoi să le obțină prin căi nelăudabile. Artiștii care fac acest lucru, au reușit să creeze un curent propagandist, non-valoric, lipsit de cultura autentică, prin care se dorește coruperea tinerilor din România, la nivel comportamental și ideologic. Acest

lucru se întâmplă de multă vreme și este profund tragic, mai ales când inconștiența receptorilor este o țintă, și prin urmare, se diminuează valoarea viitorului nostru ca Popor, cu valori bine definite, lăsate de mai MARI noștri strămoși, academicieni, gânditori, conducători, oameni simpli de la țară sau artiști.

Dacă vom oferi copiilor doar glume, butaforii, divertisment sălbatic, atunci aceștia vor dori să ajungă exact ce primesc, conștient sau inconștient. De pildă, dacă o pereche de « papuci», diferite băuturi și « sosuri », sexualitatea individuală expusă ca o marfă, au ajuns să fie singurele discuții ale tinerilor cu vârste cuprinse între 5 și 20 de ani, atunci tot ce este Frumos va dispărea odată cu trecerea anilor.

“Tehnologia modernizează drumul involuției.” – Grigore Rotaru

Este un semnal de alarmă pentru părinții copiilor care stau pe telefoane performante și sunt dependenți de tehnologie, care nu știu să scrie și să citească corect până la 19 ani. În fapt, rezultatul va fi dramatic: se va distruge luciditatea Poporului.

Apreciind “oferta” persoanelor influente din mediul online și de la televiziuni, proclamate drept “modele”, observăm că, la fel ca în “Idiocracy”(2006), filosofia ficțională dintr-un astfel de film se regăsește

Aichinger, Giovanni Gabrieli, Orlande de Lassus, Orazio Vecchi ș.a. Și alte producții poetice sau librete ale lui **Guarini** vor deveni „canava” pentru creații muzicale ce „vor face carieră”, drept care comparația cu celebrul **Metastasio** din secolul XVIII nu este deloc deplasată....

O altă cercetătoare a „amprentei vocilor feminine” în *Renașterea* italiană, **Thomasin LaMay**, în urma analizei asupra pieselor din această colecție observa modul în care **Vittoria Aleotti** a utilizat judicios și cu parcimonie disonanța, doar pentru a sublinia expresivitatea anumitor momente; aceeași grijă poate fi regăsită și în pregătirea/compensarea disonanțelor, dar și în utilizarea echilibrată a momentelor ornamentale.

La fel cu sora sa, după 1593 asupra numelor **Aleotti** s-a așternut tăcerea deși, cu siguranță, dincolo de zidurile mănăstirii, viața muzicală pulsa în căutarea

din ce în ce mai mult în viața reală. Oare asta se întâmplă pentru că am ajuns la prea multă cunoaștere și tehnologii avansate? E un fenomen natural să ne îndobitocim acum?

“Pe Darwin cel eruditel/ Oamenii l-au păcălit!/ Procesul l-au inversat/ «Maimuțoi» s-au transformat.” – Ion Dragu

Toți marii gânditori ne-au atras atenția în legătură cu aceste vremuri, însă cei mai mulți, se pare, i-au ignorat. Corupția, compromisurile și nevoia de bani fără măsură au condus o mare parte din români să acționeze fără luciditate, demnitate și rațiune. La rândul lor, aceștia au influențat și mai multe persoane, trezindu-ne deja într-o baltă plină de non-valori.

Cunosc multe exemple de artiști care nu își pot dăruia creațiile valoroase publicului dornic de cultură. Motivul este evident: toate sursele de informare care sunt azi date ca reper abundă în scandaluri, politică mediocră, muzică de frecvență foarte joasă cu versuri care instigă la ură. În consecință, continuând pe acest drum, nu mai putem evolua spre un crez bun, luminos, înalt.

“Evoluția omului este evoluția conștiinței sale. Conștiința nu poate evolua în mod inconștient.” – George Ivanovitch Gurdjieff

Claudiu DUMITRACHE

Start 2021 – Stagiunea de jazz Radio

După un an de nedorit *relache*, un ansamblu de elită, *Big band-ul Radio*, a reapărut pe podiumul Sălii mari a *Radiodifuziunii Române!* Lipsa ființelor vii pe cele vreo mie de locuri capitonate din sală a fost suplinită de existența *virtuală* a melomanilor, fideli ascultători *reali* în direct, ai posturilor *Radio România Cultural*, *Radio România Muzical* ca și, concomitent, a celor care au preferat să-i urmărească pe muzicieni în configurare audio-video pe *Facebook*.

Vorbim de cea dintâi prezență în anul curent a *întregii orchestre*, cu sonoritatea sa amplă, bogată, policromă – întrucât formula *combo* în versiune octet (înnodând serialul „*Concertelor roz*” de anul trecut) deschisese încă din februarie 11, anul jazzistic 2021 la *Radio România* cu concertul intitulat „*VINE O ZI*” – un proiect 100% românesc concretizat de membri ai *Big band-ului*: George Natsis - pian & lider, Adrian Flautistu - contrabas, Laurențiu Zmău - baterie, Adi Cojocaru - percuție, Sebastian Burneci - trompetă, Radu Florian - trombon, Paolo Profeti - saxofon alto și Evgheni Mamot - saxofon tenor.

Revenind la *Big band*: instrumentiști șaisprezece / și-un dirijor ce-i și-ntrece – desigur, acesta fiind maestrul Ionel Tudor, au ținut să prevestească simbolic, în tonurile exuberante ale muzicii că primăvara a sosit; și, odată cu ea, simbolul alb al ghiocilor și mult râvnitul ambient verde al renașterii naturii, ce va să vină... Cum zilele de 1 și 8 ale mărtișorului se asociază prin date ale tradiției cu proslăvirea eternului feminin, au fost invitate două prețuite dive ale jazzului vocal autohton, Irina Sârbu și Nadia Trohin, concertul din seara de 25 februarie de la orele 19,00 legitimându-și astfel genericul „*THE LADIES SING JAZZ!*”!

Prezentate cu ton alert de comperul Cristian Marica, vocalistele au susținut fiecare, de două ori câte un episod de trei piese, pentru ca în final să interpreteze laolaltă, cu recunoscută măiestrie, piesa-epilog – în total treisprezece apreciable momente muzicale.

Neobosită, plină de fervoare, cântăreața dar și actrița practicantă Irina Sârbu s-a relevat prin numărul impresionant și ținuta deosebită ale întâlnirilor prin ani cu publicul, inclusiv în apariții la peste cincizeci de festivaluri muzicale & teatrale. Cu glas bine timbrat, dublat în chip benefic de tehnica de cânt, de emisia volubilă, de inventivitatea vădită în momente solistic-improvizatorice, Irina Sârbu a conferit vitalitate și sens expresiv viabil secvențelor intitulate „*ALMOST LIKE BEING IN LOVE*” (Frederick Loewe, Alan Jay Lerner), „*FEVER*” (Eddie Cooley, John Davenport), „*BILLIE'S*

BOUNCE” (Charlie Parker) – primul episod triplu, „*CHEROKEE*” (Ray Noble), „*ANGEL EYES*” (Matt Dennis, Earl Brent), „*BLUE SKIES*” (Irving Berlin) – al doilea episod triplu.

Ștafeta solistică s-a strămutat apoi la experimentata Nadia Trohin – doctor în muzica de jazz – vocalistă cu glas extrem de mobil, mlădiu, punându-și în comun, în același creuzet al creativității talentul, fantezia nedrămuită, prea-plinul afectiv și pe alocuri un oportun apetit ludic, disponibilități cu generozitate investite într-un meritoriu travaliu de revalorificare a unor *aurifere fracțiuni sonore* din tezaurul tematic standard al jazzului, precum cele numite „*THE MAN I LOVE*” și „*S WONDERFUL*” (ambele de George & Ira Gershwin), „*I WISH YOU LOVE*” (Charles Trenet, text englez de Albert Askew Beac) – cel dintâi episod triplu, „*TRAV'LLIN' LIGHT*” (Trummy Young, Johnny Mercer), „*LOVE FOR SALE*” și „*NIGHT AND DAY*” (ambele de Cole Porter) – cel de al doilea episod triplu.

În derularea celor douăsprezece piese s-au evidențiat prin chorus-uri solistice spontane, aceia dintre

Ionel Tudor, Irina Sârbu și Nadia Trohin, George Natsis

interpreții *Big band-ului* înzestrați cu harul creativității: George Natsis - pian (el asumându-și și menirea de a preludia, în debutul unora dintre secvențele programului, sensibile introduceri pe claviatură), Florian Radu la trombon, Laurențiu Moise la trompetă, Evgheni Mamot și Diana Suciuc la saxofoane tenor, Paolo Profeti la saxofon alto și Liviu Negru la gitară.

Într-un final apoteotic, glasurile Irinei Sârbu și Nadiei Trohin – și împreună cu ele instrumentiștii *Big band-ului Radio* – s-au implicat într-o tălmăcire a măiastră a unui veritabil *cântec al cuceritorilor*: „*ALRIGHT, OKAY, YOU WIN*” (Mayme Watts, Sidney Wyche), în care, pe lângă inspiratul dialog vocal, s-au afirmat solistic cu succes Sebastian Burneci - trompetă, Florian Radu - trombon, Evgheni Mamot - saxofon tenor, Liviu Negru - gitară și, într-un reușit chorus special, cu complexul de instrumente ale bateriei – accente ritmice martelate de Laurențiu Zmău.

Se cuvine să-i numim și pe cei care, chiar dacă nu au avut solouri la activ, și-au marcat contribuții indispensabile în orchestră: Alexandru Mavroian, Silviu Albei la trompete, Adi Cojocaru, Ciprian Partenie, Andrei Bolbocean la tromboane, Cozmin Stanciu la saxofon bariton, Eugen Tegu la gitară bas.

Firește, investițiile de talent ale tuturor, eforturile

nedrămuite, ca și nuanțările subtile ale sonorităților în *tutti* au fost coordonate cu gust și cu autentic profesionalism de mânuitorul baghetei dirijorale, muzicianul cu majusculă Ionel Tudor – decident și asupra selecției pieselor / aranjamentelor incluse în program...

Iată, însumate în puține cuvinte, argumentele valorice ale unuia dintre cele mai realizate concerte din ultimii ani ale *Big band-ului Radiodifuziunii Române!*

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

✦ O imagine-document din “laboratorul” unde regretatul compozitor ieșean Titel Popovici a șlefuit talentul atâtor copii talentați. O pianistă în devenire în care muzicianul a crezut a fost Ramona Hârțan. Afișele de pe pereți ne amintesc de festivalurile și concertele memorabile organizate de compozitor, în timp ce astăzi în Iași nu se mai întâmplă mai nimic pe tărâmul muzicii ușoare. Tot e bine că Școala populară de arte, unde Titel Popovici și-a ilustrat înzestrările pedagogice, îi poartă acum numele...

✦ La Festivalul național al cântecului de dragoste, inițiat de Marina Almășan (alt proiect viabil pe care TVR a reușit să-l “îngroape” cu brio!), cei trei bărbați fatali ai muzicii noastre ușoare au făcut o concesie și au primit-o alături de ei pe Sanda Ladoși. În acea perioadă Aurelian Teмиșan, Daniel Iordăchioae și Adrian Enache străluceau sub bagheta lui Viorel Gavrilă la Teatrul de revistă din Ploiești. Anii au trecut, iar astăzi Teмиșan este și un apreciat actor, Iordăchioae a terminat facultatea de regie film, Ladoși a fost o vreme directoare artistică la Circul Metropolitan, iar Enache, solist al Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, prezintă o emisiune la Național TV.

✦ A existat cândva, la TVR2, și emisiunea “Portret în oglindă”, singura consacrată compozitorilor noștri de muzică ușoară. N-au fost foarte multe ediții, fiindcă postul public a renunțat la ea, deși avea un buget minim... Peste ani, la dispariția unor Henry Mălineanu, Aurel Giroveanu, Gică Petrescu, Alexandru Mandy, Marcel Dragomir, această emisiune de o jumătate de oră a fost singura care a oferit material comemorativ, cu destăinuiți și povești frumoase. Ediția dedicată lui Alexandru Mandy i-a reunit alături de compozitor, acasă la el, pe cei doi realizatori, Octavian Ursulescu și Nicoleta Păun, și pe doi dintre interpreții preferați ai lui Mandy, Mihaela Mihai și Dorin Anastasiu.

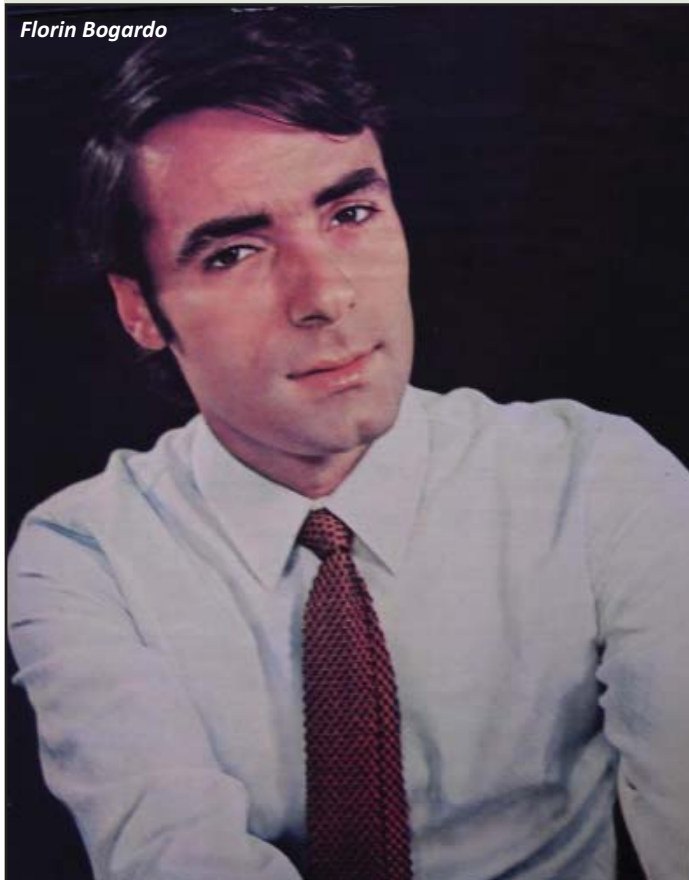
a repurtat câteva succese muzicale în componența unui duet feminin, Spicy (cine poate uita celebrul refren “Mi-e frică, mi-e frică să dorm singurică”?), apoi în postură solistică. Astăzi este o mămică frumoasă și caută să-și relanseze cariera muzicală. (M. G.)

În urmă două decenii

În urmă cu două decenii, la aniversarea a 80 de ani de la constituirea U.C.M.R., am prezentat pe scena sălii Radio (așa cum o făcusem și cu 5 ani înainte), împreună cu Titus Andrei, un concert-eveniment, născut din eforturile conjugate ale compozitorului-dirijor Ionel Tudor și ale

Florin Bogardo

neobositului său coleg de breaslă Mircea Drăgan. Regretam atunci, într-un articol din revista "Muzica", faptul că lumea muzicii ușoare reușește să-și strângă rândurile atât de rar și doar la ocazii festive, pentru că este extrem de important să dovedim, inclusiv prin asemenea manifestări, cât de fals este prohodul cântat muzicii ușoare românești tradiționale. Pentru că Studioul de concerte Radio a fost arhiplin, oferind imaginea unui gen mereu tânăr, plin de vitalitate, entuziastul public, cald și receptiv, salutând în chip de autentic cunoscător fiecare refren. Mai toți creatorii omagiați, în frunte cu Temistocle Popa, au ținut să participe la acea autentică sărbătoare a genului, în timp ce absenții, din motive justificate (Aurel Giroveanu, Horia Moculescu, Marcel Dragomir, între alții) au putut asculta la radio înregistrarea integrală a concertului. În acea perioadă Radio România era încă unicul bastion de difuzare consecventă și imparțială a muzicii ușoare românești, pentru că puzderia de posturi particulare mai că nici n-ar părea autohtone dacă din când în când nu s-ar auzi vocea crainicilor... Din păcate, însă, observam încă de atunci, deci e boală veche, TVR, televiziunea publică, plătită de la buget, dădea semne că a uitat care este menirea sa, nedreptățind milioanele de telespectatori care tânjesc după vocile vedetelor noastre și după șlagărele autentice, ieșite de sub pana unor maeștri ai genului. Festivalul de la Mamaia, în care TVR era implicată, în prezent dispărut, ajunsese deja o umbră și promova orice, numai muzică ușoară de calitate nu, iar alte

concursuri cândva menite să promoveze genul, cum fuseseră "Șlagăre în devenire" sau "Steaua fără nume", erau de multă vreme dispărute din grila postului public. Și ce exemplu mai bun ar putea fi oferit decât acela că remarcabilul concert "U.C.M.R. - 80" nu a sensibilizat pe nimeni de la TVR, nefiind filmat, ratându-se ocazia realizării unui document unic. Ehei însă, dacă era vorba de un format străin, o licență cu imitații, n-ar fi ratat ocazia! Este unul din motivele pentru care, chiar în acel an, valoroasa realizatoare Aurora Andronache a decis să părăsească, dezamăgită de tot ce se întâmpla acolo, instituția din Calea Dorobanților.

Revenind la acel concert (un altul similar, la 100 de ani, urma să aibă loc în toamna anului trecut, dar pandemia s-a opus, fiind amânat), el a demonstrat ceea ce am subliniat în introducere și este valabil și astăzi: tinerețea șlagărului românesc, pusă în valoare convingător prin reluarea, firește în alte interpretări (chiar dacă nu toate fericite alese), a unor piese clasice ale genului, cele pe care le numim, fiind veșnic "verzi" - "evergreen", cu o prospețime nealterată de scurgerea timpului. Ar fi fost bine, la capitolul interpretare (sugestie valabilă pentru viitoare manifestări de gen), să nu fie uitați veteranii încă în mare formă, pentru că o asemenea paradă a șlagărelor se cuvine să fie și una a vedetelor care și-au construit cariera tocmai alături de aceste refrene de neuitat. Ne-au lipsit atunci Gică Petrescu (și nici Henry Mălineanu n-a fost pe afiș), Marina Voica, George Bunea, Dan Spătaru, Nicolae Nițescu, chiar Alexandru Arșinel, fără de care nu putea fi imaginată o istorie a șlagărului

Ion Cristinoiu

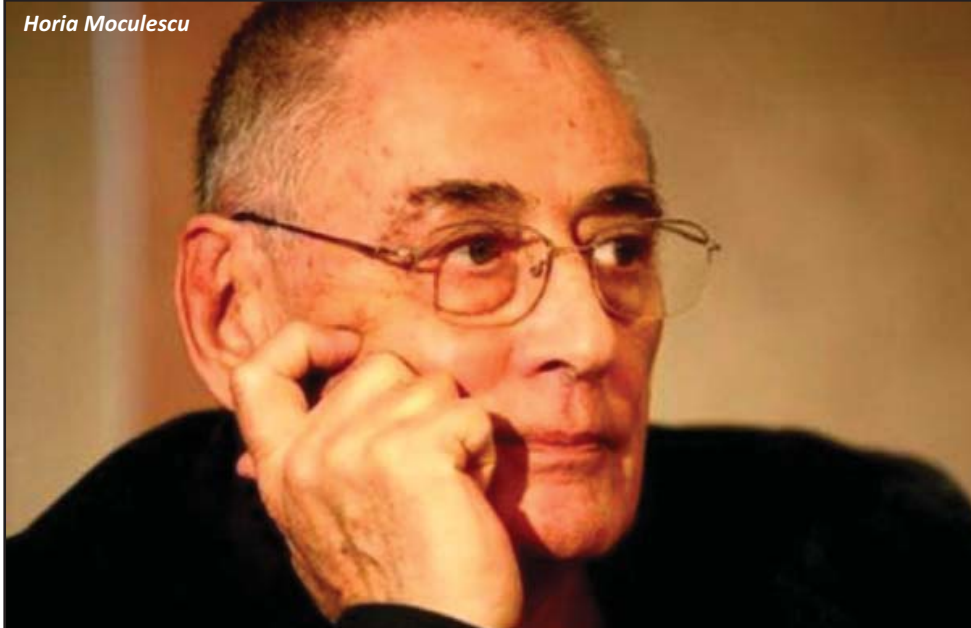
românesc. Ei puteau (iar cei care mai sunt în viață o pot face acum, să profităm de ei!) aduce parfumul unei epoci apuse, când "căsuța cu zorele", "birjarul de la șosea", "coșarul" și "lustragiul" făceau parte din viața mai naivă, dar sigur mai curată a ascultătorului vârstnic azi...

Vorbeam de tinerețea șlagărului, valabilă și azi, pentru că fiind o aniversare a breslei compozitorilor voi insista, firesc, asupra "biografiei" melodiilor cântate. La ora

concertului Aurel Giroveanu mergea pe 85 de ani și am reascultat cu înfiorare creația sa din 1955 "În amurg", cântată de Carmen Rădulescu. Un alt cântec ce nu îmbătrânește niciodată, deși avea la data respectivă 40 de ani, cu zeci de versiuni de-a lungul timpului, inclusiv internaționale (ce frumos sunau la "Cerbul de aur"

Marius Țeicu, iar Gabriel Cotabiță pentru "Prima iubire și ultima" de Horia Moculescu și "Să nu ne spunem adio" de Ionel Tudor.

Pentru câteva ore, Studioul de concerte Radio a fost ceea ce a fost cândva și poate va redeveni, ca în piesa lui Ion Cristinoiu: o casă primitoare, ospitalieră a muzicii ușoare românești. Au fost evocați cu această ocazie, așa cum era firesc, și câțiva dintre marii textieri dispăruți – Constantin Cîrjan, Mihai Maximilian, Romeo Iorgulescu, dar mai ales a fost omagiat făuritorul orchestrei moderne de estradă a RTV, Sile Dinicu, piesa care a deschis și a închis spectacolul aparținându-i. Orchestrațiile au fost semnate fără cusur de trei dintre componenții orchestrei – redutabilul dirijor Ionel Tudor, pianistul George Natsis și trombonistul Corneliu Meraru, toți și compozitori importanți, în timp ce orchestra în ansamblul ei a oferit o probă de profesionalism și nu o dată de virtuozitate instrumentală.

Horia Moculescu

șlagărele românești pe care azi gazetari fără pricepere și discernământ le hulesc!), este "Lalele" al lui Temistocle Popa (solistă Mădălina Manole), compozitorul fiind pe atunci în prag de 80 de ani. Corina Chiriac a preluat în mod creator faimosul "Prieten drag" al lui Radu Șerban, lansat de Marina Voica și Pompilia Stoian, așa cum George Nicolescu ne-a reamintit melodicitatea unică a lui Florin Bogardo (mare păcat că autorul începuse deja distanțarea de această lume nebună, nebună...), cu piesa "Tu ești primăvara mea". Referitor la aceste piese ne-am gândit cu emoție și tristețe, reascultându-le, la Luigi Ionescu, la Aurelian Andreescu, la toți marii dispăruți ai genului, fiindcă un șlagăr rămâne pe vecie legat de solistul care l-a impus. În rest, interpreții au venit în fața minunatului public cu propriile lor melodii, pe care sunt sigur că erau pe cale să le uite, de atâta vreme nu le mai cântaseră și mai ales "live": Corina Chiriac cu "Strada speranței" de Vasile Veselovski, George Nicolescu - "Eternitate" de George Grigoriu (la 30 de ani de la lansare), Carmen Trandafir - "Micul meu Univers" de George Natsis, Marina Scupra - "Un trifoi cu patru foi" de Dan Dimitriu, Mădălina Manole - "Cântă cu mine" de Șerban Georgescu. La rândul ei Carmen Rădulescu ne-a amintit un șlagăr lansat de Mirabela Dauer în 1986, la Mamaia, în recital (pentru că fusese respinsă la selecție!), "Păcat că vremea nu mai vine înapoi" de Mircea Drăgan. Trei vedete autentice au adus la microfon piese din repertoriul propriu. Angela Similea, întâmpinată cu multe flori, a cântat vibrant "Casa mea" de Ion Cristinoiu și "Să mori de dragoste rănită" de Marcel Dragomir, Monica Anghel a optat pentru "Spune-mi" de Cornel Fugaru și "Dau viața mea pentru o iubire" de

filmata pentru acest concert memorabil, Radio România a înregistrat și a retransmis concertul, ocazie și pentru cei care nu s-au aflat în sală de a se convinge de valoarea acestui demers. U.C.M.R., atunci la frumoasa vârstă de 80 de ani (oricum mai mică decât a unora dintre sărbătoriți!), a demonstrat că muzica ușoară este o forță, așa încât creatorii și interpreții nu trebuie să se dea bătuți în fața valului de negare agresivă și dușmănoasă, indiferent cât de puternic și

Mircea Drăgan

de viclean este adversarul. Dacă mai avea cineva vreo îndoială, ea a fost spulberată la acel concert aniversar: muzica ușoară românească nu se predă și nu moare! Din păcate, problema majoră o constituie difuzarea, așa cum vom vedea în articolele viitoare...

Octavian URSULESCU

Phil Spector

Harvey Phillip Spector, născut pe 26 Decembrie 1939, în Bronx, a fost unul dintre cei mai talentați producători din istoria muzicii pop și în același timp una dintre cele mai controversate personalități ale industriei muzicale.

Încă de la vârsta de 18 ani, aflat la Los Angeles, Spector s-a făcut remarcat atunci când a compus, a interpretat (împreună cu trupa sa The Teddy Bears) și a produs cântecul „To Know Him Is to Love Him”, titlu inspirat de inscripția de pe piatra funerară a tatălui său, care

s-a sinucis când Phil avea 10 ani. „To Know Him Is to Love Him” a devenit încă de la apariția sa, în 1958, un hit, ajungând pe prima poziție în clasamentele americane. La scurtă vreme de la acest succes, Spector părăsește The Teddy Bears și se întoarce la New York, unde își începe ucenicia ca producător sub îndrumarea celebrului duo Jerry Leiber-Mike Stoller, autori ai unor cântece devenite clasice, precum „Hound Dog” (1952) și „Stand by Me” (1961), care, interpretate de Elvis Presley, „Big Mama” Thornton, Ben E. King sau The Drifters, au animat și dominat anii '50 - '60.

Începând din 1961, Spector caută să se desprindă de stilul tradițional care caracteriza compozițiile și înregistrările înaintașilor săi. El revine pe Coasta de Vest, acolo unde își înființează propria casă de discuri. Lucrând în paralel la Gold Star Studios, Phil Spector dezvoltă o tehnică specială prin care dorea să revoluționeze industria muzicală. Această tehnică a devenit cunoscută sub numele de „Wall of Sound” („Zidul de sunet”) și presupune suprapunerea, dublarea, aglomerarea instrumentelor din orchestrație, secondate de efecte de reverberație, urmărindu-se astfel obținerea unui sunet monumental-wagnerian în muzica pop.

De-a lungul carierei sale, Phil Spector a fost asociat cu artiști importanți ai timpului său, producând discuri și cântece devenite șlagăre împreună cu The Righteous Brothers, The Ronettes, Ike & Tina Turner, Ramones, George Harrison sau John Lennon. În 1970 a fost invitat la

Londra pentru a finaliza producția albumului „Let It Be” (1970), care avea să fie ultimul The Beatles. Fiind o fire autoritară, Spector a intrat deseori în conflict cu artiștii pe care i-a produs și care nu erau de acord cu viziunea acestuia. Însă, de la altercația cu Paul McCartney din timpul înregistrărilor la „Let It Be” și până la controversatul album „Death of a Ladies’ Man”, produs pentru Leonard Cohen în 1977, în care au apărut într-o ipostază inedită de backing vocals Bob Dylan și Allen Ginsberg, Phil Spector a avut mereu de spus ultimul cuvânt.

Spector a câștigat două premii Grammy în calitate de producător (în 1973 albumul anului – George Harrison & Friends The Concert for Bangladesh și în 2000 Grammy Trustees Award, premiu acordat pentru întreaga activitate), fiind nominalizat de alte două ori, în 1972 pentru albumul „All Things Must Pass” (compus de George Harrison) și pentru cântecul „My Sweet Lord”, single-ul extras de pe același album. În 1989 a fost inclus în prestigiosul Rock and Roll Hall of Fame, iar opt ani mai târziu în Songwriters Hall of Fame (1997).

Abuzul de droguri și alcool, izbuclirile violente, acuzații de sechestrare (aduse de fosta soție Ronnie Spector) au reprezentat o constantă în viața lui Phil Spector, mergând până la amenințări cu arma în timpul sau în afara înregistrărilor, cum s-a întâmplat, de exemplu, în cazul colaborării sale cu Leonard Cohen. Un astfel de comportament vestea un deznodământ tragic și în cele din urmă, pistolul s-a descărcat. În 2003, actrița Lana Clarkson a fost găsită în casa lui Spector împușcată mortal. După șase ani de procese, Phil Spector a fost condamnat pentru omor în 2009, la 19 ani de închisoare, acolo unde a rămas până la sfârșit.

Compozitor, cântăreț, instrumentist polivalent, textier și producător, Phil Spector s-a stins la vârsta de 81 de ani, pe 16 ianuarie 2021, în spitalul penitenciarului în care era încarcerat, după o viață desprinsă din scenariile de film, marcată de excese necontrolate, crimă, mister și genialitate.

David LAPADAT

Arhiva Muzeul Rock din România

O idee - vehiculată din 2005 în emisiunea „Remix” (atunci la TVR Cultural) - a prins cheag în pandemie, beneficiind după 15 ani de o primă întrupare on-line a conceptului. Totul mulțumită Asociației Postmodernism Museum, printr-o co-finanțare a Administrației Fondului Cultural Național. Începând de cu un an înainte, documentarea sistematică a curentelor muzicale rock / folk / jazz, în colecții oficiale și private, a făcut astfel posibilă, din martie 2020, concentrarea unor obiecte de patrimoniu material, în paralel arhivând patrimoniul imaterial.

De pe site-ul în continuă dezvoltare, atrag atenția câteva capitole care arhivează colecții foto ale Cineclubului A (sursă: Mirel Leventer), ale Casei de Cultură a Studenților din București (Emilian Urse, Anda Avrămuț), afișe Metropol (Viranyi Attila), fotografiile Roșu și Negru (Florin Marcovici) ș.a. De asemenea, scanări 3D ale unor obiecte precum magnetofonul lui Cornel Chiriac de la München și

Postmodernism Museum grație eforturilor lui Cosmin și Oana Năsui, în particular de Cristi Farcaș, tehnicul scanărilor și filmărilor postate.

De curând, face valuri o postare (în anul în care se împlinesc 50 de ani) de la al doilea Festival național de

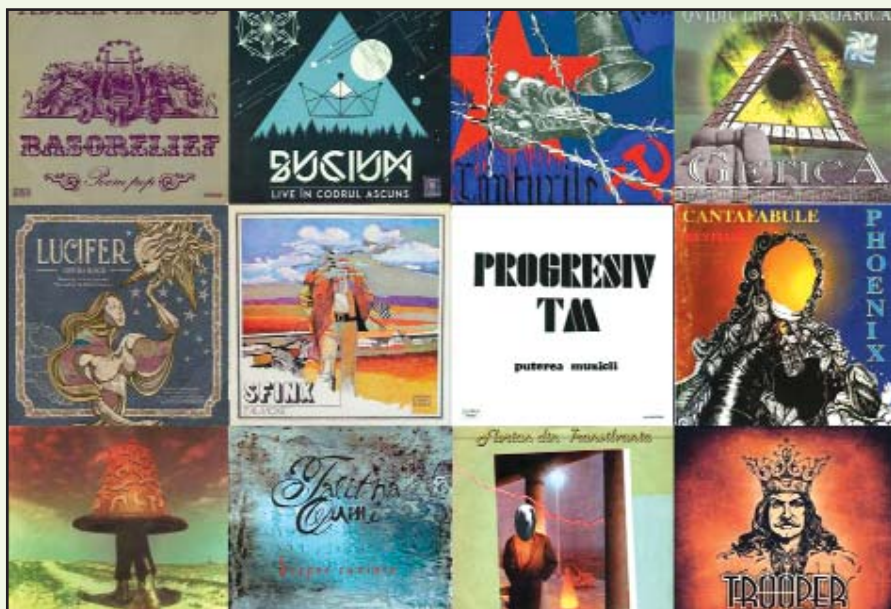

câteva agende jazz olografe din perioada românească (Cornel Chiriac jr), dar și câteva cărți muzicale din care s-a documentat în activitatea sa intensă de la Radio Europa Liberă (Andrei Voiculescu), mai multe chitare manufacturate (între care una cu două gături, un patent românesc datat 1946, deținută de Călin Ilie; o alta artizanală oferită de constructorul Florin Dobrescu), înregistrări inedite (Olympic '64 - „Kamadeva”), interviuri despre reinventarea / construirea instrumentelor electrice...

Postate recent, găsesc interesante câteva studii (redactate după cercetări de mulți ani) referitoare la spectacolele și înregistrările unor lucrări rock conceptuale (cu o sub-temă inedită vizând operele rock), o trecere în revistă a melodiilor pop-rock și folk compuse pe versuri eminesciene, încă o cercetare despre miturile fundamentale ale românilor explorate de muzica rock și folk, linkuri și preluări ale unor terțe postări etc. Echipa emisiunii „Remix” este susținută de

muzică Pop „Club A”, pe atunci o solidă declarație de intenții a rockului românesc. Opera rock „Sinestezie”, susținută de grupul Metronom condus de Liviu Tudan, a primit în 1971 mai multe premii și o cerere să fie exportată în Polonia, dar a fost interzisă de cenzorii comuniști. Arhiva Muzeul Rock a postat una dintre piese, despre a cărei existență nu a știut nici autorul (plecat dintre noi în mai 2005). În aceeași serie, urmează înregistrări rarissime (alăturate unor imagini potrivite) cu Sfinx, Pro Musica ș.a. De ultimă oră, familia lui Liviu Tudan dorește să doneze un caiet cu versuri folosite în compozițiile sale de unul dintre cei mai mari muzicieni rock pe care i-am avut! De asemenea, Ilie Stepan a regăsit înregistrări și partituri ale operei folk „Creanga de cireș” (1974). Inițiatorii speră în curând și la o primă expunere a portofoliului fizic, în antecamera unuia dintre marile evenimente muzicale ale acestui an.

Doru IONESCU

Dan Panaitescu

Cititorul nostru, melomanul ing. Ștefan Doru Chiriacescu, ne anunță încetarea din viață a fostului său

coleg de la Institutul „Mecanică Fină”, Dan Panaitescu. Acesta a fost chitarist în prima formulă a formației Mondial, iar în ultimii ani se dedicase pasiunii de a construi amplificatoare pe lămpi (!) pentru chitare și diverse sonorizări. (M. C.)

Muzica stranietății: Daft Punk

După 28 de ani de activitate, trupa Daft Punk s-a despărțit în luna februarie 2021. Duo-ul francez, format din

Thomas Bangalter și Guy-Manuel de Homem-Christo, și-a anunțat separarea în același stil misterios ce le-a definit întreaga carieră. Fără de veste, fără explicații, Daft Punk și-a luat rămas bun de la fani printr-un videoclip de adio, intitulat „Epilogue”, muzica și imaginile lăsând locul cuvintelor.

Începând cu anul 1993, Daft Punk și-a urmat propria viziune artistică, reușind să ridice în aplauzele fanilor, muzica underground-ului parizian pe scena internațională. Patru ani

mai târziu, în 1997, albumul de debut Homework a reprezentat un moment de cotitură în istoria muzicii electronice. Single-urile de pe acest disc „Da Funk” și „Around the World” au adus formației două nominalizări Grammy la categoria „Best Dance Recording” în 1998, respectiv în 1999. Au urmat alte nominalizări: în 2002, cântecul „One More Time” la categoria „Best Dance Recording” și „Short Circuit” la categoria „Best Pop Instrumental Performance”, iar în 2006 „Human After All” a fost la un pas să devină albumul anului în categoria „Dance”. Succesul avea să vină în 2009, atunci când Daft Punk a câștigat două Premii Grammy la categoria „Best Dance Recording” (cântecul „Harder, Better, Faster, Stronger”) și „Best Dance Recording” (albumul live - „Alive 2007”). Filmul „Tron: Legacy” le-a adus celor doi membri ai formației încă o nominalizare Grammy, în 2012, pentru coloana sonoră.

Colaborarea din 2013 cu Pharrell Williams, din care s-a născut cântecul „Get Lucky”, a ridicat trupa Daft Punk pe culmile succesului. „Get Lucky” a devenit în scurt timp un hit internațional, aducând formației în anul 2014 două Premii Grammy: pentru cea mai bună înregistrare a anului („Record of the Year”) și cel mai bun duo („Best Pop Duo/Group Performance”). De asemenea, albumul „Random Access Memories”, din care face parte „Get Lucky”, a fost distins în același an cu alte două Grammy-uri, devenind albumul anului („Album of the Year”) și cel mai bun album dance („Best Dance/Electronic Album”).

Daft Punk a fost una dintre cele mai influente formații pe care genul dance le-a oferit publicului. Atât prin inovațiile muzicale, cât și prin costumațiile excentrice, Thomas Bangalter și Guy-Manuel de Homem-Christo au creat un fenomen pop, reușind să exprime misterul și metafora prin intermediul muzicii electronice. Opera lor, în ciuda despărțirii surprinzătoare, va continua să îi inspire pe melomani, deopotrivă fani și artiști.

David LAPADAT

Corina Chiriac: „Minuni trăite”

Reputata artistă revine în librării cu o nouă carte, de această dată o auto-biografie apărută la editura Școala ardeleană, în colecția „Noua spiritualitate”, coordonată de

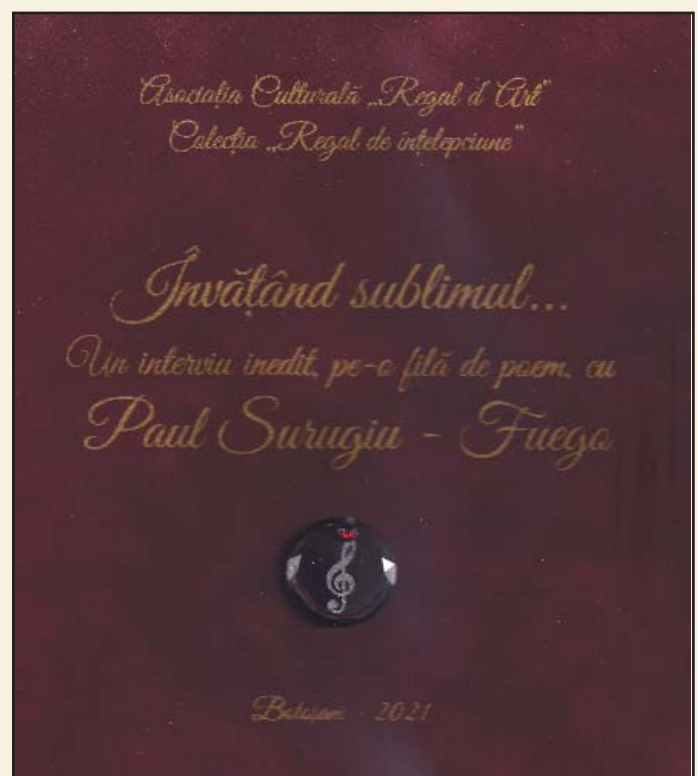
Dumitru Constantin Dulcan, care de altfel semnează și prefața cărții. Vom recenza volumul în clipa când vom intra în posesia lui, deocamdată o mărturie a autoarei înscrisă pe coperta a IV-a: „Am reprezentat cu bucurie și dăruire Arta Românească pe mai multe meridiane. Am avut vocația de a fi Artist”.

Lili Bobu - „Învățând sublimul”

Nu este prima oară când semnalăm absolut excepționalele apariții editoriale datorate doamnei Lili Bobu și apărute sub egida Asociației culturale „Regal d’Art” din Botoșani, dar de data aceasta uimirea și admirația noastră ating cote foarte înalte. Dacă ați ține în mână, așa cum o facem noi, volumul de față, inclus în colecția „Regal de înțelepciune”, ați înțelege că nu e vorba de un entuziasm gratuit: aproape 500 de pagini, coperti din catifea vișinie, pe prima fiind încrustată o bijuterie din cristal Swarovski cu cheia Sol, lucrări plastice originale (Doru Cristian Deliu - portretul artistului, precum și numeroase picturi de Paul Surugiu-Fuego) și partituri pe calc, reproduceri de artă la fiecare pagină, plus tiparul (tipografia PIM din Iași) absolut incredibil - toate acestea pentru o admirabilă ediție bibliofilă ce-l are drept co-autor pe Paul Surugiu-Fuego, căruia, e timpul s-o spunem, îi este dedicată cartea. Dar despre ce este vorba, de fapt? De „un interviu inedit, pe-o filă de poem”, în care autoarea îl provoacă pe artist pornind de la proiectul acestuia, lansat în pandemie pe rețelele sociale, „Drag de poezie”. Așa încât răspunsurile, de cele mai multe ori, ba uneori chiar și întrebările sunt în versuri, cu poeme sau considerații ale unor scriitori importanți. În prefața sa, regretatul acad. Nicolae Dabija îi creionează un măgulitor portret lui Paul Surugiu-Fuego, care după cum se știe este Artist al Poporului din Republica Moldova: „A muncit enorm pentru a-și construi un destin de excepție. Ca să-și poată identifica numele cu cel al cântecului românesc. Posesor al unei tinereți neconținute, al unei energii ca a focului, menite să facă oamenii mai buni, mai senini, mai solidari, mai

încărcați de lumina speranței. Un artist, care are toate talentele - și cel de mare interpret, și cel de mare recitator, și cel de mare artist plastic, o mai fi având și alte talente pe care încă nu le cunoaștem. Fuego și-a transformat viața în artă. O artă dăruită semenilor. În ultimele luni l-am

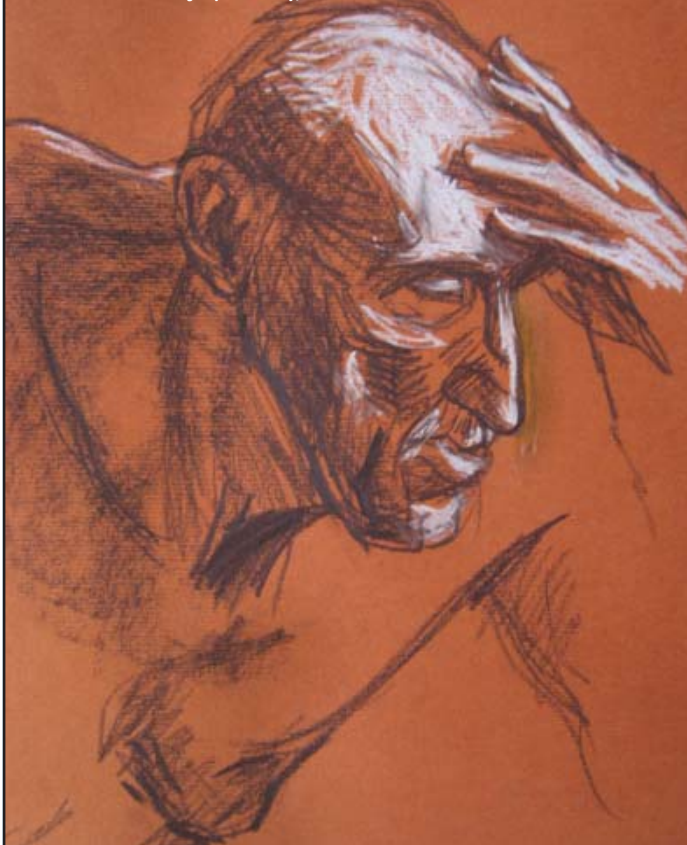
descoperit pe rețelele sociale și ca ilustru recitator. Mărturisirile lui și-au găsit un confident pe măsură - divina Lili Bobu, care a știut să-l pună pe marele nostru contemporan în starea de a trăi cunoscutul cu emoția mai-puțin-cunoscutului și cu înțelegerea sufletistă a menirii unui artist unic, aceea de a cânta, pentru a speria lupii istoriei și a nu-i lăsa să se apropie prea mult de sufletul neamului nostru de pretutindeni...”. Dar Paul Surugiu-Fuego mai are un talent care i-a scăpat ilustrului academician, acela de compozitor, deși chiar una din partiturile gravate pe calc la sfârșitul volumului (redactor muzical: Laurențiu Palade) este cea a șlagărului „Ce bine a fost”, pe versurile sale. Cele șapte partituri la care ne referim aparțin unor cunoscute compoziții ale lui Paul Surugiu-Fuego: „Ți-am adus un măr” (co-autor Ion Palade, versuri Grigore Vieru), „Colind pentru părinți” (versuri Carmen Aldea Vlad), „Mă poartă!” (co-autor Alexandru Malschi, versuri Narcis Constantin Avădănei), „Ninge curat” (versuri Arcadie Suceveanu), „Porți de cer” (versuri Adrian Artene), „Scrisoare de bun rămas” (versuri George Țârnea) și amintita „Ce bine a fost” (co-autor Alexandru Malschi, versuri Nicolae Dabija). Toate aceste melodii, doar o mică parte, firește, din creația sa, figurează la loc de cinste pe discurile artistului, ca și în concertele sale. Cum am putea caracteriza, la final, acest volum? Confesiunea unui interpret-compozitor-pictor despre modul în care muzica și poezia ne pot face mai buni? Poate. Oricum, selecția versurilor ne permite să-l cunoaștem pe Paul Surugiu-Fuego și sub o altă lumină, explicându-ne o dată în plus muzicalitatea cântecelor sale, iar meritul, indiscutabil, aparține doamnei Lili Bobu. (U. OCTAVIAN)

Petre Negreanu, hoinar prin lumea muzicii anilor '70

A fost implicat în organizarea de spectacole și concerte în anii '70 și un apropiat al trupelor pop și rock, până când a hotărât să fugă din țară în 1978... A călătorit și a locuit timp de 24 de ani în marile orașe europene, dar a fost tot mai rar aproape de muzicienii români pe care îi cunoscuse și care plecaseră din țară. La aproape 70 de ani s-a trezit singur, într-un București ostil care nu îi oferea mai nimic. A trăi de pe-o zi pe alta îi era ceva cunoscut, dar, parcă nu mai era același lucru ca la 30 de ani....

Petre Negreanu,
autor Radu Chiruță (Londra), în 2011

Cu o inteligență nativă, scilipitoare, Petre Negreanu (69 de ani) a fost un autodidact, dar rebel și inadapdat vremurilor pe care le-a trăit în România anilor '60-'70. Cunoaște la perfecție cinci limbi străine, a citit peste 4500 de cărți, a învățat zeci de rețete culinare din întreaga lume pentru că adoră să gătească, și-a creat un regim de viață de la care nu se abate și care îl menține sănătos, iar de curând a devenit vedetă pe YouTube.

Pasionat de jazz și rock, dar și de muzica pe care o asculta seară de seară, clandestin, la Radio Europa Liberă din cabina debarcaderului din Giurgiu, a vrut să se detașeze de viața de strungar și fierar betonist, alăturându-se trupelor în vogă la acea vreme. Viața boemă a durat

aproape șapte ani, din 1971 până în 1977. Împreună cu Aurel Gherghel s-a ocupat de organizarea concertelor trupelor rock, pop și folk. Are amintiri speciale de la spectacolele și turneele trupei "Phoenix"; a prins cei mai frumoși ani, în care repertoriul "virase" către zona etno-rock, iar succesul era imens. Din momentul în care începuseră să apară tot mai multe interdicții, când cenzura și restricțiile își făceau simțită prezența, iar efectele schimbărilor politice asupra vieții culturale duseseră la anularea concertelor și la destrămarea multor formații și trupe, dar și după noaptea de 1 spre 2 iunie 1977, în care membrii trupei "Phoenix" au părăsit țara ascunși în boxele aflate într-un camion și după ce a auzit tot la Radio Europa Liberă că ajunseseră cu bine în Germania Federală, Petre s-a hotărât să îi urmeze. Avea 27 de ani și a reușit să fugă din țară în primăvara lui 1978; urmând "Frontiera Verde", trece prin Iugoslavia, în Italia, apoi în Franța și se oprește în Germania, unde se aflau membrii trupei "Phoenix". A rămas numai două luni alături de ei, dar cum și pentru celebra formație începuse o perioadă grea, cu lipsuri, cu puține concerte, tot mai rare și prost plătite, au trebuit să se despartă.

Muzica și cărțile, cei mai buni și devotați prieteni

Doi oameni i-au marcat copilăria și adolescența lui Petre Negreanu și tot lor le datorează pasiunea pentru citit și muzică. Profesorul de limba și literatura română Hanibal Georgescu de la Școala Profesională din Giurgiu a fost omul care l-a îndrumat și i-a deschis apetitul pentru citit și care i-a dovedit cât de adevărați prieteni pot fi cărțile.

Al doilea a fost Mihai Moroșanu, telegrafistul care ținea legătura cu vasele și remorcherile care acostau sau treceau prin portul de la Giurgiu.

Tot acolo, prietenul său, care cunoștea limba engleză la perfecție - o învățase singur -, asculta diverse posturi străine de radio, dar și Radio Europa Liberă care se recepționa foarte bine datorită aparatului performant de telecomunicație.

"Metronom"-ul lui Cornel Chiriac, idolul adolescenței lor, era sfânt. În fiecare duminică, Petre se înființa în cabina prietenului său mai mare pentru a asculta,

alături de prieteni în anii '70

aproape cu evlavie, emisiunea difuzată între orele 12.00 – 18.00. Așa a devenit fan “Phoenix”, realizatorul emisiunii fiind considerat cel care a descoperit și promovat formația, la mijlocul anilor ‘60. La fel cum făcuse și cu formația “Sideral”. A rămas legendar momentul în care, deși Cornel Chiriac dorea ca trupa Phoenix să cânte la Festivalul Cerbul de Aur de la Brașov, în 1969, mai-marii culturii nu au acceptat. În semn de protest, s-a închis în camera sa de hotel și a ars draperiile, furișându-se apoi din cameră în învălmășeala creată.

Începutul anilor '70 cu Ovidiu Lipan Tândărică, Mircea Baniciu, Mircea Bodolan, Sorin Minghiat

Specialist în jazz, rock, pop și blues, realizator de emisiuni, producător de muzică, organizator de festivaluri, Cornel Chiriac a prezentat emisiunea “Metronom” la Radio Europa Liberă din iunie 1969 până pe 4 martie 1975, când a fost ucis (înjunghiat în plină stradă, lângă mașină) la München. Avea numai 33 ani... Și-a început cariera la Radio București în 1967, unde a realizat celebra emisiune, apărută în contextul relativei deschideri politice și culturale a României față de Occident, după perioada stalinistă. Împreună cu Geo Limbășanu, prezenta informații la zi din toate genurile muzicale și difuza melodii ale unor formații occidentale sau ale unor mari interpreți precum Jimi Hendrix, Beatles sau Joan Baez. Ba chiar reușea să prezinte albume publicului din România la doar câteva zile după ce acestea erau lansate în SUA. Acea perioadă frumoasă și entuziastă nu a durat prea mult, fiind înlocuită treptat cu dictatura ceaușistă. În 1968, anul invadării Cehoslovaciei, emisiunea a fost interzisă după ce Cornel Chiriac reușise să fenteze play-list-ul, înlocuind o piesă programată deja cu balada lui Mircea Florian, “Vocea oilor”, un protest voalat la adresa intervenției în forță din timpul Primăverii de la Praga. Se spune că un alt motiv a fost difuzarea în cadrul emisiunii a melodiei “Back in the USSR” a trupei Beatles. Drept pentru care emisiunea a fost interzisă. După incidentul de la Brașov, Cornel Chiriac pleacă în Occident. Ajunge mai întâi într-un lagăr de refugiați la Viena și din iunie reîncepe transmisiile cu emisiunea “Metronom”, la Radio Europa Liberă, susținut fiind de Noel Bernard, directorul departamentului românesc al postului. Emisiunile sale erau pentru românii de acasă veritabile oaze de muzică și de cultură; milioane de tineri, printre care se număra și Petre Negreanu, îi ascultau zilnic comentariile

(muzicale (uneori își mai exprima năduful despre regimul comunist), prezentarea celor mai importante apariții discografice și a celor mai în vogă soliști, într-o perioadă caracterizată și de euforia curentului flower -power. Emisiunea era ascultată și în alte țări ale fostului bloc comunist (Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, URSS, Polonia, Germania Democrată), ba chiar și în Occident. Realizatorul primea cereri de difuzare a unor cântece și scrisori din Italia, Olanda, Germania și Marea Britanie; chiar dacă nu înțelegeau limba română, tinerii de pretutindeni o înțelegeau pe cea a muzicii. „Emisiunile sale au căpătat amploare, devenind un fel de școală a gustului muzical pentru ascultătorii din țară” – scria Virgil Mihaiu, poet, eseist, critic de jazz. “Cu toate riscurile pe care le implica statutul nostru de ascultători ai unei <<oficine a dușmanilor poporului>>, noi, elevii și studenții de atunci nu ne sfiam să ne manifestăm deschis admirația pentru Cornel Chiriac. Majoritatea nici nu știam cum arată eroul nostru. Însă el devenise o prezență vie, camaradul nostru îndepărtat-apropiat, protectorul utopiei noastre sonore Într-o țară tot mai claustrată în propria-i nefericire, muzica pe care ne-o dăruia reprezenta unul din puținele orizonturi deschise, una din rarele adieri de speranță”.

Cărțile și muzica reprezentau și pe-atunci evadările lui Petre Negreanu din cenușiul unui oraș precum Giurgiu. Era începutul anilor '70 și, atras de muzică, trupele și concertele despre care auzea și pe care începuse să le cunoască, pleacă spre Capitală. Dorea să fie aproape de artiști, să îi asculte și să facă parte cumva, indiferent cum, din lumea lor. Reușește să închirieze o cămăruță în zona Timpuri Noi. Timp de un an și jumătate participă la concertele, se face cunoscut în lumea muzicală și frecventează fostul “Club Z”, care funcționa la vremea respectivă la Casa de Cultură “Mihai Eminescu”, acum Teatrul Metropolis. Atunci îl cunoaște pe Aurel Gherghel. “Tocmai se

Aurel Gherghel

redeschisese <<Clubul de la ora 7>>; eu aveam 21 de ani, iar Relu, 37. Datorită lui am putut renunța la munca din fabrică și la strungărie, devenind mâna lui dreaptă timp de aproape șapte ani, până când am fugit din țară”.

Despre acea perioadă, regretatul cronicar muzical, prezentator și realizator Radio, Florin Silviu Ursulescu, scria: “Aurel Gherghel începuse deja să treacă de la ziaristul-condeier la ziaristul de spectacole: a preluat <<Clubul Z>>, pe care-l pusesem pe picioare alături de Iulian Rădulescu la Casa de Cultură <<Mihai Eminescu>> și l-a transformat în <<Clubul de la ora 7>>, devenit punct focal al spectacolelor folk - rock. A trecut apoi

la organizări la Polivalentă și în sfârșit, la etapa următoare, turnee prin țară, spre îngrijorarea celor câțiva impresari care aveau piața sub control. A dus spre public muzica a nenumărați trubaduri și a numeroase formații, care trebuie să-i fie întotdeauna recunoscători; era mereu activ în toate

zonele – concerte, radio, articole și cred că atunci a devenit binecunoscutul RELU...". A organizat și prezentat zeci de spectacole și concerte la București, dar și în toată țara. A organizat și primul concert "Phoenix" după revenirea celebrei trupe în țară. Nume precum Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Iris, Vali Sterian, Gheorghe Gheorghiu, Anda Călugăreanu, Mircea Florian sau Zoia Alecu au fost strâns legate de cel care le-a fost prieten, promotor și impresar. „Mi-a marcat tinerețea... A avut mereu încredere în mine și mi-a îndrumat pașii spre tot ce era mai bun și mai bine!” – spunea Gheorghe Gheorghiu la moartea sa.

Echipa din care făcea parte și Petre se ocupa de organizarea concertelor trupelor rock, pop și folk din România, precum și de lansarea noului val de artiști. Sorin Chifiriuc îl numea "Salvatorul" pentru că l-a găzduit o vreme, după cutremurul din 4 martie 1977, într-un apartament din blocul cu restaurantul "Budapesta". Țin și acum legătura, așa cum o face și cu Anca Vijan Graterol, care locuiește la Hanovra, în Germania și a fost componentă a trupei "Catena" lansată în 1973. Ea și cu Ovidiu Lipan Țăndărică de la "Phoenix" au fost primii care l-au ajutat pe Petre la sosirea lui în Germania, după fuga din țară.

Își va aminti mereu de turneul cu Păunița Ionescu și cu trupa "Sfinx", pe atunci cu Mișu Cernea, Corneliu (Bibi) Ionescu, Dan Andrei Aldea, Dan Bădulescu. Petre, împreună cu prietenul său Marian Voica, se ocupa de lumini și sunet, le căra și le aranja "sculele", îi prelua de la gară și îi ducea la sală, apoi la hotel și avea grijă ca totul să fie pregătit pentru concert. Se ocupa și de vânzarea билетelor la concerte, mai ales prin școli și licee. Pe chitaristul Nelu Olteanu de la IRIS l-a însoțit la Dragoș Ilie, căruia i-a plătit pe loc 5000 lei pentru o chitară Yamaha, roșie.

Are amintiri de neuitat de la spectacolele și turneele cu trupele rock "Curtea Veche 43" (cu Florin Ochescu, Sorin Chifiriuc, Traian Sasu și Florin Iordăchescu - basistul pe care avea să îl întâlnească peste ani, la Paris), IRIS, F.F.N. (Formația Fără Nume), cu Gabi Litvin, Cristian Madolciu, Doru Donciu, Radu Stoica și Florin Dumitru, Mondial (cu Iuliu și Filip Merca), "Pro

Musica", "Progresiv TM" sau cu Mircea Vintilă, Mircea Florian, Marcela Saftiuc, Ilie Stepan.

"Sunt mândru că pot spune că am lansat-o pe Zoia Alecu pe când avea numai 16 ani!" - ne mărturisea. "Organizam un spectacol pe Stadionul din Tulcea și am pus-o să cânte pentru prima dată pe o scenă. Au fost invitați atunci și componenții Echipei Naționale de Handbal, în frunte cu Gheorghe Gruia, Cristian Gațu, Cornel Penu, Valentin Samungi, Radu Voina, Ștefan Birtalan... Era în 1972 și cuceriseră medalia de bronz la Jocurile Olimpice, iar performanța lor trebuia cunoscută de toată lumea. Peste doi ani aveau să devină campioni mondiali. Îmi aduc aminte de primele spectacole cu Gheorghe Gheorghiu de la Constanța și de pe Litoral... Femeile erau înnebunite după el și sincer, pe unele le-am văzut leșinând! Doru Stănculescu era un perfecționist, avea mare grijă de chitara lui și de multe ori mă trimitea cu ea la atelier pentru diverse ajustări".

Înainte să fugă din țară, reușise să trimită la Radio Europa Liberă, prin sunetistul de la "Sfinx", copii după acte, o scrisoare însoțită de certificatul medical și câteva

fotografii. După aproape 25 de ani de umblat prin Europa și alți vreo 20 de ani în care a tot încercat să își găsească locul și rostul în țară, acum Petre Negreanu, care va împlini anul viitor, pe 1 februarie 70 de ani, s-a liniștit, are perspective, visează, citește, ascultă muzică și așteaptă să meargă din nou la concerte. (Foto: Pip Pip Popescu, DrAce, arhiva personală)

Oana GEORGESCU

Petre Negreanu, Oana Georgescu

Artiste în diaspora

Reprezentantele muzicii ușoare românești s-au bucurat întotdeauna de aprecieri peste hotare, au cucerit premii la festivaluri, au fost aplaudate în concerte, dar nu o dată ele au ales, îndeosebi înainte de 1990, să se stabilească în alte colțuri ale lumii, căsătorindu-se și începând o nouă viață, adesea nelegată neapărat de muzică. Articolul de față este unul consacrat îndeosebi "secțiunii femina", fiindcă relativ puține sunt numele importante din rândul artiștilor

Doina Limbășanu

care au plecat din țară în ciuda unei poziții de frunte pe tărâmul radio-TV-spectacole-festivaluri. I-am aminti doar pe Constantin Drăghici, vedetă incontestabilă a genului în momentul părăsirii țării, în anii '70: a locuit și a cântat în Germania și SUA, dar după Revoluție s-a repatriat și a decedat la București. Interpreta Ioana Sandu a dat un imbold carierei sale, editându-i DVD-uri și CD-uri, punându-i în valoare compozițiile și scriind o carte despre el. Un alt artist important, Sergiu Cioiu, este stabilit în Canada, dar revine de cel puțin două ori pe an, pentru perioade îndelungate, în vederea materializării unor proiecte de succes: albume editate de casa de discuri Eurostar, concerte, emisiuni TV, cea mai recentă realizare a sa, fiind impresionantul proiect muzical-actoricesc - un film dedicat lui Constantin Brâncuși. Tot dincolo de Ocean și-a continuat cariera un nume important al muzicii folk din anii '80, Adrian Antonescu, apreciat și în SUA în postură de producător, compozitor, regizor muzical (a colaborat intens cu Margareta Pâslaru), dar și compozitorul și chitaristul Radu Goldiș, care locuiește în California, ca și fostul finalist de la "Steaua fără nume", solistul Ion Bănică și fosta cântăreață Denis Roman, fiica scriitorului Carol Roman, care este în prezent o respectată juristă în acest stat american. Compozitorul Bogdan Cristinoiu locuiește în Las Vegas, oraș pentru care au optat și cei doi componenți ai duetului Autentic. În Canada s-a stabilit Ștefan Hrușcă, dar el este o prezență familiară pentru publicul nostru, revenind pentru concerte nu numai în perioada tradiționalelor colinde, în care el este neîntrecut. Am putea să-i mai luăm în calcul pe frații Adrian și Mircea Romcescu, dar aceștia la rândul lor s-au repatriat definitiv din Danemarca. În Germania locuiește compozitorul Mihai

Grigoriu, dar nu mai avem vești de la el, iar Vasile Șirli a venit din Franța, unde a fost mult timp director artistic la Disneyland-Paris, în postură de președinte al juriului la "Cerbul de aur". Sigur, aici intră și numeroșii reprezentanți ai genului rock, în frunte cu membrii formației Phoenix, dar despre ei a scris adesea colegul nostru Doru Ionescu.

După cum se va vedea mai jos, reprezentantele sexului frumos (și în nici un caz slab, având în vedere curajul cu care au pornit într-un nou drum în viață) sunt mult mai numeroase în postură de ambasadoare ale talentului muzical autohton. Țara făgăduinței și a tuturor

posibilităților le-a atras, mai devreme sau mai târziu, pe câteva frumoase și înzestrate interprete, pe care am fi dorit să le avem în continuare pe scenele noastre, dar tot mai mulți sunt, din păcate, românii atrași de mirajul unei vieți mai bune. Că nu este întotdeauna așa o dovedesc revenirile, definitive sau doar pentru concerte, ca să nu mai vorbim de regretele și dorul de țară împărtășite de mulți dintre artiștii din diaspora. Ca să rămânem dincolo de Ocean, ia să vedem. Excepționala cântăreață Elena Cîrstea are o familie fericită, din păcate s-a orientat către o altă profesie. De altfel ne amintim că artista de top care este Corina Chiriac, în perioada în care a locuit tot în SUA, dar în California, s-a specializat în alt domeniu, pentru că pentru artiștii

români ocaziile de urca pe scenă sunt legate exclusiv de întâlnirea cu românii din țările respective. Tot americană este de multe decenii fosta conducătoare a Trio Expres, Carmen Mureșan, consacrată sub numele Carmen Harra pe

Alice Bursuc

un cu totul alt tărâm, publicând numeroase cărți traduse și la noi. Dar prima dragoste nu se uită, așa încât Carmen și-a lansat acum doi ani la casa de discuri Eurostar un album foarte modern și reușit. În SUA lucrează la relansarea carierei foarte talentata Cătălina Toma, fosta "regină rhythm and blues" înregistrând acolo câteva piese incitante difuzate și la Radio România. Ea a fost colegă în câteva

Iulia Nemeș

ediții ale "Școlii vedetelor" cu frumoasa Nicoleta Drăgan, "titulară" a celebrului colectiv al lui Titus Munteanu, stabilită de asemenea în SUA. Câțiva ani și-a încercat șansa acolo și fosta sa colegă Nadine, așa cum din California trimite permanent știri și imagini Ana-Maria Ferentz. Vom reveni pe pământ american, dar înainte de a călca pe plaiuri europene să mergem puțin în nord, în Canada, mai precis la Toronto, în acest oraș locuind două artiste care s-au întâlnit pe scena festivalului de la Mamaia: timișoreanca Loredana Otrocol în postură de concurentă la secțiunea Interpretare, iar frumoasa Dana Cufis, absolventă de Conservator - în aceea de componentă a grupului vocal Choralis condus de Voicu Enăchescu.

Se înțelege, majoritatea reprezentatelor muzicii ușoare au ales țări europene. Dacă tot am amintit ceva mai sus de "Școala vedetelor", un alt regret al nostru legat de părăsirea muzicii, pentru care era atât de dotată, se leagă de remarcabila voce Alice Bursuc. Dacă fiecare dintre cei amintiți în articolul de față își leagă existența de o singură țară, Alice, foarte apreciată pe tărâm jurnalistic, este un adevărat cetățean al lumii, chiar dacă în ultimii ani a locuit mult timp în Grecia. În Italia sunt stabilite Ramona Bădescu și Paula Mitrahe, despre al căror succes am scris de curând, balerina și cântăreața Viviana Mitru, ca și Olga Bălan sau Perla Toma (dar despre aceasta din urmă nu mai

avem din păcate nici o veste de mult timp, după ce susținuse un formidabil recital la festivalul de la Mamaia, unde câștigase un premiu important în 1990). Ileana Popovici locuiește pe timpul iernii la Sanremo. Despre "franțuzoaica" Otilia Miriam Romea de asemenea am scris mult, fiindcă ea cântă în continuare în Franța și a transmis dragostea pentru muzică fiicei sale. Tot în Hexagon locuiesc doi folkști de marcă, din generații diferite, Mihai "Mișone" Munteanu (fostul meu coleg de clasă de la Liceul "Dimitrie Cantemir" din București este în prezent un apreciat arhitect) și Marcela Saftiuc, ca și fostul baterist de la Phoenix, Costin Petrescu. Superba Luiza Cioca, muza compozitorului Dan Iagnov, cu care s-a întâlnit în Ceruri, a locuit în Elveția, în timp ce o altă artistă care ne-a părăsit în plină forță, Claudia Daniela Nacu, compozitoare și fostă membră a Trio Expres, își făurise o carieră în Olanda. După turnee în diverse țări, fosta conducătoare a grupului vocal Forte, Iulia Nemeș, a optat pentru Suedia, unde este invitată adesea să cânte la evenimente, inclusiv jazz, și tot în această țară, la Göteborg, locuiește Mariana Ritz (căsătorită Horvath), fostă laureată la "Steaua fără nume". Vecină oarecum le este, în Danemarca, Eva Kiss, care la rândul ei cântă împreună cu soțul ei Radu Constantin, fost component al formației Romanticii. Ei au cam rămas singurii în colonia de muzicieni români de acolo, fiindcă, așa cum am scris, Mircea Romcescu și soția sa Olimpia Panciu (ce păcat că refuză aparițiile publice!), ca și Adrian Romcescu s-au întors la București. Maria Nagy este stabilită

Loredana Otrocol

în Ungaria, dar "detașamentul" cel mai numeros de grații muzicale românești poate fi găsit în Germania (de unde Ricky Dandel a fost invitat de multe ori în țară, îndeosebi ca prezentator, inclusiv la "Cerbul de aur", dar el este pus în

Loredana Martinov

umbră de numeroasele soliste): Pompilia Stoian, Anca Agemolu, actrița și cântăreața Mihaela Dumbravă (văduva

Otilia Romea

lui Mihai Dumbravă), Gina Pătrașcu (fosta câștigătoare de la Mamaia organizează acolo turnee ale artiștilor români), Acvilina Severin (și-a construit însă o casă lângă București și este tot mai tentată să rămână acasă), Păunița Ionescu (cine poate uita, înafara performanțelor sale rock, șlagărul "Pe o rază de lumină" de Marian Nistor, cântat alături de formația Savoy?)... Tot în Germania a plecat simpatica mămică din Brașov, Doina Limbășanu, solistă în ascensiune în acel moment, dar nici despre ea nu mai avem vești. Mă amuz acum când îmi aduc aminte o întâmplare nostimă. Predasem la "Almanahul BTT" (Biroul de turism pentru tineret) mai multe articole, între care și unul dedicat Doinei Limbășanu. Până în clipa tipăririi și apariției pe piață ale almanahului au trecut câteva luni, interval în care solista a părăsit țara! Vă dați seama ce perdaf am luat, deși efectiv n-aveam nici o vină...

Ultimul paragraf îl consacram unei interprete stabilite în SUA, la Dallas, în statul Texas, dar după o intensă carieră internațională pe meridianele globului, din

Viviana Mitru

Japonia (unde a cântat un timp și compozitorul Virgil Popescu) până în Egipt (aici a avut colegă o altă solistă bună, Maria Botta). Pe când se numea încă Loredana Martinov (acum a revenit la numele Crăciun), înzestrata solistă a susținut zeci de concerte în țară și a lansat câteva superbe cântece aparținând lui Dan Iagnov, pe versuri de Andreea Andrei: "Ce dacă mint?", "Și dacă vei pleca", "Regretele târzii", "Atunci când pleci", "Cât mai aproape". Mirela Brițchi a inclus în anii din urmă aceste melodii pe discurile realizate de dânsa și consacrate creației lui Dan Iagnov. În Japonia devenise o mică vedetă locală, la concurență cu solistele americane de culoare, localurile

unde cânta (între care faimosul "One Eyed Jack") fiind preferate de vedete de fotbal, campioni de sumo, actori și cântăreți celebri. Între aceștia: Sting (cu care avea să se reîntâlnească în America!), Steven Seagal, Sylvester Stallone, Jackie Chan, Orlando Bloom, Avril Lavigne,

Casa de cultură „Tudor Mușatescu” din Câmpulung-Muscel. Dar să nu vă închipuiți că asta e tot, energia și puterea de muncă ale artistei fiind remarcabile și atingând diverse domenii artistice. Este membră a „Asociației folcloriștilor argeșeni”, publicând patru lucrări din tematica

Luiza Cioca

Christina Aguilera, Lady Gaga, Steven Tyler (Aerosmith), Santana, Eric Clapton, Backstreet Boys, pentru că după filmări sau concerte impresarii îi duceau la cel mai în vogă local. La rândul ei, ca și mulți dintre ei amintiți în acest articol, Loredana Crăciun intenționează să-și relanseze cariera muzicală, așa că nutrim speranța că-i vom revedea pe toți din nou pe scenele din România!

Flacăra pasiunii pentru muzică

În condițiile în care tot mai puțini sunt tinerii care se apropie de arta adevărată și de tradițiile strămoșești, ni se par exemplare carierele unor personalități care, în diverse regiuni ale țării, sunt adevărate „mărci înregistrate” ale pasiunii pentru cultură. Așa este, în județul Argeș, **Mariana-Claudia Filipescu**, cântăreață de romanțe și de muzică populară, pictoriță, publicistă, realizatoare TV, animatoare culturală și membră a unui reputat cor. Chiar dacă studiile universitare, master-ul și profesia au fost în cu totul alt domeniu, în ultima vreme dânsa a readus în prim-plan dragostea pentru muzică, succesele din tinerețe, din anii '70, neputând fi uitate. A studiat canto clasic la Școala de arte, cu prof. Andra Costrea Bivol, dar a urmat și cursurile Școlii de pictură, la clasa preot-profesor Florin-Liviu Cioacă, la

„Patrimoniul cultural imaterial-actualitate și perspectivă” în „Caiete folclorice”, la editura Alean. Este de aproape un deceniu componentă a coralei „Ars Nova” din Pitești, dirijor pianistul Titu Radu Constantin (și vice-președinte al Asociației corale omonime), cu care a luat parte la numeroase festivaluri și concerte în țară și peste hotare. Pe lângă susținuta activitate muzicală – folclor, romanțe, corală – ei i se datorează organizarea primei ediții a concertului de privesne „Învierea Domnului Iisus Hristos”, dar și a concertului de colinde „Întîmpinarea Nașterii Domnului Iisus Hristos”, ambele la biserica din satul Livezeni.

În plan muzical, de departe romanța este cea care a revelat-o pe plan național și în special numeroșilor iubitori ai acestui gen muzical-poetic atât de legat de fibra națională a poporului român. După câteva prezențe pe podium la festivalul național de romanțe „Nae Leonard” de la Câmpulung-Muscel, prima consacrare importantă la „nava-amiral” a genului, festivalul „Crizantema de aur” de la Târgoviște, vine în 2008, când Mariana-Claudia Filipescu este recompensată cu Premiul special al Fundației „Crizantema de aur”. Ulterior ea avea să mai figureze de două ori în palmaresul manifestării nr. 1 a genului: premiul special al Centrului județean de cultură Dâmbovița (în 2011), precum și premiul II la secțiunea de Creație (în 2014), bucurându-se de aprecierea directoarei artistice a manifestării, reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu. Începînd din anul 2006 a fost nelipsită dintre laureații sau artiștii invitați pentru recitaluri la toate evenimentele importante ale romanței, fiind o artistă apreciată în domeniu, cu nu mai puțin de 24 de distincții la activ: premiul II la Festivalul internațional „Crizantema de

argint” de la Chișinău (2012), distincții prestigioase la festivalurile „Poveste de toamnă” (Baia-Mare), „Roze pe Bega” (Timișoara), „Te-aștept pe-același drum” (Zlatna) - Premiul revistei „Actualitatea Muzicală” a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România în 2017, „Nicolae Florei” - Bocșa (premiul I și apoi recital la ediția următoare). Dar, se înțelege, cel mai legată este de manifestarea ei de suflet, cea de la Câmpulung-Muscel, „acasă”, cum s-ar spune, unde a cucerit în 2011 Trofeul

„Nae Leonard” la festivalului național al romanței, ediția a 7-a. Acesta a devenit ulterior internațional sub numele „Rapsodii de toamnă”, iar din 2013 Mariana-Claudia Filipescu este membru în juriu și, de câțiva ani, directoare artistică a manifestării. Anul trecut, în pandemie, dânsa s-a implicat activ, alături de oficialitățile locale, pentru a marca totuși evenimentul fără a se pierde un an, organizându-se un concert intitulat „Gala romanței - Rapsodii de toamnă”, la care au fost invitați laureați ai edițiilor anterioare. Atât pe scena festivalurilor de care am amintit, cât și la posturile de televiziune unde a fost invitată (TVR2, Etno TV, Favorit TV, precum și diverse posturi din țară), artista a dat viață zecilor de romanțe cunoscute marelui public (după cum se vede are un repertoriu extrem de bogat), compuse de Ion Vasilescu, Guilelm Șorban, Henry Mălineanu, Ion Filip, Elly Roman, Aurel Giroveanu, Moise Mitulescu („Te iubesc, Câmpulung!” - un adevărat imn al orașului), Vespasian Vasilescu, Aurel Maxiny, Nelu Danielescu, Ioan Tomescu, Alexandru Leon, Mia Braia, dar mai ales Constantin Bardan. Am scris „mai ales”, fiindcă de compozitorul ieșean se leagă un proiect ambițios, ce va începe să prindă contur în această primăvară: finalizarea înregistrărilor unor romanțe foarte dragi inimii ei, dar și a unor valsuri și tangouri compuse de Constantin Bardan, în acompaniamentul orchestrei Radio, dirijor Adrian Grigoraș. Dar la un moment dat, inevitabil am spune, după

activitatea publicistică și numeroasele prezențe televizate a venit și trecerea... în spatele camerei, vorba vine. Debutul s-a produs în decembrie 2020, la invitația directoarei Centrului Cultural Pitești, Carmen Salub-Dumitrache (care a numit-o pe artistă „Doamna romanței argeșene”), cu o primă emisiune moderată „on line” și intitulată „Medalion cultural de romanță și pictură cu Mariana-Claudia Filipescu”. Invitat a fost Liviu Cioacă, directorul Casei de cultură „Tudor Mușatescu” din Câmpulung-Muscel, care așa cum am menționat este mentorul ei pe tărâmul picturii. Cu această ocazie au fost trecute în revistă activitățile culturale din acel an atât de complicat și care n-au fost deloc puține: lansări de carte, vernisaje, tabere de pictură, festivalurile „Stars of Song” (n-ar fi rău totuși dacă i s-ar atribui o titlatură în limba română...) - muzică ușoară și „Sus la munte la Muscel” - folclor, ambele transmise on line, precum și concertul „Gala romanței”, de care am amintit. Cea de-a doua emisiune a purtat titlul „Personalitatea multiplă a lui Mihai Eminescu”, fiind difuzată pe 14 ianuarie 2021, iar cea mai recentă fiind dedicată, în martie, femeii. În fiecare din aceste emisiuni, Mariana-Claudia Filipescu este nu numai moderatoare, având în fundal câteva din tablourile proprii, dar cântă romanțe și muzică populară. De pildă, în cea dedicată poetului nostru național a dat viață romanțelor „Pe lângă plopii fără soț”, pe muzica lui Guilelm Șorban, dar și „Lampa” de Ion Filip, pe versurile Veronicăi Micle.

Așa cum declara într-un interviu, Mariana-Claudia Filipescu iubește muzica și pictura, dar și lectura, florile, dansul, arta fotografică. Pentru meritele și realizările sale a

fost recompensată cu „Diploma de excelență” la Zilele municipiului Câmpulung-Muscel și a fost investită cu titlul de Cetățean de onoare al comunei Stâlpeni, dar mult mai importante sunt recunoașterile din partea publicului. Așa încât să așteptăm albumul muzical realizat în colaborare cu compozitorul Constantin Bardan.

Pagini de **Octavian URSULESCU**

„Meșterul”

Am avut șansa imensă și bucuria de a fi adeseori alături de acest Senior al muzicii ușoare românești: pe scenă, la concerte și concursuri, la repetiții, la festivalul de la Mamaia sau la televiziune la cunoscutele competiții „Steaua fără nume” sau „Șlagăre în devenire”. Instrumentiștii din orchestra Radio îi spuneau cu respect „Meșterul”, eu aș plusa și l-aș „înnobila” cu titlul de înalt demnitar al muzicii ușoare: „Excelența sa Sile Dinicu”, într-atât de distinsă, de sobră, de elegantă era ținuta acestui muzician. Sile Dinicu a fost un autentic ambasador al genului, chiar dacă a fost pus la un moment dat, datorită mizeriei morale și materiale a acelor timpuri, într-o postură jenantă. Astfel, Orchestra Radioteleviziunii Române, dirijată de el (evident era vorba de o formulă restrânsă), apărea ca atare pe afișul unei... berării din Germania, adevărată plească pentru patronul respectiv, neam de neamul lui nu visase să aibă asemenea personalitate în local! Evident, „meșterul” consimțise la acest compromis nu pentru sine, căci n-a fost avid de câștig, ci pentru a satisface dorința legitimă a valoroșilor instrumentiști, nemulțumiți de leafa de mizerie. Știu că reputatul muzician (în egală măsură compozitor și orchestrator de excepție) era un om de viață, de lume. Nu pot afirma că l-am cunoscut și în intimitate, prieteni apropiați i-au fost, de pildă, George Grigoriu sau Gioni Dimitriu, dar am suficiente amintiri de neșters, cu atât mai mult cu cât l-am admirat întotdeauna. I-a plăcut la nebunie să fie înconjurat de femei tinere și frumoase și putem să-i lăudăm gustul, fiindcă a încurajat interprete talentate, cum ar fi Eva Kiss, Jeanina Matei, Irina Soroiu, regretata Jeni Iliant. Ca relaxare, îi plăcea să deguste un coniac de calitate sau să joace un poker cu prietenii. În timpul unui festival de la Mamaia am asistat, stupefiat de miză, la o asemenea partidă, partener fiindu-i, între alții, marele compozitor Radu Șerban. La marele festival internațional de la Sopot, în Polonia, unde ajungeam pe banii mei, numai eu știu cum (de neînțeles poate pentru cei care azi se urcă în avion și pleacă fără viză), am fost cazat de câteva ori la Hotelul Grand, unde era și cartierul general al evenimentului. Între invitații oficiali din România, la una din ediții, alături de persoane care aveau mai mult sau mai puțin legături cu muzica, se afla și maestrul Sile Dinicu. A urmărit concursul cu un ochi critic (dirijorul polonez putea să-i solicite niște meditații!) și nu prea atent. În schimb i-a fermecat pe toți cei prezenți noaptea, la recepția din restaurant, când, plictisit de morgă și false amabilități, s-a așezat în fața pianului cu un pahar mereu împrăștiat pe capacul acestuia, uitând de noi și cântând aproape o oră. Tânăr fiind, atunci l-am descoperit pe pianistul și pe improvizatorul uluitor, așa cum și compozitorul, extrem de personal, s-a manifestat cu aceeași discreție ce-l caracteriza. Cei care nu-i cunoșteau sau îi uitaseră creațiile mai vechi îi descopereau talentul în suitele pentru orchestră, în aranjamentele și parafrazele fermecătoare, pe care Sile Dinicu le strecura în spectacolele „Steaua fără nume” sau „Șlagăre în devenire”. Dar ce l-a caracterizat, practic, pe cel mai mare dirijor al muzicii ușoare românești? O rigoare

impecabilă, o sobrietate unică, o personalitate și o autoritate cu care reușea să țină în mână, cum se spune, un colectiv greu de disciplinat și care după retragerea sa a dovedit, prin luările de poziție ale unora dintre instrumentiști, că nu și-a meritat pe deplin Lordul-Dirijor. A fost singurul șef de orchestră cu adevărat temut și respectat, ceea ce a făcut, din cauza exigenței și asprimii, să nu fie și iubit de toți cei din anturajul său. În perioada post-Dinicu, de altfel, Orchestra Radio a cam dispărut încet-încet din concerte și, treptat, s-a degradat până la a ajunge, la un moment dat în anii '90, la un trist anonim, deși între timp bagheta a fost preluată, după Cornel Popescu, de compozitorul Ion Cristinoiu. Din fericire la ora actuală colectivul și-a regăsit profesionalismul de altădată sub bagheta lui Ionel Tudor.

Cine poate uita statura impozantă, figura impenetrabilă, pe care nu se clinea nici un mușchi?

Sile Dinicu

Maestrul Sile Dinicu intra în scenă, ridica membrii orchestrei cu un gest scurt, se înclina ușor spre public, abia atunci schița un fel de zâmbet, apoi se întorcea și-și privea instrumentiștii, ținându-i cu privirea. Și parcă nici noi nu mai îndrăzneau să mișcăm! Despre urechea sa muzicală ce să mai vorbim? Era legendară. Detecta nota falsă și instrumentul, memorând partitura la a doua citire, într-un ocean de sunete oricât de involburat. Cu toată aparenta severitate revărsată spre instrumentiști (știa el ce știa!), era protector: numai datorită lui veneau cu familiile la mare, la Mamaia, pentru zece zile și mai bine... În schimb manifesta o tandră căldură pentru debutanți, pentru cei tineri, pentru concurenții de la „Interpretare” - în mod firesc împietriți de emoție pe scenă lângă un asemenea monstru sacru. Rar se

întâmpla (doar când respectivul era afon total!) să-l auzim răstindu-se cu celebra sa voce voalată, pentru că îi ajuta, dându-le "intrarea" chiar puțin apăsat, ca să le fie mai ușor. Se vor mai fi gândit la el sutele de cântăreți care îi datorează primii pași la un microfon profesionist, alături de celebra orchestră? Căci îndrăznesc să afirm că dacă unele din vedetele genului nu știu să cânte acompaniate de orchestră (poate e de necrezut, dar adevărat!), acest lucru se datorează și faptului că nu mai avem un Sile Dinicu, care, ca un părinte sfătos și bun, să le ajute să deprindă ABC-ul meseriei.

Vasile Dinicu s-a născut la 10 decembrie 1919 la Bacău și s-a stins din viață la 7 ianuarie 1993 la București.

Studii muzicale la Galați și la Brăila (Conservatorul "Lyric") și debut la Radio București în 1936, după care a fost pianist în diverse formații ale epocii. Din 1941 își începe activitatea de dirijor, la teatrele "Cărăbuș" și "Gioconda", pentru ca apogeul să fie atins în lunga perioadă, între 1951 și 1985, când s-a aflat în fruntea Orchestrei de estradă a Radioteleviziunii Române. A dirijat, așa cum am mai scris, la primele ediții ale festivalului internațional "Cerbul de aur" de la Brașov, când ascultam înfiorați celebrul semnal al orchestrei, din păcate abandonat. Dintre zecile de melodii de muzică ușoară cu siguranță se detașează "Nopti cu lună-n București" (1957) și "Tu m-ai fermecat",

pe care o să vi le reamintim la rubrica noastră de tradiție "Istoria șlagărului românesc", pentru că ele nu trebuie uitate. Reputatul dirijor transferase orchestrei tot prestigiul său, toată prețuirea de care se bucura, așa că mai degrabă se spunea "orchestra Sile Dinicu". Compozitorii noștri îi poartă veșnică recunoștință, pentru că a trudit a înregistrat sau realizat scenic mii de creații românești. Câte oare s-au mai înregistrat cu Orchestra Radio după el? Dacă or fi câteva zeci, în atâția ani, sunt multe, căci au apărut "negativele", firmele particulare, iar în studiourile muzicale de la Televiziune și Radio s-a așternut praful... Îmi aduc aminte și de turneele prin țară. Pentru că prin relațiile personale și, așa cum spuneam, prin respectul de care era

înconjurat, făcea chiar minuni: turnee cu întreg big-band-ul, cu soliști, cu prezentatori, cu "șefi de delegație" (țin minte un asemenea concert la Tulcea, sub conducerea lui Dumitru Moroșanu), cu reprezentații de gală, în prezența unui public căruia nu-i venea să creadă că are în față orchestra pe care o văzuse la televizor, în mari emisiuni și festivaluri! Sper din toată inima că instrumentiștii care au cârtit, l-au bârfit, criticat, vorbit de rău, fără a încerca să se revolte, căci îi știau de frică, și care după ce au părăsit orchestra au făcut publică... fericirea lor că au scăpat de "tiran" (cu ce seamănă oare asta?), vor fi recunoscut rușinați că acest muzician de aleasă stirpe le-a conferit demnitate și i-a așezat pe unii dintre ei pe un pedestal pe care au dovedit ulterior că nu-l

la pupitrul Orchestrei Radio alături de chitaristul Alexandru Avramovici

merită. Ultima oară l-am văzut într-un spectacol la Sala Radio, atât de familiară lui, când colegul Titus Munteanu mi-a comunicat că se află în loja centrală. Mi-am permis atunci să mă abat de la program și să anunț prezența sa. Publicul s-a ridicat în picioare și l-a ovaționat. Am zărit, de pe scenă, un bătrân cu părul alb (nu se mai ostenea să și-l vopsească...), înălțându-se cu greu, căci suferise o pareză, fericit totuși că lumea, în acea sală a vieții lui, nu l-a uitat și-l aplaudă cu căldură. Mi-am amintit "interviul" de la TVR al lui Doru Dumitrescu, de dinaintea primului "Cerb de aur" post-revoluționar - blasfemie, o gafă monumentală - pentru că așa știm noi să ne cinștim valorile (vezi și modul în care a fost tratat la sfârșitul vieții Gică Petrescu). De aceea, privind silueta gârbovită din lojă, m-am gândit că poate n-aș fi vrut să-l văd așa, pentru a-l păstra în memorie așa cum a fost mereu, alături, pe scenă: drept, mândru, puternic și parcă ocolit de bătrânețe...

U. Octavian

✦ Multă vreme lansările discografice de la magazinul Muzica aveau loc la subsolul devenit un adevărat sanctuar al genului. Tânăra solistă Cristina Andrei (pe atunci soția promotorului Dorian Ciubuc) își lansa în acea zi primul său album, "Promises" (după cum se vede, vinil), susținută de buna sa prietenă, remarcabila cântăreață Geanina Olaru, care ne-a reprezentat și la "Cerbul de aur" (din păcate a renunțat timpuriu la carieră...). Amfitrion, ca de obicei, directorul magazinului, Mihai Gheorghe.

✦ Fericit nevoie-mare, Smiley (37) a lansat o piesă în onoarea soției sale Gina Pistol (40) și a fiicei lor nou-născute. Un rol foarte important în realizarea melodiei și a video-clipului l-a jucat Dorian, care semnează

regia clipului alături de Nicu Drăgan (editor și director de imagine). Este o co-producție HaHaHa Producton și Cat Music, muzica și versurile fiind semnate de Smiley împreună cu Dorian Micu. Producția muzicală: Florin Boka, Lucian Nagy, Roland Kiss.

✦ Nu numai prin cântecele sale romantice, dar și prin indiscutabilul său șarm meridional, Toto Cutugno făcea "victime" feminine oriunde în lume. La București, după recitalul din cadrul concursului "Top Model România" de la Sala Palatului, celebrul cantautor pare a fi într-o dilemă greu de rezolvat: pe cine să aleagă dintre frumoasele surori Ingrid și Vanda Vlasov, ieșencele fiind amândouă reputeate creatoare de modă? Gurile rele susțin că l-ar fi ajutat până la urmă să se descurce actorul Franco Nero, membru în juriu la amintitul eveniment... (I. S.)

Copacul

Versuri: Ovidiu Dumitru

Muzica: Jolt Kerestely

În gră - di - na ca - sei me - le e co - pa - cul ca - re
 cân - tă și pe frun - ză și pe vânt ca - re ști - e tot ce - mi pla - ce și ce
 simt ca - re ști - e cân - te - cul ce vreme - l cânt În gră -
 - di - nă casei me - le e co - pa - cul care - mi spu - ne să fiu mân - dru cum e
 stă de pa - ză și la bi - ne și la
 el care - mi spu - ne sa - mi țin frun - tea tot mai sus fi - e
 greu simt în bra - țe lem - nul ta - re și - l să - rut me - reu și co -
 ploa - ie fi - e soa - re fi - e nor tot ca El, Co - pa - cul
 - pa - cul se transfor - mă din - tr - o dat sunt chiar Eu
 demn se nal - ță în gră - di - na mea în - căr - cat de roa - de și de
 a - me - țit de soa - re de lu -
 noap - tea grea au în - cer - cat dușma - ni să - l cul - ce la pă - mânt și să fi - e - n - ge - nun -
 - mi - na grea acest Co - pac e trup din tru - pul țâ - rii Sfânt și - o fi
 - chiat, Co - pa - cul veș - nic pe pă - mânt. Co - pa - - - mânt.

Chords: Am, E, F, E, D, C, Hm₅⁷, E₉⁷, Am, A₇, Dm₇, G₇, C, E₇/H, Am, G, F, E, D, C, Hm₅⁷, E₇, Am, A₉⁷, Dm, F#m₅⁷, H₉⁷, E₇, Am, F, C, E, Am, Dm₇, G₇, G#⁰, Am, Dm₇, Am, H₇, E₇, Am, E₅₊⁷, E₅⁷, Am, D. S. al Coda, Am.

Omagiu muzical

După gala de proiecție în premieră a filmului, la Teatrul Nottara, la care a luat parte, între alții, acad. Răzvan Theodorescu, cineva a exclamat: „Bine că se mai fac în țara asta și lucruri de bun gust și respect față de artă adevărată!”. Cât se poate de justă observația, cu atât mai mult cu cât această remarcabilă realizare cinematografică a fost una din puținele prin care s-a cinstit cum se cuvine

inițiat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România (președinte Doru Dinu Glăvan), fiind susținut de Centrul de cercetare, documentare și promovare Constantin Brâncuși din Târgu-Jiu în cadrul programului „Paradigme Brâncușiene” (2020), precum și, firește, de Primăria municipiului Târgu-Jiu, o implicare deosebită având consilierul Ovidiu Popescu.

Sergiu Cioiu recită, dă viață comentariilor între diversele secvențe ale filmului și, se înțelege, cântă cu fervoare de actor-interpret cele trei creații, muzică și versuri, ale lui Alexandru Mandy: „Masa tăcerii”, „Poarta sărutului”, „Coloana infinitului”, cu filmări alternative de pe scenă și de lângă celebrele opere brâncușiene. Un film de Alexandru Andrieș, tânărul cineast semnând montajul și imaginea (filmările cu drona sunt absolut impresionante), în timp ce etalonajul și sunetul îi revin lui Victor Panfilov; producători executivi: Adina Andrițoiu și Maria Mitrahe Bokor, cea din urmă trup și suflet alături de acest proiect încă din faza inițială. Scenaristul Sergiu Cioiu, protagonist al acestui film muzical-omagiu, a apelat, în coloana sonoră, și la prelucrări din folclorul local - „Au plecat olteni la coasă” și „Doină oltenească”. După cum se știe, compozitorul și poetul Alexandru Mandy s-a născut la Craiova, fiind îndrăgostit de opera lui Brâncuși, celor trei monumente emblematice dedicându-le cântecele înregistrate la radio de Sergiu Cioiu în urmă cu 50 de ani. Întrebat, la premieră, despre felul cum crede că se va integra filmul în peisajul cinematografic contemporan, dominat de experimentalism, protagonistul peliculei a răspuns simplu: „Sper să placă iubitorilor de CÂNTEC și de poveste, dar și celor care vor înțelege că a omagia arta lui Brâncuși

înseamnă a fi devotat credinței sale, doinei oltenești, a simți materia, a te contopi cu ea, a curge în piatră ca apa Jiului”.
Cu această ocazie, la Târgu-Jiu a avut loc un minunat spectacol intitulat „Sergiu Cioiu - la Poarta Sărutului cu Maia Morgenstern”. Repertoriul ales de Cioiu a inclus

numai cântece de Alexandru Mandy, compozitorul-poet care a semnat și tripticul brâncușian din film. Așa cum a spus la microfon protagonistul, crezul lui Mandy a fost același ca al lui Brâncuși – dragostea de viață, de muzică, de zbor, bucuria de a primi prieteni în atelierul său, căutând esența în toate creațiile sale.

Melodiile din acest amplu recital au fost „Cred”, „Cântecul vântului”, „Facerea lumii”, „Pământul”, „Îți

mulțumesc”, „Glasul tău”, fiecare din ele încadrate de câte o strofă din „Venise vremea”, piesa ce a încheiat recitalul Cioiu. Maia Morgenstern a recitat, cu talentu-i binecunoscut, două texte sensibile dintr-un volum al lui Miron Manega, dar a și cântat emoționant - reală surpriză și bucurie! - cu farmec și dramatism de șansonetistă.

Piesa aleasă, legată de dragostea dintre Brâncuși și Maria Tănase (cântăreață evocată în melodia „Glasul tău”),

a fost „Cine iubește și lasă”. Iar la final marea actriță l-a dublat pe Sergiu Cioiu, dizând cu harul său rar melodia „Poarta sărutului” de Alexandru Mandy.

Concertul a fost transmis în direct la TVR Craiova, formația de acompaniament fiind și ea la mare înălțime: Vlad Crețu – chitară, vocal, Lyuben Gordievski – claviaturi, Adrian Flautistu – contrabas, Claudiu Purcărin – baterie.

Dorin MANEA

alături de Maia Morgenstern

Albumul cu amintiri

† Fotografia alăturată este de arhivă, o arhivă a numelor de neuitat ale muzicii noastre ușoare. Pe spatele ei figurează dedicația: „Din dulcea întâlnire din ziua de 22 april 1982, pentru prietenul dintotdeauna, de la Mara și Florentin”. Și acum precizările: „prietenul dintotdeauna” este Aurel Giroveanu, aflat în rândul întâi alături de soția sa, de fosta solistă Mara Ianoli (cu brațul plin de flori), de soțul acesteia, Florentin Delmar, și de Mișu Iancu. În dreapta sus îl zărim pe Vasile Veselovski. Poate într-o zi vom avea un muzeu al muzicii ușoare românești, unde să figureze la loc de cinste și această fotografie...

† După 1990, lansările discografice de la magazinul Muzica au părăsit subsolul și au ajuns la parter, unde spațiul pentru public era mult mai generos. Revenită după lungul exil american, Margareta Pâslaru își lansează

un nou disc, în prezența unui mare număr de melomani. Au ținut să fie prezenți, la acel început de ani 90, de la stânga la dreapta: Gică Petrescu, Angel Grigoriu (mascot), Grigore Petreanu (directorul casei de discuri Electrecord), Temistocle Popa, Octavian Ursulescu (amfitrion), George Grigoriu, Marina Voica. Când scriem aceste rânduri doar trei dintre ei mai sunt în viață...

† La un moment dat, ca o replică la „Cenaclul Flacăra” în anii '80 au fost lansate două manifestări mai echilibrate, mai diverse sub raport artistic,

„Gala artei tinere” și „Serbările Scânteii tineretului”. Acestea din urmă, patronate de cotidianul tineretului, au avut viață mai lungă, moderator fiind poetul Lucian Avramescu, autorul versurilor marelui șlagăr al lui Adrian Enescu „Bună seara, iubito!”. Înafară de folk, spectacolul propunea și muzică populară, balet, dialoguri sportive, întâlniri cu diverși poeți, în cadrul acestuia lansându-se Mădălina (Magdalena) Manole, cu duetul „Alfa și Beta” din Ploiești. În imaginea alăturată, după o reprezentație în județul Mehedinți, o parte dintre membrii colectivului, între care îi recunoaștem pe Victor Socaciu, Cristian Țopescu, George Mihăiță, Gheorghe Gheorghiu, Lucian Avramescu, Dan Verona. (I. S.)

Nostalgii în Hexagon

Până în urmă cu câteva decenii limba franceză se afla pe primul loc în preocupările românilor și asta nu de azi, de ieri, căci însuși Eminescu scria "Ai noștri tineri la Paris învață...", chiar dacă în notă critică. Și la nivel de muzică ușoară putea fi observat același fenomen, interesul publicului de la noi pentru vedetele din Hexagon fiind extrem de ridicat, cu atât mai mult cu cât limba ne era

Alain Barrière

familiară, iar românul a apreciat întotdeauna textul sensibil, încărcat de poezie, prezent în multe din cântecele artiștilor francezi. Până în 1989 (ultima mea colaborare importantă a fost la primul program radiofonic "liber", transmis în direct în noaptea dintre '89 și '90, alături de regretata Ana-Maria Zaharescu) era obligatoriu, la Radio România (nici nu exista altul!), un echilibru la nivelul melodiilor difuzate, nelipsind, alături de cântecele românești, firește majoritare, ceea ce nu era rău deloc!, piese din toate țările occidentale, dar și din cele estice, socialiste. Așadar, piese în limba engleză, dar și în franceză, italiană, germană, spaniolă, portugheză, greacă. Cu discurile anglo-americane ne descurcam mai ușor, furnizându-le aviatorilor și stewardzilor listele cu topurile din "Billboard" și "New Musical Express", pe baza cărora aceștia aduceau discurile de succes la zi, care ne reveneau pentru câteva ore, pentru înregistrări, fiecăruia din rețeaua de colecționari-cotizanți, însă cu celelalte era problematic. Cum eu nu aveam viză pentru Vest, nu se punea problema achiziționării directe, iar colecționarii nu erau interesați decât de discurile în limba engleză, așa încât am fost nevoit să mă descurc prin mijloace proprii. Cum încă de pe băncile liceului începusem să public, în special în "Scânteia tineretului", iar pe perioada facultății am condus împreună cu neuitatul meu frate Florin-Silviu "Pop-Clubul" de la "303", aveam o bază profesională. Șansa mea s-a chemat

festivalul "Cerbul de aur" de la Brașov, a cărui primă ediție a fost în 1968, iar eu am început să colaborez la "Metronom"-ul lui Cornel Chiriac la începutul lui 1969 (am și acum înregistrate primele rubrici, cu introducerea regretatului meu prieten, consacrate formațiilor pop maghiare Metro și Illés!). Intrând în contact cu concurenții, vedetele, reprezentanții caselor de producție am început să primesc din partea acestora discurile lor, după care am căpătat curaj și am început să scriu direct caselor importante de discuri, inclusiv din Anglia (ce probleme am avut din cauza asta cu Securitatea și la Consiliul culturii și educației socialiste! Nu e de mirare că mi s-a refuzat viza!), trimițându-le ca recomandare articolele mele pe teme muzicale. În felul acesta, încet-încet, am avut asigurat materialul muzical cu noutăți discografice atât pentru emisiunile radiofonice ("Radiorecording", "De la 3 la 7", "Estrada duminicală", "De la 1 la 5", toate la sfârșit de săptămână, cu audiență uriașă), cât și pentru articole, fiindcă de la casele de discuri primeam și fotografii, plus biografii ale artiștilor respectivi. Să nu uităm că nu existau pe atunci Google, Wikipedia, informațiile provenind

France Gall

exclusiv din presa de specialitate. Fiind corespondent pentru România al revistelor "Billboard", "Music Week", "Jazz Forum", "Jazz Journal International", "Melodie" (Cehoslovacia) acopeream o anumită zonă, mai rămânea însă cea de limbă franceză. Aici am avut norocul să-mi acorde credit un om extraordinar, Frank Ténnot. Mă adresasem cu tradiționala propunere de colaborare celebrei edituri Hachette-Filipacchi, iar Frank Ténnot a fost cel care mi-a răspuns, iar din acea clipă am primit gratuit "Salut les copains!" (devenită apoi "Salut!"), "OK", "Paris Match", "Jazz Magazine" și multe alte publicații ale trustului. Culmea, nu ne cunoșteam, l-am văzut pentru prima oară în... 1991, când am putut ajunge la Paris și firește că l-am vizitat la sediu. Ténnot a fost unul din marii comentatori de

jazz ai Franței, editor al revistei "Jazz Magazine" - de altfel la începutul anilor '90 revista "Actualitatea Muzicală" a premiat impresionantă sa istorie a publicației, apărută sub forma unui volum de mari dimensiuni, "Les années Jazz Magazine".

Articolul de față îmi provoacă mari nostalgii legate de acea perioadă, numele artiștilor dispăruți fiindu-mi

Barbara

foarte familiare din acei ani, când eram... toți tineri și frumoși, dar nu numai mie, ci și publicului din țara noastră, care a avut ocazia, pe unii dintre ei, să-i aplaude în concerte. Îndeosebi la primele patru ediții ale festivalului internațional "Cerbul de aur" de la Brașov au fost extrem de multe vedete mari ale muzicii ușoare franceze, organizatorul Tudor Vornicu, de la TVR, fiind familiarizat și bun cunoscător al genului din perioada când fusese corespondent Agerpres la Paris. Am consacrat în paginile noastre articole comemorative unora dintre cei care au urcat pe scena "Cerbului de aur" (Juliette Gréco în 1969, Rika Zaraï în 1968), dar și altor nume de mare mărime, Charles Aznavour (care a cântat la București) sau Joe Dassin. Această tristă trecere în revistă îi mai include și pe alți artiști care și-au ilustrat clasa la Brașov, cum ar fi Jean-Claude Pascal (1968), Barbara (1969), Charles Trenet (1971) sau Frida Boccara. Aceasta din urmă a fost distinsă cu două premii speciale în concurs la "Cerbul de aur" în 1969, mult prea puțin în raport cu valoarea sa (dar să nu uităm că a fost ediția la care Julio Iglesias nici n-a intrat în palmares...), pentru ca doar după câteva luni să triumfe la concursul Eurovision! Ea ne-a părăsit, se pare că în urma unei sinucideri, în 1996. Tot după 1990 ne-au părăsit Serge Gainsbourg (cel cu faimosul "Je t'aime, moi non plus...", alături de Jane Birkin), Léo Ferré, Michel Berger, C. Jérôme, Nino Ferrer, Yves Montand Gilbert Bécaud (ambii binecunoscuți publicului nostru), Sacha Distel, Serge Reggiani, Pierre Bachelet, Carlos, Henri Salvador, unii dintre ei și cu performanțe actricești. Știați că și francezii au avut un Jean Constantin, textier, compozitor și interpret?

Mai aproape de zilele noastre au decedat Alain Bashung, în 2009, la 61 de ani, care deține un record neegalat - nu mai puțin de 13 locuri I la "Victoires de la musique". Un an mai târziu s-a prăpădit, la 79 de ani, Jean Ferrat, pentru ca în 2012 să plece dintre noi, la 69 de ani, un cântăreț de mare succes, Eric Charden. Pe numele real Jacques-André Puissant, el se născuse în Indochina franceză, actualul Vietnam. Între altele, a compus și pentru soția sa Annie Gautrat, care a cunoscut popularitatea sub pseudonimul Stone, datorită adoptării coafurii blonde identice cu a lui Brian Jones de Rolling Stones. Tot în 2012 a murit, la 70 de ani, Frank Alamo (Jean-Francois Grandin), descendent al unei familii faimoase, pentru ca în 2013 să se urce la Ceruri, la 79 de ani, Georges Moustaki, autorul celebrului cântec "Le métèque" (reluat în versiunea română, cu un sensibil text de Sașa Georgescu, de Marina Voica, sub titlul "Străinul"). Născut la Alexandria, în Egipt, el avea origini grecești și italiene, fiind naturalizat abia în 1985. În același an s-a stins, la venerabila vârstă de 92, un campion, acordeonistul André Verchuren: la 16 ani triumfa la "Cupa mondială la acordeon" (o mai exista și azi?), iar până la sfârșitul vieții a bătut toate recordurile, vânzând peste 70 de milioane de discuri! Asta în condițiile în care "Discul de aur" se acorda pentru un tiraj de 100 de mii de exemplare, cum a fost cel cucerit în 1965 de Francois Deguelt, care în 1959 câștigase "Le Coq d'or de la chanson française". Deguelt a decedat la 81 de ani, în 2014, la scurtă distanță de Hervé Cristiani (66), cunoscut îndeosebi pentru hit-ul "Il est libre Max", din 1981. În 2014 s-a stins, la 76 de ani, Pierre Vassiliu, cunoscut pentru piesele "Armand" și mai ales "Qui c'est celui-là?" (1973), iar după un an, la vârsta de 77, muzica ușoară franceză l-a pierdut pe unul din "monștrii sacri", Richard Anthony, născut Ricardo Abraham Btsh la Cairo, Egipt. În același oraș se născuse Guy Béart (Guy Behart-Hasson), dispărut tot în 2015, dar la 85 de ani; el era tatăl frumoasei actrițe Emmanuelle Béart. 2015 a marcat o

François Deguelt

altă dispariție importantă, cea a lui Leny Escudéro, la 82 de ani (Joaquin Leni Escudero, născut în Spania), și el cu un recital aplaudat la "Cerbul de aur" în 1968. După un an a murit, la vârsta de 69, Michel Delpech (Jean Michel Bertrand Delpech), unul dintre cei mai prolifici autori de șlagăre ai genului: "Chez Laurette", "Wight is Wight", "Pour un flirt", "Que Marianne était jolie", "Le chasseur", "Les divorcés", "Quand j'étais chanteur", "Le Loir-et-

Remember

Cher" ...La 67 de ani, în 2017, ne-a părăsit Gérard Palaprat, dar în acel an cea mai mare emoție a stârnit-o plecarea dintre noi, la 74 de ani, a idolului Johnny Hallyday (Jean-Philippe Smet). S-a prăpădit pe 5 decembrie și deși știa că

Frida Boccaro

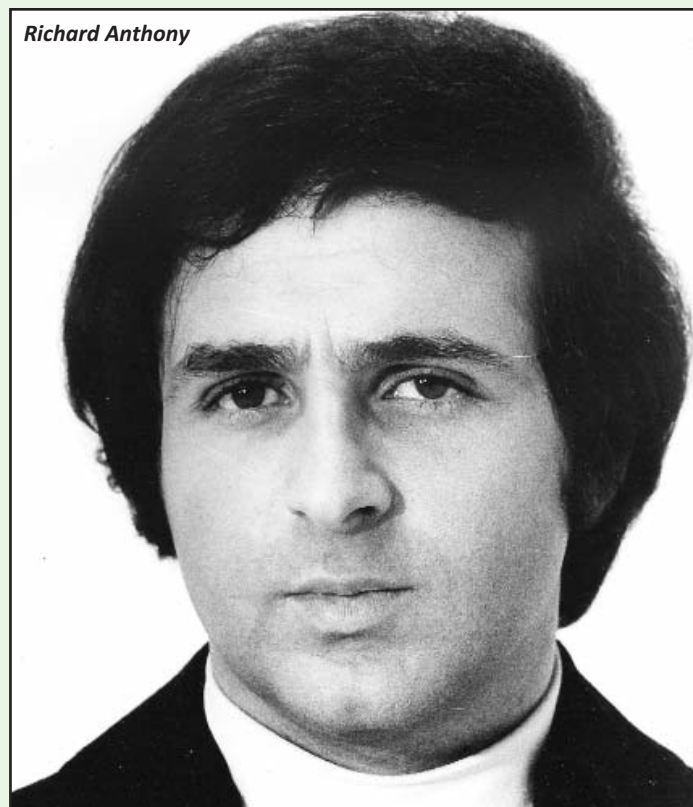
are cancer la plămâni (fuma foarte mult), în iunie-iulie a întreprins un ultim turneu, de adio, alături de bunii prieteni Eddy Mitchell și Jacques Dutronc (trio auto-intitulat "Les

Johnny Hallyday

vieilles canailles"! Johnny a urcat pentru prima oară pe scenă la 10 ani, iar debutul oficial a fost în 1958. A bătut toate recordurile de audiență la uriașa sală Zénith din Paris,

cu succese cum ar fi "24.000 baisers" (reluare după Adriano Celentano), "Noir c'est noir" (după Los Bravos) sau titlul-fetiș "Bon temps du rock n roll". În 2018 ne-a părăsit, la 70 de ani, frumoasa blondă mignonă care triumfa în 1965 la Eurovision cu "Poupee de cire, poupee de son", France Gall (Isabelle Gall). Din 1976 era căsătorită cu Michel Berger, care a compus pentru ea "La déclaration d'amour", "Si, maman, si", "Il jouait du piano debout", "Babacar" sau "Ella, elle". Pentru că tot am amintit la un moment dat de revista "Salut!", în primul său număr pe 1985 aceasta publica rezultatele referendumului în rândul cititorilor, privind interpreții de muzică ușoară. La bărbați ordinea era Jean-Jacques Goldman, Renaud, Jean-Luc Lahaye, Axel Bauer, cu Johnny Hallyday abia pe locul 6. În schimb la soliste "veterana" France Gall, 38 de ani atunci, se detașa lejer față de unul din numele în ascensiune, Jeanne Mas. 2018 a fost un an trist, fiindcă s-au prăpădit, unul după altul, Jacques Higelin (77), Maurane (Claudine Luypaerts, 57), numită "Vocea de aur", sau acordeonista Yvette Horner, "regina musette", la 95 de ani (după cum se pare

Richard Anthony

acordeoniștii francezi sunt longevivi!). Horner a fost la rândul ei o campioană: 2000 de concerte, 150 de discuri în 30 de milioane de exemplare, a însoțit de 11 ori caravana Turului ciclist al Franței. Tot la o vârstă patriarhală, 94, a plecat dintre noi în 2018 Charles Aznavour (Shahnourh Varinag Aznavourian), unul dintre relativ puținii interpreți francezi de muzică ușoară cu succes mondial. La asta a contribuit și apariția sa în filme - cine poate uita "Un taxi pentru Tobruk"? Tot o carieră planetară a avut Michel Legrand, stabilit însă de multă vreme în SUA, unde a cucerit 3 premii Oscar; s-a stins în 2019, la 86 de ani. 2019 a fost de altfel unul cernit pentru muzica ușoară franceză, alte trei mari valori îndoliind-o rând pe rând. Mai întâi Dick Rivers (Hervé Forneri), 73, cu nu mai puțin de 33 de albume de studio și 3 înregistrate "live"; el a fost unul din pionierii rock'n roll în Hexagon, alături de Johnny Hallyday și Eddy Mitchell. Superba Marie Lafôret (Maitena Doumenach),

care ne-a încântat și la "Cerbul de aur" în 1970, se stabilise în Elveția și a murit la 80 de ani. Alain Barrière (Alain Bellec) a reprezentat Franța la Eurovision în 1963 și s-a stins din viață la 84 de ani; reamintim că a susținut un recital minunat în 1971 la "Cerbul de aur". În 1965 se lansa cu "Aline" blondul Cristophe (Daniel Bevilacqua), succes urmat de "Les Paradis perdus", "Les mots bleus" sau "Succès fou". El încheie această listă tristă, sfârșitul lui venind în 2020, la 74 de ani.

Titlul este cât se poate de potrivit, fiindcă francezii și-au prețuit întotdeauna cum se cuvine artiștii și cântecele, indiferent de trecerea timpului, umplând sălile la turneele intitulate "Nostalgie", în care apar pe afiș vedete la a doua sau chiar a treia finerețe, unele dintre ele figurând în articolul de față. Dar mai sunt în viață mulți interpreți de mare popularitate, gata să smulgă o lacrimă de emoție spectatorului care a crescut cu ei și cu refrenele lor...

Octavian URSULESCU

Sacha Distel

CD: Portret componistic Romeo Cozma

Deși mai greu accesibile marelui public, CD-urile de uz intern cuprinse în colecțiile „ANTOLOGIEI MUZICII ROMÂNEȘTI” editată pe genuri distincte de către *Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România* (exclusiv pentru membrii săi), se constituie drept o formulă cât se poate de oportună spre a memora pentru posteritate creațiile cele mai valoroase ale compozitorilor noștri la intersecția mileniilor...

Compartimentul JAZZ a apărut concretizat până în prezent în douăsprezece CD-uri dintre care primele opt au reprezentat compilații alăturând creații ale mai multor muzicieni de gen, următoarele patru fiind consacrate

fiecare, câte unui compozitor român contemporan, ca Marius Popp, Mircea Tiberian, Cătălin Tîrcolea.

Cel mai recent album din acest serial, apărut la finele anului 2020, îl are protagonist pe apreciatul pianist, compozitor, profesor universitar doctor, publicist și promotor al vieții muzicale ieșene Romeo Cozma. Deși moldovean 100 %, muzicianul a venit pe lume la București, la 13 noiembrie 1955, familia sa stabilindu-se la scurt timp în Iași. Aici tânărul și-a desăvârșit educația muzicală, absolvind *Secția Compoziție a Universității Naționale de Arte „George Enescu”*. Foarte activ încă din tinerețe și cultivând preocupări multiple legate de arta sunetelor, Romeo Cozma s-a afirmat mai întâi ca pianist și lider de grup (de fapt se cuvine să folosim pluralul „grupuri”, întrucât prin ani a întemeiat și condus formații precum cele numite „Studio”, „Electric Combo”, „Moldavian Quartet”, „Blue Note”) impunându-se cu pregnanță pe podiumuri de club, de concert și de festival, în țară cât și în străinătate (Republica Moldova, Germania, Franța, SUA, Austria, Italia, Belgia, Suedia etc.), în cele mai diverse formule de agregare, de la pian solo la combo și big band și/sau pianist solist alături de orchestre simfonice; dar s-a remarcat nu doar în arealul componisticii propriu-zise, ci și ca orchestrator; component / președinte de juriu; susținător de conferințe și masterclass; întemeietor al *Clubului de Jazz* purtând numele ilustrului timișorean Richard Oschanitzky la *Casa de Cultură a Studenților* din municipiul moldav; tot el a organizat și susținut inclusiv ca solist instrumentist seria de concerte de la *Filarmonica „Moldova”* ce au ilustrat evoluția stilistică a jazz-ului; a inițiat concursuri de creație și interpretare concepute drept binevenite antreprize de emulație artistică destinate studenților; a structurat galele „Festi-Jazz”, apoi manifestarea „Festi-Jazz & Blues” numărând mai multe ediții; a înființat și coordonat ani la rând *Studioul de interpretare în jazz și în muzică ușoară* (la aceeași *Casă de Cultură a Studenților*), veritabilă pepinieră de tinere speranțe, vocaliste și instrumentiști, parte dintre aceștia devenindu-i apoi studenți la *Clasa de jazz* fondată de el la *Universitatea Națională de Arte „George Enescu”*. Cât privește

creația lui componistică, aceasta include, pe lângă jazz – muzică corală, de cameră, muzică simfonică, vocal-sinfonică, muzică electronică, muzică ușoară, muzică pentru copii.

Romeo Cosma este și autorul mai multor cărți și, pentru cine nu o știe, a fost primul dintre muzicienii români de jazz care și-a adjudecat titlul de *doctor în muzică* – ceea ce s-a petrecut la *Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”* din Cluj în anul 2004, an în care, sub diriguirea distinsului prof. univ. dr. Valentin Timaru, doctorandul ieșean obținea râvnitul apelativ, cu teza de doctorat „*Ipostaze ale muzicii de jazz*”.

CD-ul „Romeo Cozma – Album aniversar 2020” este produs de *Editura Muzicală a UCMR*: aniversar, întrucât artistul a împlinit anul trecut șazecișicinci de toamne, aniversar și pentru că în 2020 *Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România* a celebrat un veac de existență! Pe „rilele” digitale ale albumului se află înscrisă drept consecință a unei atente selecții, o duzină de admirabile momente sonore purtând autograful muzicianului... piese dintre acelea înregistrate între anii 1983 – 2019, atât secvențe solo cu autorul la pian, cât și interpretări de grup cu contribuții creative substanțiale ale unor instrumentiști de valoare, între care și cei doi fii, Robert Cozma - trombon și Cristian Cozma - baterie / percuție; episoade ce merită a fi răsplătite cu aprecierile auditorului, grație originalității vădite în edificările arhitectonic-muzicale, în limbajul sonor folosit, grație prospețimii, firescului inspirației, rafinamentului armonic, îmbinării între scările muzicale tonale și modale; și nu în ultimul rând grație iscusinței mânuirii frecvente a modulațiilor.

În deschiderea CD-ului se face auzită piesa „*BARBARIAN DANCE*” reliefându-se prin tempoul alert, ritmul frenetic, expresivitatea frustă, nedomolită, trăsături caracterizând rolurile disputate pe claviaturile acustice și digitale de pianistii Ion Baci Jr. și Romeo Cozma, secondanți de basistul Vlaicu Golcea. Recompensată cu *Premiul UCMR* pe anul 1995, secvența de pian solo „*MĂIASTRA*” cucerește prin voluptățile armonice fructificate prin măiestrite modulări. Este urmată de o secvență *live* interpretată de autor la pian în parteneriat cu Nicolas Simion - saxofon sopran, Pedro Negrescu – contrabas și Johannes Bockholt (Germania) - baterie, ne referim la „*SONG FOR RICCI*”, și acesta beneficiar al *Premiului Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România*, dobândit în anul 1999. Inspirata baladă „*LORELEI*” explorează mirabile lumi de frumuseți sonore izvorite din preumblarea agilă a degetelor lui Romeo Cozma pe claviatura în alb și negru. O altă piesă-tribut în amintirea lui Richard Oschanitzky este aceea numită „*CULORILE LACRIMEI*”, pentru interpretarea căreia s-au implicat împreună cu pianistul, trei nume de referință ale jazzului autohton: ghtaristul Dan Ionescu, basistul Decebal Bădilă, bateristul Eugen Gondi, în prezent toți trei trăind și activând în străinătate. Iar „*CRISTI'S SMILE*” este o dedicație a lui Romeo Cozma pentru fiul său, Cristian Cozma care acționează vibrafonul, alături de basistul Constantin Bîzgă și de autor la pian. „*BLUE BLOODY MOȘU BLUES*” – iată un desen melodic de 12 măsuri, cu armonii specifice, construit pe mersul agale (*walking bass*) al lui Vasile Marian, cu participarea de certă dăruire, inclusiv solistică, a membrilor familiei Cozma – Robert la trombon, Cristian la timbrurile bateriei, desigur Romeo la pian (cu un neașteptat citat din piesa „*Sweet Georgia Brown*” în decursul improvizației); tuturor –

mulțumirile subsemnatului! Cantilenă suplu balansată, „melodia de acorduri” – așa-numitele „block chords” – „*ÎN DULCELE STIL CLASIC*” pune în evidență talentul, măiestria de abil improvizator pe claviatură a compozitorului. Un al doilea moment *live* pe disc, „*FEERIE ÎN RITM LATIN*” exultă o iradiantă explozie de vitalitate, cu o fermă determinare ritmică, în valorificarea variațională a căreia, trei protagoniști se relevă solistic: Dan Huideş la trompetă, Romeo Cozma la pian și bateristul Stelian Andronic, fulminant constructor de formule ritmice, cu toți susținuți de fundamentul stabil, ferm al basistului Vasile Marian. Creația numită „*GRAVITAȚII*” se vedește surprinzător de reușită din punct de vedere conceptual, o ingenioasă rocadă de arpegii, am numi-o „*temă multicentrică*” – una dintre cele mai valoroase creații de pian solo purtând autograful lui Romeo Cozma! „*BALKANO DANCE*” – ce apare prezentată de quintetul ce i-a reunit pe frații Virgil și Mihai Popovici, la clarinet și respectiv baterie, pe mai tinerii Cristian Popovici (fiul lui Virgil) la ghtară și pe Dan Saghin la ghtară bas, cu toți coordonați de

pianistului autor – încântă auzul prin melopeea vie, de influență orientală, plăsmuită pe metrica asimetrică de *geampara*. În epilogul CD-ului, fluidul sonor al compoziției „*NOSTALGIC DREAM*” se revarsă spre o mare de liniște, printr-un „estuar” pe trei voci, în talmăcirea înfiorată a trio-ului Romeo Cozma la pian, Constantin Bîzgă la contrabas, Cristian Cozma la vibrafon și baterie.

Aranjamentele tuturor pieselor interpretate în grup poartă amprenta de măiestrie și de profesionalism a lui Romeo Cozma.

Florian LUNGU

Aza

Pe Gabriela Amzaru am descoperit-o la ediția a 47-a a celui mai longeviv festival de muzică ușoară din țara noastră, cel de la Amara, jud. Ialomița, dotat cu "Trofeul tinereții". Era în august 2014, iar puștoaica din Călărași a impresionat juriul alcătuit din renumiți specialiști, cântând impecabil alături de orchestra dirijată de compozitorul Ionel Tudor și cucerind premiul II. Speram s-o revedem,

fiindcă mai rar un asemenea talent real, iar dorința ni s-a împlinit chiar la ediția următoare, când a câștigat lejer Trofeul concursului, care chiar că-și merita din plin titulatura "Trofeul tinereții". Gabriela Amzaru avea doar 16 ani, dar vădea o maturitate interpretativă excepțională (pregătirea cu compozitorii Cornel Fugaru și Marius Țeicu a contat enorm), evoluând cuceritor pe coordonate rock în piesa formației Phoenix, "Nunta" de Nicolae Covaci. De fapt, 2015 a fost un an decisiv pentru ea, ajungând până în semifinalele concursului "Vocea României" de la ProTV, deși merita cu prisosință calificarea în finală. A cântat "Ileană", Loredana Groza a apăsat imediat butonul, și-a întors scaunul, calitățile sale vocale și scenice impresionându-i și pe ceilalți membri ai juriului, Tudor Chirilă, Marius Moga și Smiley. La scurtă vreme și-a luat numele de scenă Aza, a semnat un contract de colaborare cu fostul lider al grupului Akcent, Adrian Sână, cu un start pentru sute de concerte, eu însumi prezentându-i în

această formulă pe scena din Piața Unirii, la Focșani, unde au electrizat miile de spectatori.

Aza are 22 de ani, s-a născut cum spuneam la Călărași și de mică a dovedit o mistuitoare pasiune pentru muzică și dans, dovadă că a început să cânte de la 4 ani, iar la 5 înregistra prima ei piesă. Din acel moment a participat la o sumedenie de festivaluri de gen, acumulând zeci de premii, apariții în publicații și pe micul ecran. Astfel, a ocupat poziția a 4-a la Eurovision Junior în 2009 și tot în acel an a fost distinsă cu premiul I la "Cerbul copiilor". Dar recunoașterile și distincțiile au fost mult mai numeroase, între ele figurând "Bravo te face star" (de la revista "Bravo"), Trofeul Mix Music la festivalul "Flori de mai" de la Călărași (Marius Gavrilă a fost întotdeauna un mare iubitor al muzicii ușoare românești) sau Trofeul festivalului "Podloska Nuta" din Polonia. Nu a existat post TV important care să nu-și dorească prezența ei, fiind invitată la cele mai importante emisiuni de la TVR2, Național TV, Prima TV, Antena 1, B1TV, ProTV, Kanal D de către realizatori binecunoscuți cum ar fi Teo Trandafir, Cătălin Măruță sau Mihai Morar. Pregătirea artistică de la o fragedă vârstă, pasiunea intensă, respectul față de public, cei 12 ani de studii intensive ale muzicii ușoare își arată din plin roadele, Aza apărând pe coperta celor mai populare publicații din țară. Primul ei single, "Ușor, ușor",

alături de Adrian Sână

a marcat începutul colaborării cu Adrian Sână și în plan componistic, următorul (în care apare și Laiu), "Piatra de pe inimă", consolidând succesul muzical al colaborării solistei cu Adrian Sână și confirmând din plin "Gramul de

noroc" de care ea s-a bucurat în carieră. Următoarele ei colaborări au fost cu Mario Fresh ("Mai iubește-mă o dată") și Guz ("Visam"). Cum Aza a practicat 5 ani atletismul, asta se simte din plin în evoluția ei scenică dinamică și plină de temperament: "Muzica și dansul mă definesc. Totul se transmite mai departe, publicul mă simte, ne distrăm împreună, cântăm, dansăm. Publicul este cel mai important pentru mine, așa încât spectatorii nu vor fi niciodată dezamăgiți!". Pe perioada pandemiei de coronavirus Aza a

făcut senzație pe contul ei de Tik Tok, postând numeroase filmulețe care au ajuns extrem de virale. De altfel este foarte activă pe rețelele de socializare, având multe contracte cu diverse companii pentru online. În prezent, Aza lucrează la noi proiecte muzicale, pe

care le va propune în curând în mediul online. Numeroșii săi admiratori o pot urmări pe rețelele ei de socializare AZA GABRIELA și se înțelege pe You Tube. În penuria de voci cu adevărat interesante, originale și cu personalitate, Aza apare ca o lumină a speranței că încă mai sunt tineri interpreți cu calități vocale certe, care pot evolua oricând și "live". Mai rămâne ca și compozitorii reputați să-și îndrepte privirile către ea...

Mihai CHIHER

Adriana Antoni: „Fii mai bun”

Interpretă extrem de apreciată și de îndrăgită, Adriana Antoni se împarte între scenele din țara noastră și concertele de peste Ocean, unde este de asemenea foarte solicitată. Originară din Banat, ea ne propune la casa Big Man

acest foarte interesant album în format digipack, în care are invitați de marcă. Astfel, în trei dintre cele 17 cântece îl are alături de Gheorghe Zamfir, colaborator vechi, în alte două pe Irina Loghin, iar în "Satul meu" se reîntâlnește cu buna prietenă Elena Merișoreanu. Înzestrările artistice și vocea remarcabilă ale protagonistei sunt puse perfect în valoare și prin abordarea altor genuri muzicale decât acelea cu care ne-a obișnuit. Ne referim atât la duetul cu regretatul Leo Iorga din piesa "Dragostea e în doi", precum și la cele două versiuni ale piesei titulare, în ritm de reggae și în variantă acustică. Între titlurile cu cert succes de public se numără "Lacrimile mamei mele", "Împreună", "Povestea dansului pe înserat", "Vremurile bune să se ntoarcă", "Trenul dragostei", "Dorul de copilărie", "Sufletul pereche". (D. M.)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateră editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți naționali:

Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Andra APOSTU, Loredana BALTAZAR, Corina BURA,
Teodora CONSTANTINESCU, Claudiu DUMITRACHE,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Doina MOGA, Carmen MANEA,
Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Sarah RIZESCU, Carmen STOIANOV

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742X